

STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZARNE DO ROKU 2032 -PROJEKT-

Czarne 2024 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli.....	2
Podstawowe informacje o opracowaniu	3
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	4
1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy Czarne	5
1.1 Sytuacja społeczna.....	6
1.2 Sytuacja gospodarcza	22
1.3 Sytuacja przestrzenna.....	28
1.4 Analiza zdolności inwestycyjnej.....	53
1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego	56
1.6 Wnioski z diagnozy	67
2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej	70
2.1 Analiza SWOT /TOTS.....	70
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy.....	75
CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	76
3 Wizja, misja i cele Strategii.....	77
3.1 Wizja i misja	77
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań.....	81
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.....	87
3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny	102
4 Założenia wdrożeniowe	129
4.1 Planowane przedsięwzięcia.....	129
4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania	130
4.3 System realizacji Strategii.....	131
Podsumowanie	135
Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć	137
Bibliografia.....	142

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

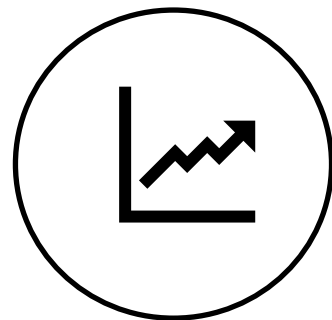
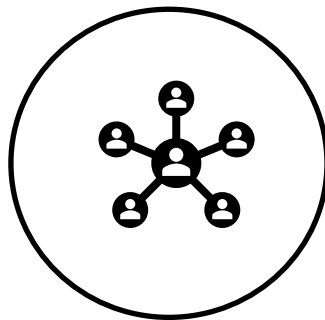
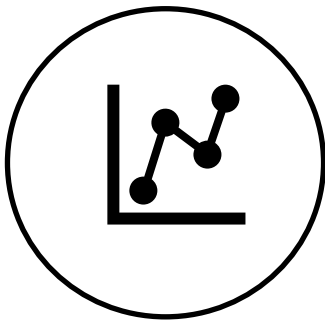
1.	Dz.U.	– Dziennik Ustaw
2.	EBI	– Europejski Bank Inwestycyjny
3.	EBOR	– Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
4.	EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
5.	e-PUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
6.	Gmina	– Gmina Czarne
7.	GPZ	– Główny Punkt Zasilający, stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN
8.	JCWP	– Jednolita Część Wód Podziemnych
9.	JCWPD	– Jednolita Część Wód Powierzchniowych
10.	Mg	– megagram
11.	OPS	– Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem
12.	OSI	– Obszar Strategicznej Interwencji
13.	OSP	– Ochotnicza Straż Pożarna
14.	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
15.	PSZOK	– Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
16.	REGON	– Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
17.	S.A.	– spółka akcyjna
18.	SMS	– z ang. Short Message Service, krótka wiadomość tekstowa w cyfrowych sieciach telefonii
19.	SN	– linia elektroenergetyczna o średnim napięciu
20.	Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
21.	SWOT	– analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
22.	UE	– Unia Europejska
23.	zł	– złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym narzędziem wykorzystywanym w planowaniu strategicznym jest natomiast dokument planistyczny w postaci strategii rozwoju gminy, która stanowi wyznacznik kierunków rozwoju gminy w przyjętej perspektywie czasowej. Horyzont czasowy przedmiotowej Strategii wyznaczono do 2032 r., wskazując tym samym na długofalowy charakter tego dokumentu pozwalający na osiągnięcie zakładanych celów oraz realizację przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. Przyjęty okres obowiązywania nowego dokumentu strategicznego wynikał także w dużej mierze z uwarunkowań zewnętrznych wynikających z horyzontów czasowych stosowanych w planowaniu strategicznym w skali regionalnej, krajowej czy w skali całej UE. Strategia obejmuje wszystkie sfery działalności gminy i została podzielona na 3 obszary działania: sferę społeczną, sferę gospodarczą oraz sferę przestrzenną (w tym środowiska i infrastruktury technicznej). W tym zakresie cele i przedsięwzięcia wyznaczone w ramach Strategii odnoszą się jednak nie tylko do zadań i obszarów działania gminy jako samorządu terytorialnego realizowanych przez władze gminy, ale mają swoje odniesienie także do sposobów i kierunków działania wszystkich innych instytucji/podmiotów działających na terenie gminy. Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032 to jeden z najważniejszych dokumentów, który jest podstawą określenia wizji rozwoju gminy na najbliższe lata. Gmina Czarne będzie pełniła rolę instytucji wdrażającej w życie założenia Strategii oraz odpowiedzialnej za jej prawidłową realizację i osiągnięcie założonych celów Strategii. Metodologię opracowania Strategii oparto o powszechnie stosowane metody planowania strategicznego. W pracach nad Strategią kierowano się jednocześnie potrzebą zapewnienia jak najpełniejszego uspołecznionego charakteru Strategii i umożliwienia wpływu na jej kształt na każdym etapie jej przygotowywania i wdrażania społeczności lokalnej. W pracach nad Strategią uczestniczyli eksperci, radni, urzędnicy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy i mieszkańcy. W tym zakresie w trakcie opracowywania Strategii przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami dotyczące najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju w gminie. W końcowym etapie Strategii opracowano system jej wdrażania, monitoringu oraz oceny stopnia realizacji jej założeń. Jak wynika z powyższego opisu przedmiotowa Strategia – co jest charakterystyczne dla tego typu dokumentów – ma charakter ogólny, wyznaczając kierunki rozwoju gminy na poziomie celów (strategicznym i operacyjnym) oraz typów przedsięwzięć zmierzających do realizacji tych celów. Nie określano natomiast zamkniętego katalogu konkretnych i szczegółowych projektów do realizacji, które zostaną określone w szczegółowych dokumentach planistycznych gminy. Opracowany w ten sposób dokument będzie stanowił swoistą mapę drogową wytyczającą priorytety rozwoju gminy w perspektywie do 2032 r. Jednocześnie Strategia ma charakter otwarty a metodologia jej wdrażania zakłada możliwość dokonywania zmian i aktualizacji jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania makroekonomiczne, wyniki okresowych analiz efektów realizacji Strategii czy inne czynniki mogące mieć wpływ na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w tym zakresie będą jednak odbywały się przy udziale i konsultacji ze społecznością lokalną zachowując uspołeczniony charakter tego dokumentu.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy Czarne

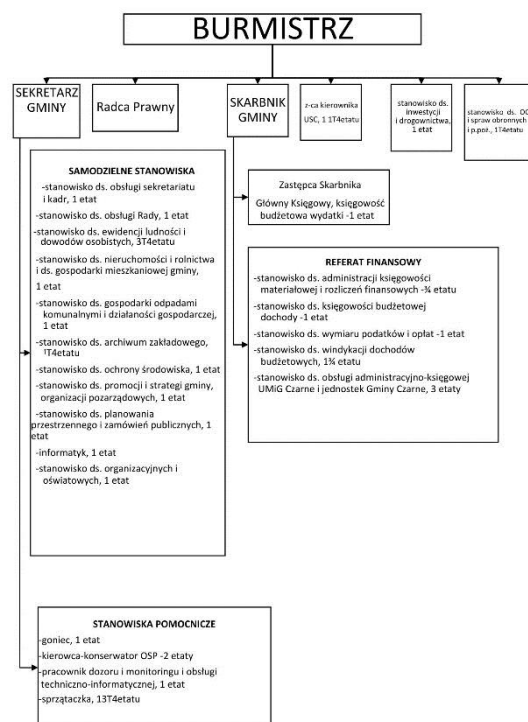
Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania funkcjonowania Gminy Czarne.

Burmistrz jest organem wykonawczym. Burmistrz wykonuje uchwały Rady Miejskiej i zadania określone przepisami prawa. Do zadań Burmistrza należy w szczególności:

- opracowywanie strategii i programów rozwoju,
- gospodarowanie mieniem komunalnym,
- wykonywanie budżetu.

Rada Miejska jest organem stanowiącym i kontrolnym. Radni gminy wybierani są w głosowaniu powszechnym przez mieszkańców. Tworzą Radę Miejską. Ich obowiązkiem jest kierowanie się dobrem wspólnoty samorządowej, utrzymywanie stałej więzi z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmowanie zgłaszanych przez nich postulatów i przedstawianie ich organom gminy do rozpatrzenia. Radni mają obowiązek brać udział w pracach Rady Miejskiej i jej komisji oraz innych instytucji samorządowych, do których zostali wybrani lub desygnowani. Nadzór nad działalnością gminną (m.in. działalnością Rady Miejskiej) sprawuje prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych regionalna izba obrachunkowa (art. 86 ustawy). Gmina wykonuje swoje zadania głównie przy pomocy Urzędu Miasta i Gminy Czarne. Urząd Miejski wykonuje zadania mające na celu realizację spoczywających na gminie zadań własnych, zadań zleconych, zadań wykonywanych na podstawie porozumienia z organami administracji rządowej (zadań zleconych), zadań publicznych powierzonych gminie w drodze zawartych porozumień. Poniżej schemat organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy Czarne.

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy Czarne

Źródło: <https://bip.czarne.pl/>

Ponadto Gmina wykonuje swoje zadania przy pomocy gminnych jednostek organizacyjnych takich jak: Czarneńskie Centrum Kultury w Czarnem, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Czarnem, Gminny Żłobek w Czarnem, Przedszkole Gminne w Czarnem, Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie, Szkoła Podstawowa w Wyczechach, Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny ps. „Inka” w Czarnem, Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem, Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej spółka z o.o. w Czarnem, Przedsiębiorstwo Wodno-Kanalizacyjne spółka z o.o. w Czarnem.

1.1 Sytuacja społeczna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej gminy Czarne. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną gminy w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Czarne w latach 2017-2023.

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Czarne w latach 2017-2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców	9 193	9 111	9 055	8 792	8 672	8 623	8 587

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba mieszkańców gminy Czarne wynosi 8 587 osób (rok 2023), z czego w Czarnem mieszka 5 611 osób, a na terenach wiejskich 2 976 osób. Z powyższej tabeli wynika, że liczba mieszkańców gminy Czarne w latach 2017-2023 spadła o 606 osób. Liczba mieszkańców systematycznie spada. Gmina Czarne charakteryzuje się ujemnym bilansem demograficznym. Trend ten nie jest spowodowany migracjami, co potwierdzają dane dotyczące salda migracji w latach 2017-2022 w poniższej tabeli.

Tabela 2 Saldo migracji w gminie Czarne w latach 2016-2022

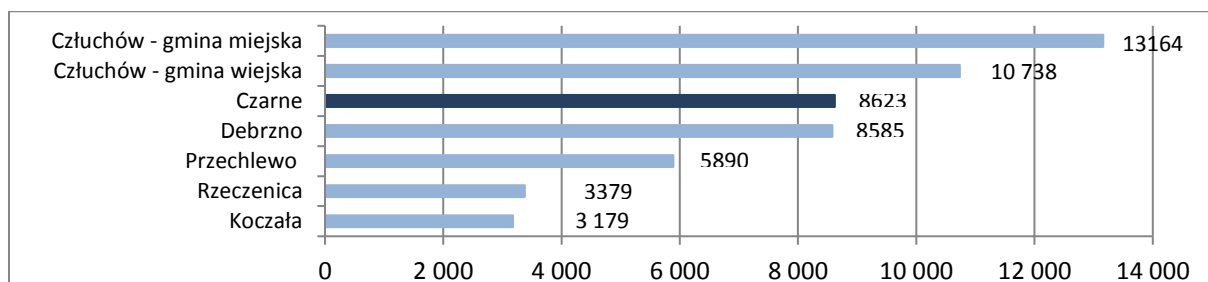
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo migracji ogółem	-37	-44	-20	-82	-29	-34
Saldo migracji wewnętrznych	-22	-45	-26	-84	-33	-32
Saldo migracji zagranicznych	-15	1	6	2	4	-2

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie gminy Czarne z innymi gminami powiatu człuchowskiego.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (stan na 31.12.2022 r.)

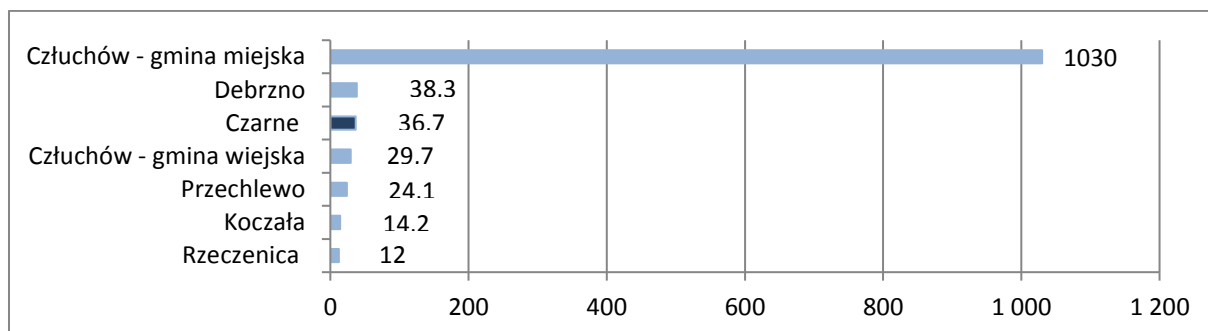

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Czarne jest trzecią najbardziej zaludnioną gminą powiatu człuchowskiego. Obok Człuchowa stanowi największy ośrodek miejski w powiecie człuchowskim.

Poniżej przedstawiono porównanie gęstości zaludnienia gminy Czarne z innymi gminami powiatu człuchowskiego.

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (stan na 31.12.2021 r.) (osoby na km²)

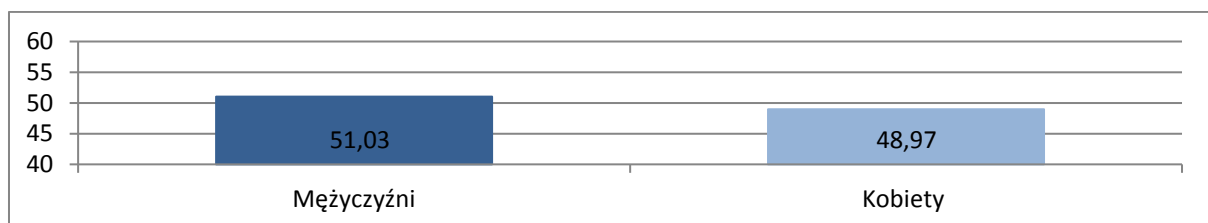

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Czarne prezentuje 3 najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia wśród pozostałych gmin powiatu człuchowskiego.

Poniżej przedstawiono strukturę ludności gminy Czarne w podziale na płeć.

Wykres 3 Ludność gminy Czarne w podziale na płeć na koniec 2022 r.(%)

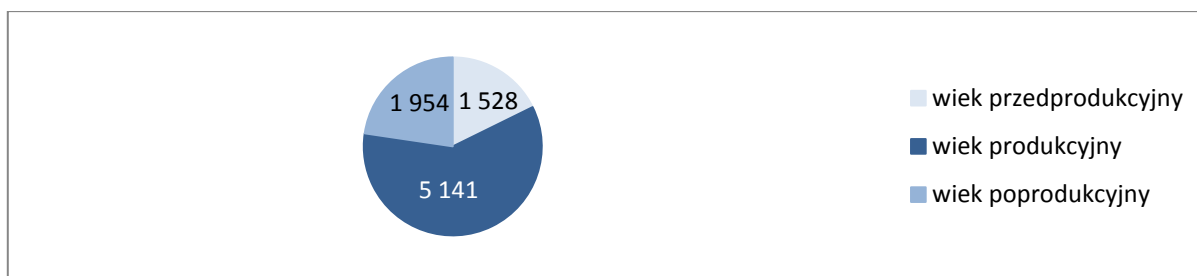

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wg danych za 2022 w gminie Czarne na koniec 2022 r. występowała różnica w liczbie kobiet (4 223) i mężczyzn (4 400). Kobiety stanowiły 48,97% a mężczyźni 51,03%.

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Czarne w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.).

Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Czarne w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura wieku mieszkańców gminy w ujęciu procentowym przedstawia się następująco:

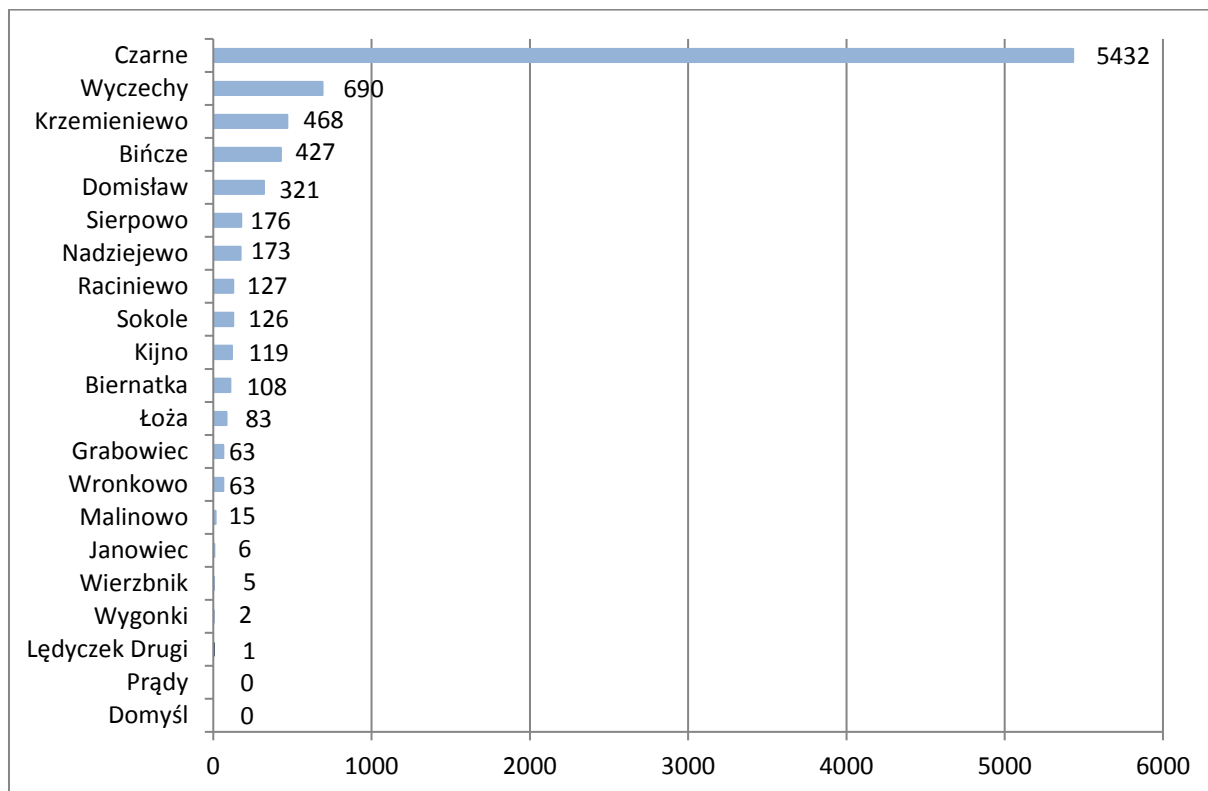
- wiek przedprodukcyjny: 17,72%,
- wiek produkcyjny: 59,62%,
- wiek poprodukcyjny: 22,66%.

Powyższa struktura wskazuje, że współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik opisuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Czarne wynosi 38,0%, co jest wartością niższą niż współczynnik dla Polski (39,0%) i wyższą niż dla województwa pomorskiego (36,0%) za 2022 r. Wskaźnik potwierdza, że społeczeństwo gminy Czarne jest społeczeństwem starzejącym się. Ponadto wskaźnik obciążenia demograficznego (wskaźnik opisuje stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Czarne wynosi 67,7%, co jest wartością wyższą niż współczynnik dla Polski (70,04%) i niższą niż dla województwa pomorskiego (69,5%) za 2022 r.

Pod względem administracyjnym gmina Czarne składa się z miasta Czarne (3 osiedla) i 10 sołectw (Biernatka, Bińcze, Domisław, Kijno, Krzemieniewo, Nadziejewo, Raciniewo, Sierpowo, Sokole i Wyczechy-Łoża).

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział liczby mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Czarne.

Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Czarne (stan na 31.12.2022 r.)

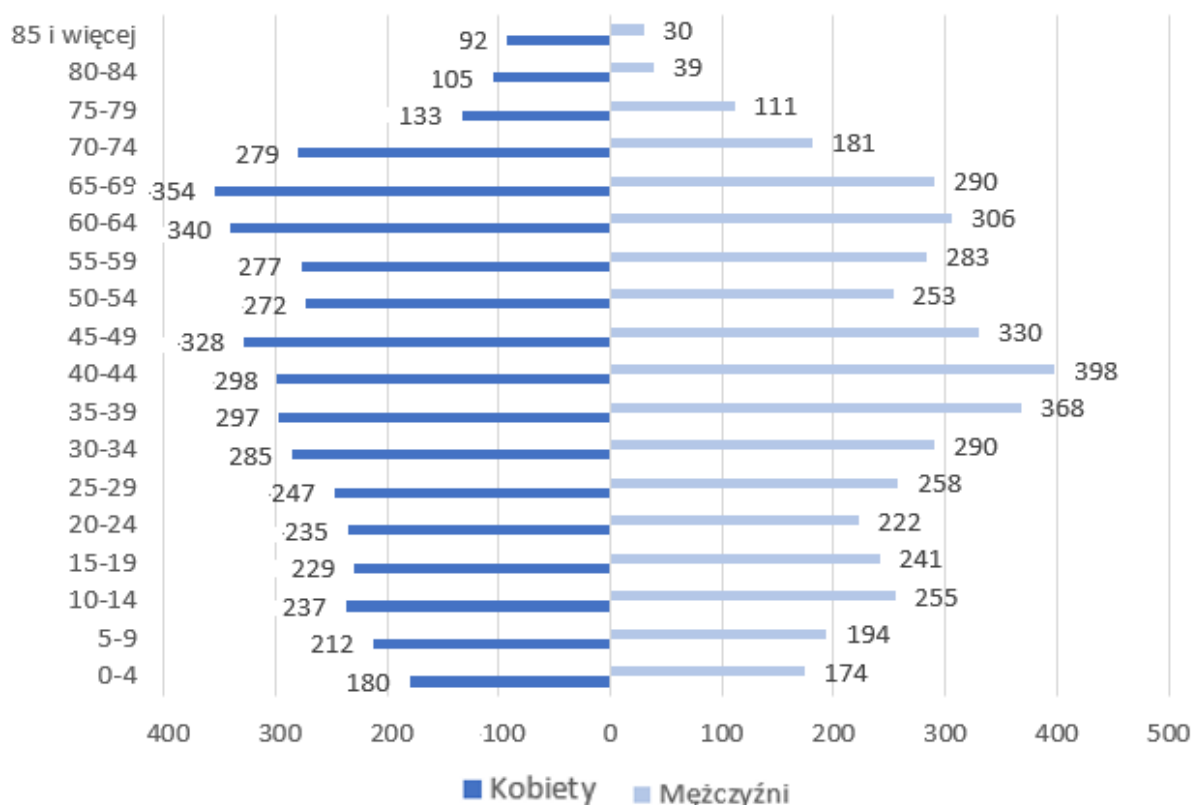

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Czarne za 2022 rok

Ludność gminy Czarne jest nierównomiernie rozmieszczona. Z powyższego wykresu wynika, że oprócz miasta Czarne najbardziej zaludnione jednostki zlokalizowane są na terenach wiejskich gminy (Wyczechy, Krzemieniewo, Bińcze).

Poniżej przedstawiono strukturę wiekową gminy Czarne w 2022 r. zaprezentowaną w formie piramidy wieku. Piramida wieku to stosowane w demografii graficzne przedstawienie struktury płci i wieku ludności danego obszaru, polegające na zestawieniu diagramów słupkowych utworzonych dla poszczególnych roczników lub pięcioletnich grup wiekowych dla każdej płci oddzielnie.

Wykres 6 Piramida wieku gminy Czarne (2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Piramida wieku pokazuje, że przewaga liczebna mężczyzn nad kobietami dotyczy wieku do 49 lat a przewaga kobiet nad mężczyznami dotyczy wieku od 50 roku życia.

Kształt piramidy wskazuje na typ struktury wiekowej społeczeństwa określanej jako regresywnej – niska liczba urodzeń oraz coraz bardziej starzejący się mieszkańcy. Poniżej przedstawiono jak w latach 2017-2022 kształtował się przyrost naturalny w gminie Czarne.

Tabela 3 Przyrost naturalny w gminie Czarne w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Urodzenia	67	48	47	55	44	39
Zgony	47	54	38	63	62	65
Przyrost naturalny	20	-6	9	-8	-18	-26

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Przyrost naturalny w gminie Czarne od 2020 jest ujemny.

Oświata i wychowanie

Infrastruktura

Na terenie gminy Czarne funkcjonują 3 publiczne szkoły podstawowe, których organem prowadzącym jest Gmina Czarne: Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny ps. „Inka” w Czarnem, Szkoła Podstawowa w Wyczechach, Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie. W gminie znajduje się przedszkole gminne w Czarnem, oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej w Wyczechach i Krzemieniewie. Od 2019 roku na terenie gminy Czarne funkcjonuje gminny Żłobek w Czarnem. Na terenie miasta Czarne

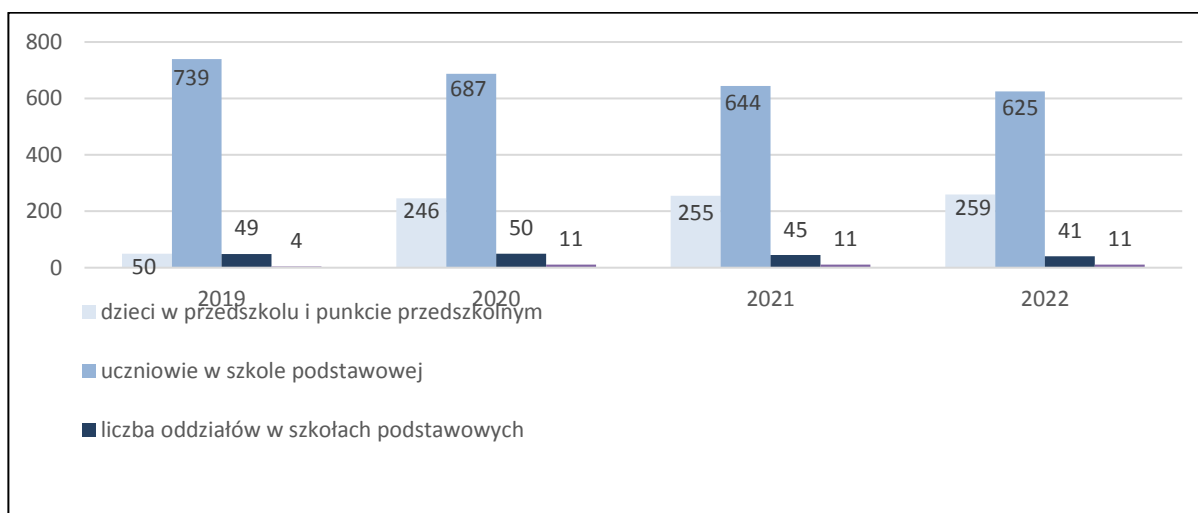
znajduje się Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Pawła II w Czarnem dla, którego organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Człuchowie.

Szkoły Podstawowe dysponują salami lekcyjnymi wyposażonymi w nowoczesne pomoce dydaktyczne, pracownie komputerowe wyposażone w stanowiska z dostępem do Internetu. Obiekty posiadają także sekretariat, bibliotekę, pokój nauczycielski, stołówkę, świetlicę. Placówki oświatowe dysponują sprzętem komputerowym i narzędziami informatycznymi niezbędnymi do prowadzenia działalności edukacyjnej. W wyniku dynamicznego rozwoju technologicznego zauważalna jest jednak konieczność doposażenia placówek oraz remonty infrastruktury, terenów i obiektów przyszkolnych. Wyzwaniem jest sprostanie wymogom dostępności do osób ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnienie bezpieczeństwa uczniów, kadry pedagogicznej i niepedagogicznej.

Organizacja

Poniżej przedstawiono liczbę dzieci w przedszkolu i punktach przedszkolnych, uczniów w szkołach podstawowych oraz liczbę oddziałów w szkołach i oddziałach przedszkolnych).

Wykres 7 Liczba dzieci w przedszkolu, uczniów w szkołach podstawowych oraz oddziałów w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Czarne za 2022 r., Raportu o stanie gminy Czarne za 2021 r., Raportu o stanie gminy Czarne za 2020 r., Raportu o stanie gminy Czarne za 2019 r.,

Zauważalny jest spadek liczby uczniów. Liczba dzieci przedszkolnych zmienia się nieznacznie. Liczba oddziałów w szkołach maleje.

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu gminy Czarne na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022.

Tabela 4 Wydatki z budżetu gminy Czarne na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wydatki na oświatę (zł)	10 999 197,88	12 682 051,75	13 152 653,96	14 152 649,63	15 241 206,30	16 400 280,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wydatki z budżetu gminy Czarne na oświatę i wychowanie znacząco wzrosły w 2022 r. w porównaniu do 2017 r. Zmiany te spowodowane są zmniejszającą się liczbą uczniów, a co za tym idzie mniejszymi subwencjami z budżetu państwa. Niepokojącym zjawiskiem od kilku lat występującym w gminie Czarne jest pogłębiający się niż demograficzny. Klasy w szkołach podstawowych są mało liczne, koszty zatrudnienia nauczycieli oraz bieżące koszty funkcjonowania szkół stale rosną. Ponadto bardzo duży problem (organizacyjny i finansowy) w małych, wiejskich szkołach to edukacja dzieci z różnego rodzaju deficytami, w tym z niepełnosprawnością, których niestety z roku na rok jest coraz więcej. Organy prowadzące pozyskują środki finansowe na prowadzenie aktywnej polityki w zakresie podniesienia kompetencji uczniów na różnym etapie rozwoju. Wyzwaniem dla samorządu jest zmniejszenie kosztów utrzymania placówek oświatowych.

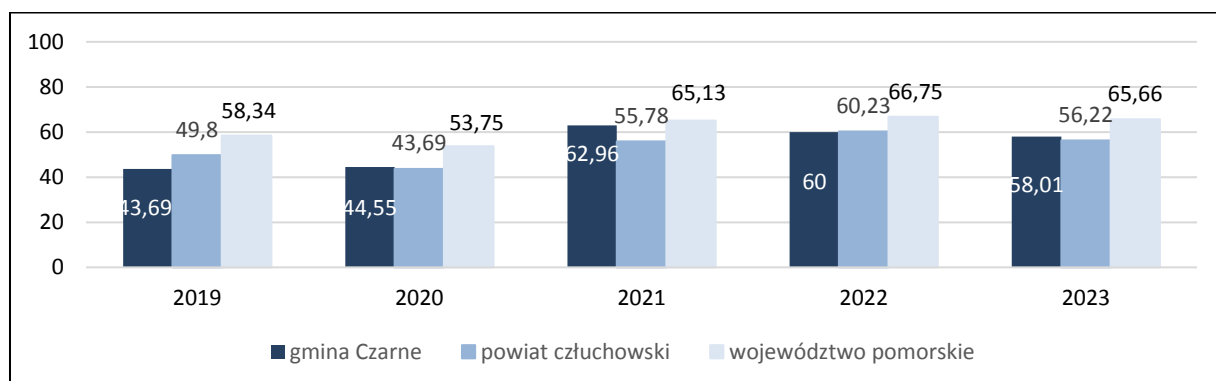
Poziom nauczania

Poziom nauczania w jednostkach prowadzonych przez Gminę przeanalizowano poprzez porównanie zdawalności egzaminu maturalnego w latach 2020-2022 z wynikami dla Polski z wyszczególnieniem wyników dla technikum i LO oraz egzaminu i egzaminów zawodowych z wynikami dla województwa i Polski. Porównano również wynik z 2023 r. z innymi miastami wojewódzkimi.

Egzamin ósmoklasisty

Poniżej przedstawiono porównania wyników egzaminu ósmoklasisty w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim 2019-2023 w podziale na język polski, język angielski i matematykę.

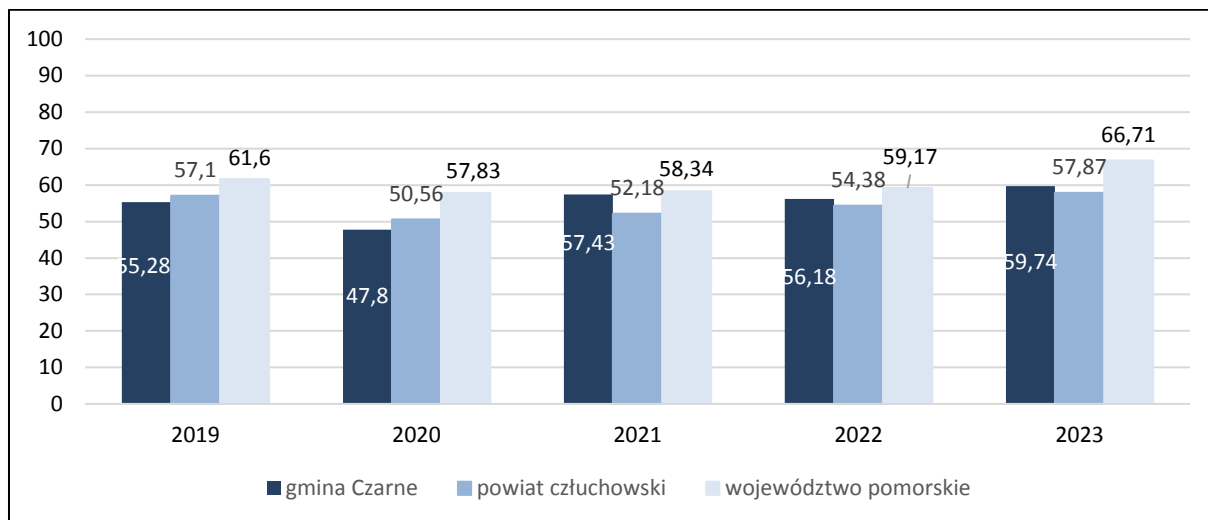
Wykres 8 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W analizowanym okresie średni wynik z języka angielskiego dla gminy Czarne był wyższy niż dla powiatu człuchowskiego w latach 2020-2021 i 2023 r.

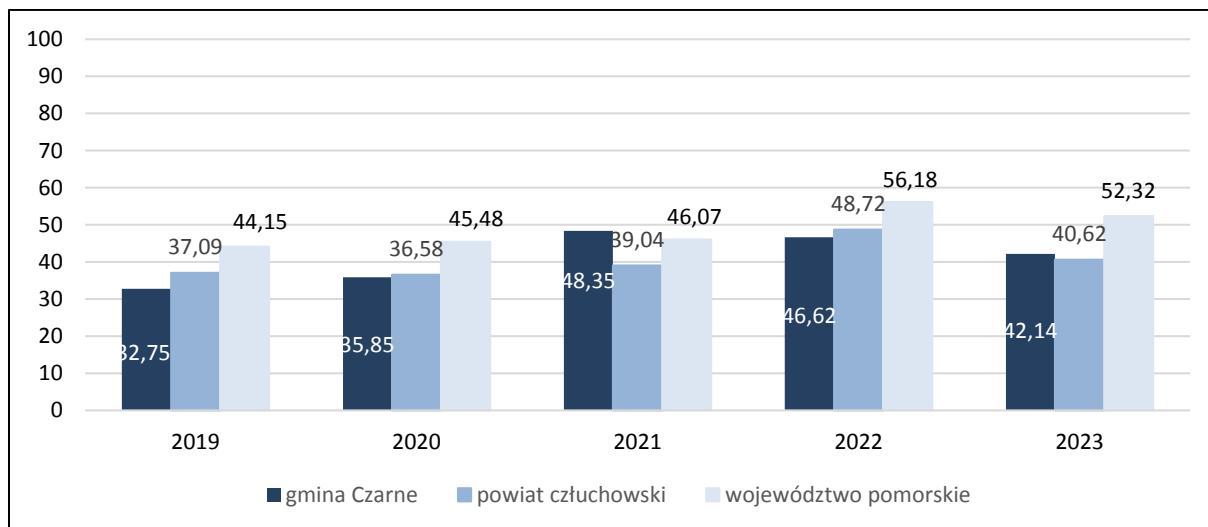
Wykres 9 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W analizowanym okresie średni wynik z języka polskiego dla gminy Czarne był wyższy niż dla powiatu człuchowskiego w latach 2021-2023.

Wykres 10 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

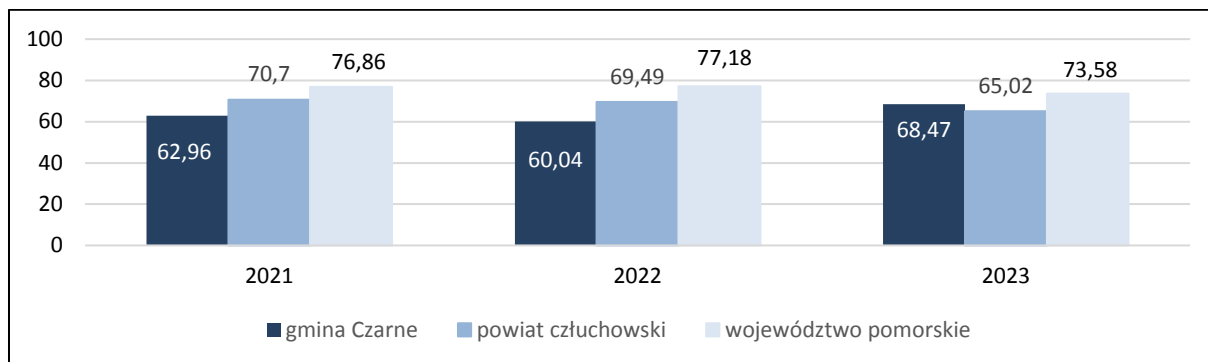
W analizowanym okresie średni wynik z matematyki dla gminy Czarne był wyższy niż dla powiatu człuchowskiego w latach 2021 (również wyższy niż dla województwa pomorskiego) i 2023.

Egzamin maturalny

Poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu maturalnego z języka angielskiego, języka polskiego i matematyki w latach 2021-2023 dla gminy Czarne, powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego. Wyniki dotyczą średniego % uzyskanych punktów w omawianym egzaminie.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

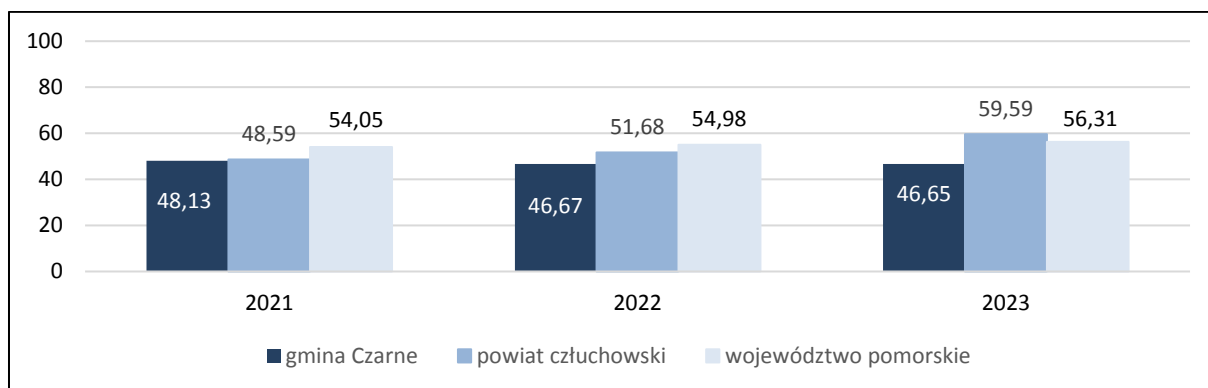
Wykres 11 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego(poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W przypadku języka angielskiego średni wynik dla gminy Czarne był wyższy niż dla powiatu człuchowskiego tylko w 2023 r.

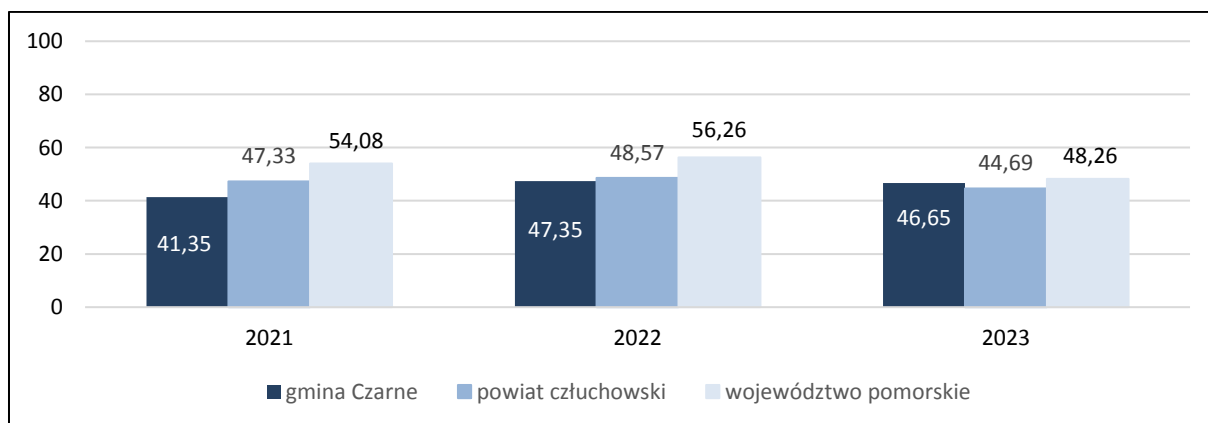
Wykres 12 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego(poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W przypadku języka angielskiego średni wynik dla gminy Czarne był niższy niż dla powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego.

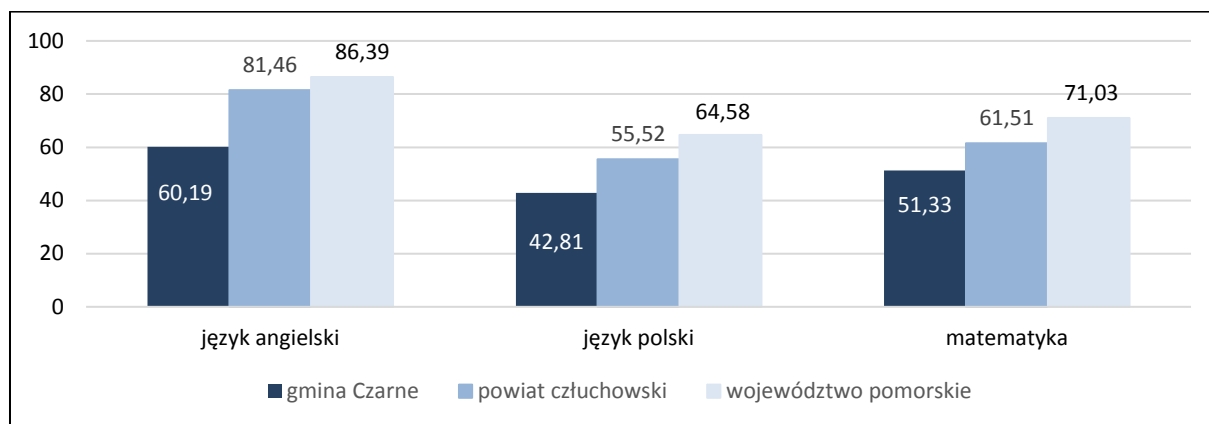
Wykres 13 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z matematyki(poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W przypadku matematyki średni wynik dla gminy Czarne był wyższy niż dla powiatu człuchowskiego tylko w 2023 r.

Wykres 14 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl>

W formule 2023 średni wynik w analizowanych przedmiotach był niższy niż dla powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Czarne w 2023 r. funkcjonował Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zdrowia "NOVO-MED" s.c., Pomorski Ośrodek Diagnostyki Medycznej PODIMED - Przychodnia Medycyny Rodzinnej, Powiatowe Centrum Terapii Zajęciowej w Czarnem, NZOZ Przychodnia Lekarska "Salus" Iwona Żybert oraz SPZOZ w Człuchowie Oddział Rehabilitacyjny. Na terenie gminy znajdują się 2 apteki. Wszystkie dzieci i młodzież szkolna objęte są podstawową opieką zdrowotną lekarską (obejmującą również szczepienia). Pacjenci wymagający specjalistycznego leczenia kierowani są do innych ośrodków miejskich. Mieszkańcy Czarnego najczęściej korzystają z usług Szpitala w Szczecinku Sp. z o.o. i ze Szpitala Powiatowego w Człuchowie. Poniżej przedstawiono dane dotyczące wskaźnika liczby zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2017-2022.

Tabela 5 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zgonów	9,31	11,14	9,78	14,46	12,78	13,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba zgonów nie jest determinowana zakresem oraz skalą opieki zdrowotnej w gminie Czarne. Warto nadmienić, że na terenie gminy Czarne nie stacjonuje na stałe karetka pogotowia ratunkowego. Najbliższa miejscowość, z której dysponowana na miejsce nagłego zachorowania albo wypadku, przeznaczona do udzielania pierwszej pomocy, przewozu chorych lub rannych jest ambulans w miejscowości Rzeczenica w gminie Rzeczenica.

Opieka i pomoc społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem. Do zadań własnych gminy realizowanych przez OPS w zakresie pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym należą m.in.:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowym na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującym matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki na dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Czarne w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2016-2021.

Tabela 6 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Czarne w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	106	95	84	79	65	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Obserwowany jest spadek wartości analizowanego wskaźnika podobnie jak w przypadku ogólnej liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W przypadku liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci widoczny jest rokroczny spadek wartości od 2016 r. Poniżej przedstawiono ww. dane przedstawiające najczęściej występujące przyczyny udzielania pomocy na podstawie decyzji.

Tabela 7 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Czarne w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	316	311	297	259	221	190

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 8 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Czarne w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	982	882	777	722	578	497

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Trendy spowodowane są skuteczną działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem i wzrostem zamożności społeczeństwa.

Na obszarze Gminy Czarne, w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych powstało Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem na cele społeczne. Centrum realizuje określone ustawami zadania własne Gminy, zadania zlecone ustawowo, zadania określone uchwałami organów gminy oraz wynikające z przepisów prawa z zakresu:

- pomocy społecznej,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,

Ponadto do zadań Centrum należy w szczególności:

- prowadzenie wszechstronnych działań na rzecz zapewnienia dzieciom, okresowej opieki i wychowania,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- podejmowanie działań mających na celu rozwiązywanie problemów wynikających z postawy rodziców w rodzinie z dziećmi,
- wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu oraz opiekunów osób niesamodzielnych,
- podejmowanie działań przystosowania dzieci i młodzieży do funkcjonowania w środowisku lokalnym,
- pomoc i rozwiązywanie problemów opieki nad osobami niesamodzielnymi,
- rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów wynikających z uwarunkowań rodzinnych oraz likwidacja problemów wynikających z postawy dziecka,
- podejmowanie działań zmierzających do reintegracji rodzin dzieci i młodzieży z terenu miasta,
- rozwijanie nowych form pomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- działalność profilaktyczna zapobiegająca dysfunkcji rodzin.

Na terenie gminy działa także Dom Pomocy Społecznej. Jest to jednostka organizacyjna samorządu powiatowego. Placówka jest w pełni przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na terenie Domu Pomocy Społecznej działa również Powiatowe Centrum Rehabilitacji i Terapii Zajęciowej.

Kultura i sport

Kultura

Jednostką powołaną do zapewnienia potrzeb kulturalnych mieszkańców na terenie gminy jest Czarneńskie Centrum Kultury. Główna siedziba jednostki mieści się przy ulicy Kolejowej 14. Porównując strukturę jednostki z innymi działającymi w gminach podobnych pod względem społecznym i przestrzennym należy dostrzec, że spektrum zadań CCK jest relatywnie duże. W strukturze organizacyjnej CCK w Czarnem znajduje się dom kultury w Czarnem, biblioteka w Czarnem i filia w Wyczechach. CCK w Czarnem obejmuje również świetlice wiejskie

w miejscowościach: Sokole, Kijno, Sierpowo, Domisław, Krzemieniewo, Nadziejewo, Wyczechy, Raciniewo, Biernatka i Bińcze.

Działalność kulturalna charakteryzuje się brakiem centralizacji, oznacza to, że kalendarz wydarzeń artystycznych nie ogranicza się tylko do miasta, w dużej części realizowany jest na obszarach wiejskich gminy. Czarneńskie Centrum Kultury prowadzi działalność w dziedzinie muzyki, plastyki, tańca, teatru, filmu, fotografii, rzemiosła artystycznego i kultury ludowej poprzez funkcjonowanie zespołów artystycznych, kół i sekcji zainteresowań, warsztatów, organizowanie imprez o charakterze festynów, festiwali i konfrontacji twórczości scenicznej, jarmarków i kiermaszy rękodzieła, wymianę dorobku kulturalnego, a także świadczenie usług w zakresie kultury na rzecz zakładów pracy, instytucji oświatowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych np. obsługa zebrań i spotkań, obsługa artystyczna, akustyczna, muzyczna imprez, reklama i oprawa plastyczna, opracowywanie graficzne plakatów, zaproszeń, wizytówek, ulotek i innych. Czarneńskie Centrum Kultury współpracuje z wieloma podmiotami pod względem technicznym i artystycznym.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Czarnem działa na terenie miasta i gminy Czarne oraz posiada jedną Filię w Wyczechach. Biblioteka prowadzi działalność informacyjną, edukacyjną, animacyjną i kulturalną. Zaspokaja potrzeby czytelnicze mieszkańców. Misją Powiatowej Biblioteki Publicznej w Czarnem jest wzmacnianie jej roli w środowisku lokalnym poprzez zapewnienie profesjonalnego poziomu swych usług oraz budowanie pozytywnego wizerunku przez świadomych, życzliwych i kompetentnych pracowników.

Sport, turystyka i rekreacja

Gmina Czarne posiada liczne miejsca do rekreacji i odpoczynku mieszkańców w postaci parków, skwerów. W szczególności należy wymienić takie miejsca jak: promenada wzdłuż rzeki Czernicy im. Hetmana Stanisława Koniecpolskiego, przystań kajakowa, park przy ul. Moniuszki w Czarnem, park historyczny w Bińczu, park przy pałacu w Wyczechach i zabytkowy park leśny z rzadkimi okazami drzew przy trasie Czarne – Barkowo oraz pola biwakowe w Domyślu przy moście na rzece Gwdzie na szlaku rowerowym „Szlakiem Doliny Gwdy” i na Sarniaku.

W gminie znajduje się Stadion Miejski przy al. Zwycięzców (obiekt z miejscami stojącymi i siedzącymi, oświetlony). Ponadto na infrastrukturę sportową składają się: kompleks boisk sportowych w Czarnem „Moje boisko – orlik 2012”, boiska sportowe w miejscowościach: Wyczechy, Bińcze, Krzemieniewo, Raciniewo, Nadziejewo, hala i boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. Danuty Siedzikówny ps. INKA w Czarnem, sala sportowa w Krzemieniewie, hala i boisko (kort tenisowy, boisko do koszykówki) przy Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Czarnem przy ul. Leśnej, kort tenisowy przy Zakładzie Karnym przy ul. Pomorskiej w Czarnem, miejski skatepark przy al. Zwycięzców w Czarnem, strzelnica sportowo-rekreacyjna na Sarniaku. Na terenie gminy znajduje się 10 ogólnodostępnych siłowni plenerowych. Istnieje potrzeba zagospodarowania lub utworzenia nowych terenów zielonych w Czarnem i wsiach w gminie. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 25 placów zabaw. Place zlokalizowane są głównie w pobliżu szkół i świetlic wiejskich.

Szlaki turystyczne

Gmina oferuje turystom sporo potencjalnych atrakcji, na uwagę zasługują liczne szlaki turystyczne:

- Promenada – Czarne (DPS Czarne – wzdłuż rzeki Czernicy – Leśnictwo Sarniak)
- trasa rowerowa „Szlak Margrabiów” (Debrzno - Gniewno - Rozwory - Cierzenie - Skowarnki - Domisław - Czarne) o długości 31 km,
- trasa rowerowa „Trasa Cisowa” (Czarne - Międzybórz - Sporysz - Suszka - Płocicz - Koczała) o długości 32 km,

- trasa rowerowa „Szlakiem Doliny Gwdy” (Czarne - Domyśl - Prądy - Lędyczek) o długości 19 km,
- trasa rowerowa „Hetmana Koniecpolskiego” (Człuchów - Skórzewo - Krępsk - Olszanowo - Łoża - Raciniewo - Domisław - Czarne) o długości 35,5 km,
- trasa rowerowa „Morenowa” (Czarne - Przyrzecze - Breńsk - Gockowo - Zalesie - Grodzisko - Gwieździn - Rzewnica - Pakotulsko - Przechlewo) o długości 34 km,
- szlak turystyki motorowej (Człuchów – Debrzno – Barkowo – Wyczechy – Czarne – Rzeczenica – Przechlewo – Człuchów),
- szlak kajakowy rzeką Czernicą biegnący od ujścia rzeki Białej w ok. wsi Brzezie poprzez Sporysz do rzeki Gwdy, a następnie rzeką Gwdą aż do Piły,
- szlak kajakowy (rzeka Czernica, rzeka Szczyra poprzez Gwdę do Piły).

Czernica, Gwda i Szczyra to rzeki wykorzystywane do turystyki kajakowej. Przy rzece Czernicy znajduje się przystań kajakowa. Rzeki są włączone do sieci Pomorskich Szlaków Kajakowych.

Organizacje pozarządowe

Spółeczność gminna wykazuje coraz większe zainteresowanie działalnością w organizacjach pozarządowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Czarne w latach 2016-2022.

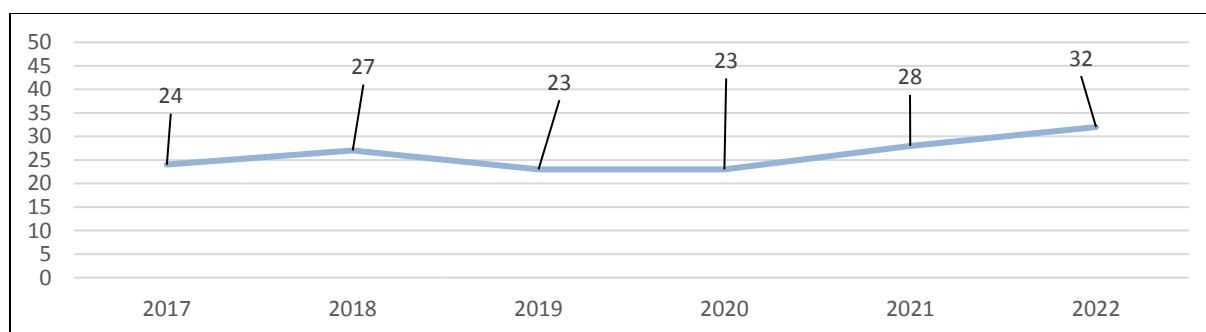
Tabela 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2016-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	2,94	2,52	2,54	3,07	3,34	3,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Zauważalna jest rosnąca tendencja od 2018 r., co spowodowane jest malejącą liczbą mieszkańców i wzrostem liczby stowarzyszeń i organizacji społecznych, co obrazuje poniższy wykres.

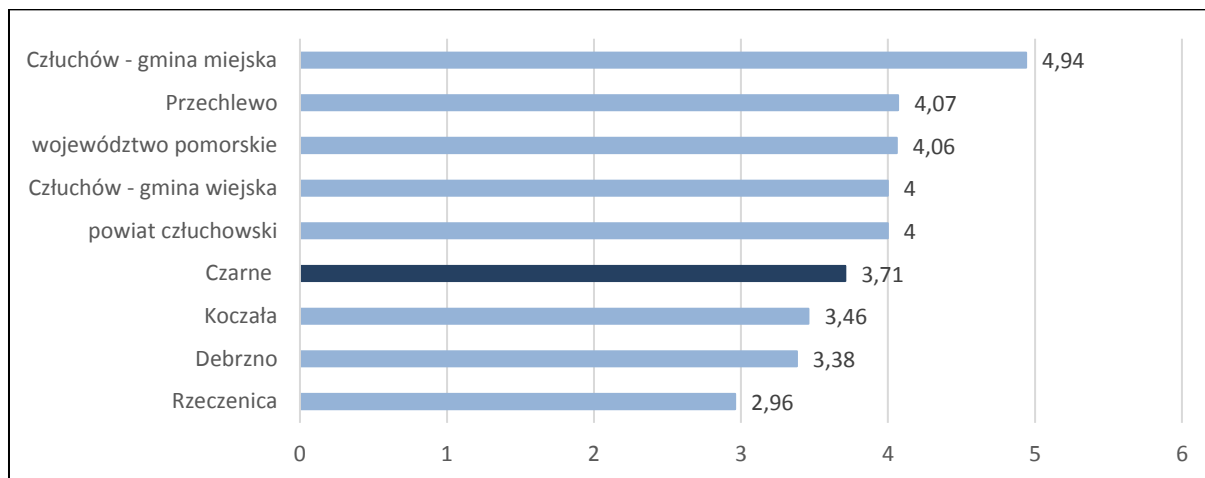
Wykres 15 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Czarne w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie analizowanego wskaźnika dla gminy Czarne z innymi gminami powiatu człuchowskiego, powiatem człuchowskim i województwem pomorskim.

Wykres 16 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa pomorskiego, powiatu człuchowskiego i gmin wchodzących w jego skład (2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższego wykresu wynika, że gmina Czarne charakteryzuje się 4wskaźnikiem wśród gmin powiatu człuchowskiego i wskaźnikiem niższym niż dla powiatu człuchowskiego i dla województwa pomorskiego.

Próba zwiększenia aktywności społecznej i zaangażowania młodych ludzi i seniorów w życie publiczne jest powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Seniorów. Gminę Czarne wyróżnia to, że w każdym Sołectwie działa Koło Gospodyń Wiejskich.

Problemy społeczne

W gminie Czarne można zaobserwować typowe problemy społeczne dla gmin o podobnej charakterystyce – mowa tu w szczególności o ubóstwie, bezrobociu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności czy wykluczeniu społecznemu. Część z problemów społecznych jest rozwiązywana lub łagodzona poprzez działalność OPS w Czarnem i Centrum Wsparcia Rodziny i Dziecka w Czarnem. Gmina corocznie uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Czarne. Istotnym elementem działań prospołecznych w gminie jest aktywizacja, animacja, cyfryzacja i integracja dedykowana osobom starszym.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Czarne odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Człuchowie, Posterunek Policji w Czarnem, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Człuchowie oraz 2 ochotnicze straże pożarne (Czarne i Bińcze). W 2022 roku w gminie Czarne stwierdzono szacunkowo 118 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 13,69 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego (23,25) i średniej dla całej Polski (22,81). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Czarne wynosi 69,90% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla całej Polski i większy od wskaźnika dla województwa pomorskiego (65,20%) i wskaźnika dla całej Polski (71,10%). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Czarne najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym (7,78, wykrywalność 69%) oraz przeciwko mieniu (6,18, wykrywalność 48%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym (2,96, wykrywalność 45%), drogowe (2,09, wykrywalność 99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu (0,24, wykrywalność 92%).

Na terenie działania Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w 2022r. w gminie Czarne miały miejsce 30 pożarów i 120 miejscowych zdarzeń.

Dostęp do usług publicznych

Celem Ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020r. poz. 1062) jest poprawa warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby. Zgodnie z Ustawą sektor publiczny jest zobowiązany do zapewnienia co najmniej minimalnej dostępności, która zagwarantuje dostępność podmiotu publicznego. Podmiot publiczny zapewnia dostępność przez stosowanie uniwersalnego projektowania nowych rozwiązań lub racjonalnych usprawnień w usuwaniu istniejących barier. Minimalne wymagania obejmują zapewnienie w instytucjach publicznych:

- dostępności architektonicznej: zarówno korytarze, jak i klatki schodowe powinny być wolne od barier i zapewniać możliwość poruszania się po nich m.in. osób na wózku, osób korzystających z kul, lasek i innych pomocy ortopedycznych, osób starszych, a także osób z wózkami dziecięcymi, mających różne problemy z poruszaniem się (windy, schody, korytarze, ciągi piesze w budynku),
- dostępności cyfrowej: została ona kompleksowo uregulowana w ustawie o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej: zapewnienie informacji na temat tego, jakie zadania wykonuje dany podmiot w postaci nagrania w polskim języku migowym dla osób niesłyszących, informacji w tekście łatwym do czytania (ETR) - m.in dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, czy pliku odczytywalnego maszynowo, dzięki któremu taką informację może udzielić osoba niewidoma – dostępność w tym zakresie to także umożliwienie komunikacji z podmiotem w taki sposób, jaki jest dogodny dla osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez SMS czy przy użyciu usługi tłumaczenia migowego online.

W instytucjach publicznych w gminie Czarne coraz większą uwagę przykładają się do dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej usług publicznych. Dotyczy to infrastruktury budynków publicznych, udogodnień, które mogą ułatwić komunikację osobom ze szczególnymi potrzebami i narzędzi informatycznych ułatwiających korzystanie ze stron internetowych. W Urzędzie Miasta i Gminy w Czarnem działa Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej tzw. e-PUAP. Jest to system, dzięki któremu można załatwić sprawy urzędowe przez Internet. Funkcje platformy pozwalają na tworzenie i szybką obsługę dokumentów elektronicznych. Za pomocą profilu zaufanego można podpisywać swoją korespondencję i w szybkim tempie komunikować się z urzędem. Dostęp do usług świadczonych przez platformę e-PUAP nie ma ograniczeń geograficznych. Z platformy może korzystać każdy użytkownik, który ma dostęp do Internetu i posiada elektroniczny podpis kwalifikowany lub profil zaufany. W związku z zagrożeniem pandemicznym wiele osób korzystało z tej formy komunikacji. Ponadto Urząd Miasta i Gminy Czarne świadczy usługę dla mieszkańców gminy Czarne, którzy z powodu niepełnosprawności lub wieku mają ograniczenia w poruszaniu się w stopniu uniemożliwiającym samodzielną wizytę w Urzędzie Miasta i Gminy Czarne – tzw. "Mobilny Urzędnik" to upoważniony pracownik, który przeprowadza czynności urzędowe poza siedzibą Urzędu Miasta i Gminy Czarne, najczęściej w miejscu zamieszkania mieszkańca.

Zarządzanie kryzysowe

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest Burmistrz. Do zadań Burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi

z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy oraz realizacji zadań z zakresu planowania cywilnego. Burmistrz na terenie gminy jest również organem właściwym do zarządzania, organizowania i prowadzenia szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy.

Wśród kompetencji Burmistrza można również wyróżnić przeciwdziałania skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej. Swoje zadania burmistrz wykonuje przy pomocy komórki organizacyjnej urzędu miejskiego właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Organem pomocniczym burmistrza w zarządzaniu kryzysowym jest również Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego. Centrum wykonuje na obszarze gminy zadania związane z oceną występujących i potencjalnych zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne, prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowanie propozycji działań. Ponadto przedstawia burmistrzowi wnioski dotyczące wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w gminnym planie zarządzania kryzysowego. Centrum przekazuje także do wiadomości publicznej informacje związane z zagrożeniami.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze społecznej należy zaliczyć rozwiniętą współpracę Gminy z innymi jednostkami, sieć szkół publicznych odpowiednią do potrzeb gminy, zapewnioną podstawową opiekę zdrowotną, malejącą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, rozwiniętą bazę edukacyjną, kulturalną i sportowo-rekreacyjną, dostęp do usług publicznych i przygotowanie Gminy w kwestiach zarządzania kryzysowego.

Jako niezadowolającą należy ocenić sytuację demograficzną (ujemny przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo), migrację ludzi młodych, wzrost wydatków na oświatę i wychowanie, brak specjalistycznej opieki zdrowotnej, stosunkowo małą działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych, występujące problemy społeczne.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej gminy Czarne. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą gminy. Opisano charakter gospodarczy gminy, podejmowane działania w celu pozyskiwania inwestorów oraz scharakteryzowano główne podmioty gospodarcze z terenu gminy.

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Charakter gospodarczy gminy

Gmina Czarne ma charakter rolniczy. Ważnymi sektorami lokalnej gospodarki w gminie Czarne jest rolnictwo i leśnictwo. Działalność rolnicza i działalność podmiotów związanych z leśnictwem stanowi źródło utrzymania znaczącej części mieszkańców. Znaczącym jest fakt, że ponad 93% powierzchni gminy stanowią lasy i użytki rolne. Duże znaczenie dla kierunków rozwojowych gminy ma rolnictwo. Znaczącą część powierzchni zajmują użytki rolne oraz grunty orne. Występują tereny wskazane do intensywnej uprawy wszelkich roślin polowych (zboża, rzepak) oraz warzywnictwa (ziemniaki) i sadownictwa.

Najwięcej zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych należy do branż handlowych i usługowych. Do największych pracodawców działających na terenie gminy należą instytucje publiczne. Ponad 95% spośród zarejestrowanych podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa. Przemysł, jako dział gospodarki nie zajmuje znaczącej pozycji. Większość firm zarejestrowanych w gminie ma charakter rodzinny i zatrudnia do 9 pracowników, jednak tworzą one miejsca pracy dla niewielkiej liczby zatrudnionych. Interwencje prowadzone w ramach tzw. Lokalnej Strategii Rozwoju mają za zadania wspieranie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych w zakresie agroturystyki, zagród edukacyjnych oraz tworzenia krótkich łańcuchów dostaw. Pomimo warunków do rozwoju turystyki baza noclegowa jest znikoma i nie wykazuje trendu rozwojowego (zgodnie z danymi GUS w latach 2017-2023 w gminie funkcjonował jeden obiekt hotelowy, liczba miejsc noclegowych w 2022 wynosiła 103 i była wyższa od lat poprzednich o 39 miejsc). Miasto i gmina Czarne posiada bardzo słabo rozwinięte zaplecze noclegowe. Przekłada się to bezpośrednio na liczbę turystów odwiedzających teren gminy. Potencjał rekreacyjny nie przekłada się na liczbę turystów, którzy odwiedzają gminę Czarne. Brak zaplecza noclegowego w dużym stopniu stopuje potencjał rozwoju turystyki.

Działalność gospodarcza w gminie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z gminy Czarne zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2019-2022.

Tabela 10 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Czarne w latach 2019-2022

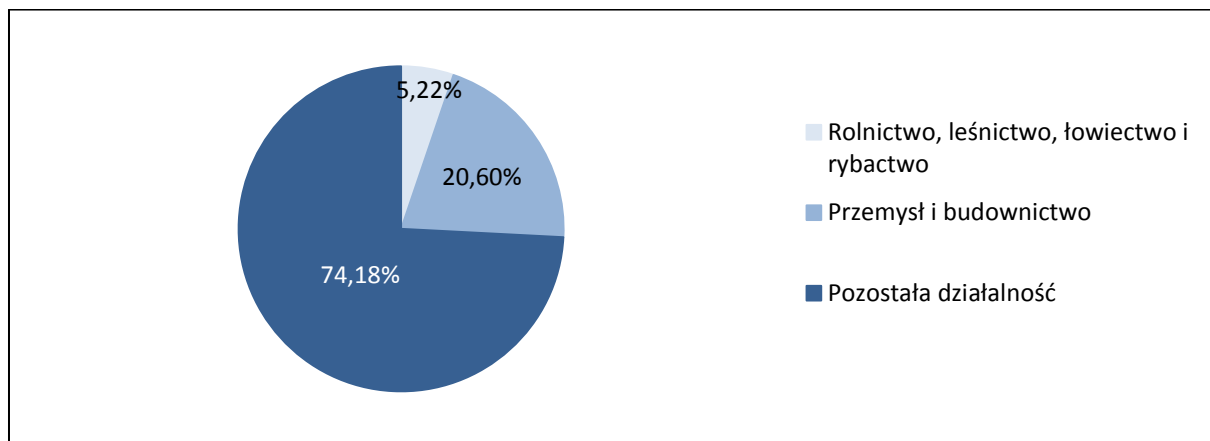
SEKCJA PKD	2019	2020	2021	2022
A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	35	35	34	35
B: Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
C: Przetwórstwo przemysłowe	47	45	43	37
D: Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	5	3	3
E: Dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	9	7	7	7
F: Budownictwo	75	93	87	91
G: Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	143	149	152	146
H: Transport i gospodarka magazynowa	33	29	31	29
I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	6	7	4
J: Informacja i komunikacja	7	7	9	9
K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	8	8	8
L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	126	126	126	128
M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24	26	28	25
N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	13	13	11	12
O: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	9	9	9
P: Edukacja	17	18	20	18
Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36	36	41	42
R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9	10	11	11
S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	46	47	49	51
U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, że w obrazie gospodarczym gminy dominuje działalność z sekcji C, F, G, L, Q oraz S i T.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział podmiotów gospodarczych z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Czarne.

Wykres 17 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Czarne w 2022 r. (%)

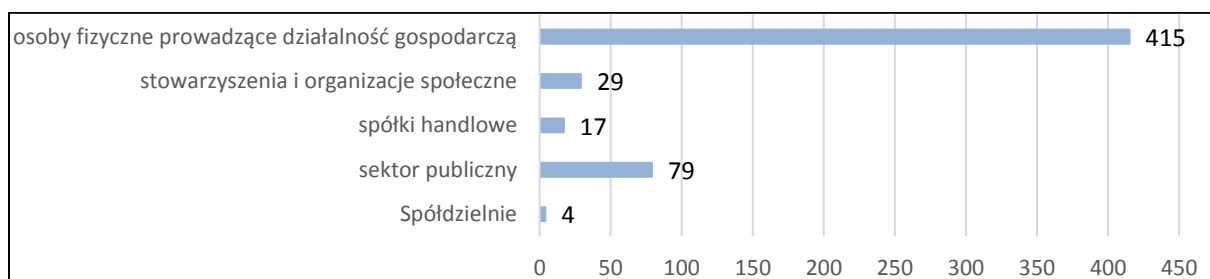

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres ten pokazuje, że zdecydowaną większość udziału w profilu gospodarczym gminy stanowi działalność inna niż przemysł i budownictwo oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Poniżej zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych w gminie Czarne w podziale na sektory własnościowe w 2022 r.

Wykres 18 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Czarne(2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wyraźnie wskazuje, że gospodarka w gminie Czarne oparta jest w szczególności o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Wskaźniki siły gospodarczej gminy

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą gminy Czarne.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Tabela 11 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	70	71	76	78	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 12 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców	442	448	486	496	481

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

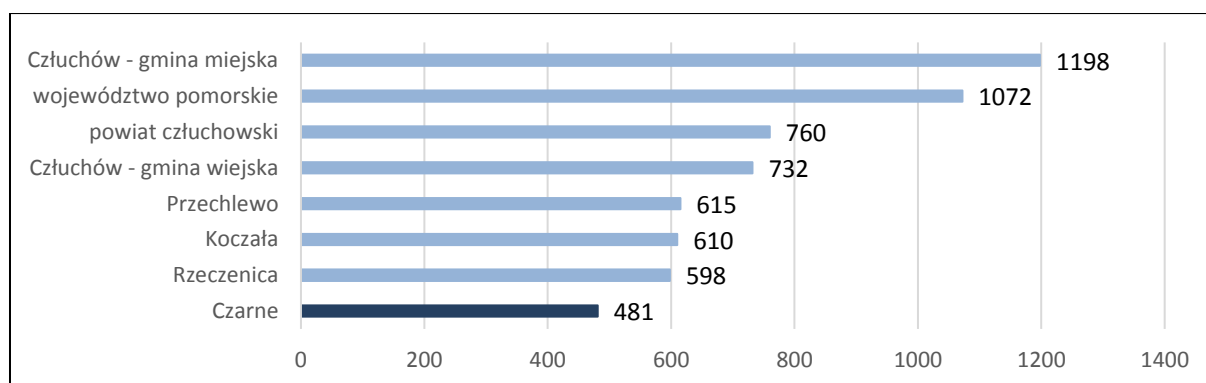
Tabela 13 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Czarne w latach 2016-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	401	403	406	427	430	415

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane w powyższych tabelach wskazują na nieznaczne wahania w liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą również w przeliczeniu na 1000 mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat. Na rozwój podmiotów gospodarczych w gminie ma wpływ dostępność środków od zewnętrznych źródeł finansowania na ich powstanie i rozwój. Poniżej przedstawiono jak wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtuje się dla gminy Czarne na tle innych gmin powiatu człuchowskiego, dla powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego.

Wykres 19 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa pomorskiego, powiatu człuchowskiego i gmin wchodzących w jego skład

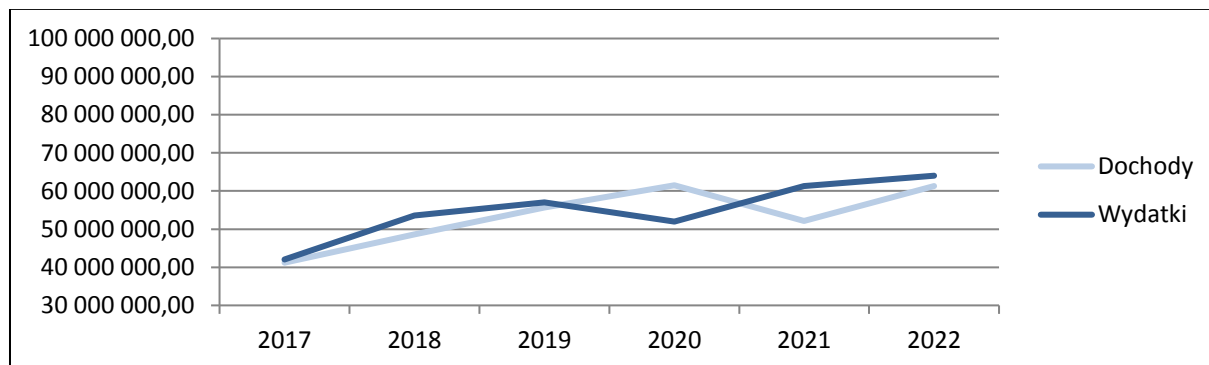
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wykazuje, że analizowany wskaźnik dla gminy Czarne jest najniższym wskaźnikiem wśród gmin powiatu człuchowskiego.

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków gminy Czarne w latach 2016-2021.

Wykres 20 Dochody i wydatki ogółem gminy Czarne w latach 2016-2021 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres wskazuje, że w latach 2018, 2021-2022 dochody gminy Czarne były niższe niż wydatki z budżetu.

Poniżej przedstawiono wskaźnik dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017-2022 oraz porównanie wartości za 2022 r. w stosunku do pozostałych gmin powiatu człuchowskiego, powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego.

Tabela 14 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Czarne w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	4 462,29	5 310,74	6 112,87	6 948,65	5 947,50	7 088,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W powyższej tabeli zaobserwować można ciągły i znaczący wzrost wysokości dochodów gminy Czarne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2017-2022.

Tabela 15 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Czarne w 2022 w porównaniu do gmin powiatu człuchowskiego

GMINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Przechlewo	7 898,02
województwo pomorskie	7 706,40
Rzeczenica	7 623,51
Koczała	7 291,76
Czarne	7 088,54
Człuchów – gmina wiejska	6 926,55
powiat człuchowski	6 899,20
Debrzno	6 701,46
Człuchów – gmina miejska	6 152,07

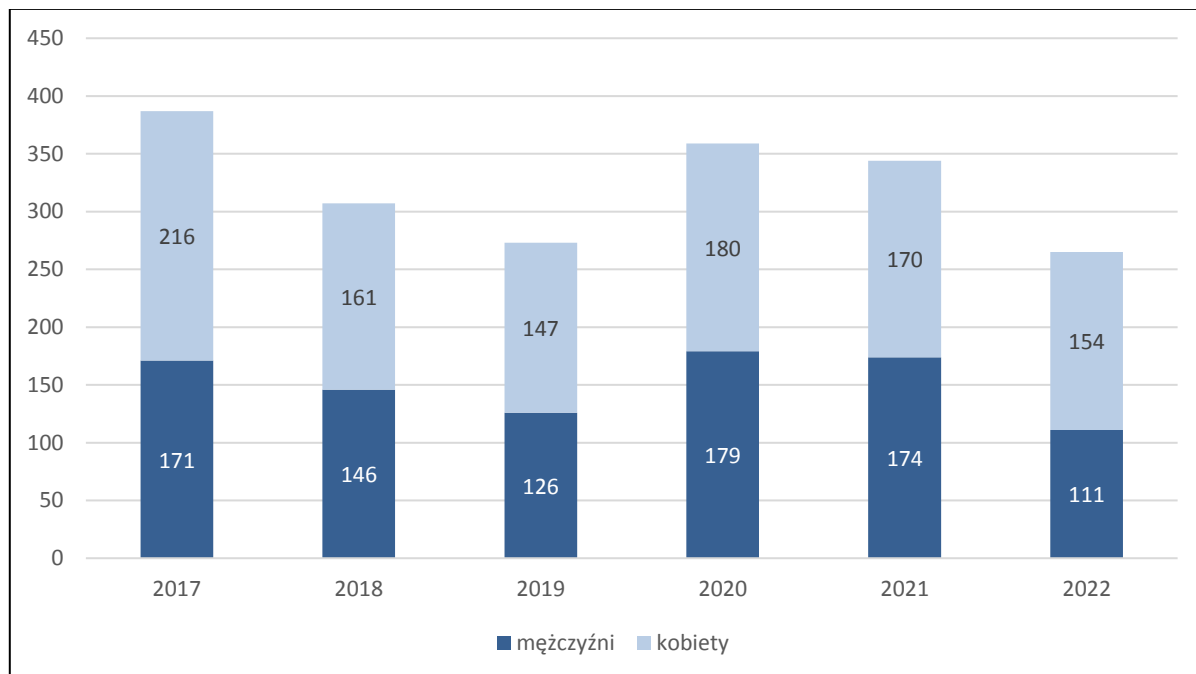
Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Analizowany wskaźnik plasuje gminę Czarne na 4 miejscu wśród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego – wartość wskaźnika jest wyższa niż dla powiatu człuchowskiego.

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Czarne w latach 2017-2022

Wykres 21 Liczba bezrobotnych w gminie Czarne w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Do pozytywnych zjawisk można zaliczyć malejące bezrobocie w ostatnich latach. Liczba osób bezrobotnych w analizowanym okresie znacząco zmalała w 2022 o 122 osoby w stosunku do 2017 r. W analizowanym okresie występowały wahania trendu. W analizowanym okresie tylko w 2021 r. liczba bezrobotnych wśród mężczyzn była większa niż kobiet. Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia w gminie Czarne w porównaniu do innych gmin powiatu człuchowskiego (stan na 31.12.2021 r.).

Tabela 16 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego – stan na 31.12.2022 r.

GMINA	LICZBA BEZROBOTNYCH	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W LICZBIE OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (%)
Czarne	265	5,15%
Człuchów – gmina miejska	382	5,23%
Przechlewo	191	5,53%
Człuchów – gmina wiejska	371	5,62%
Rzeczenica	120	5,94%
Koczała	136	7,55%
Debrzno	388	7,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik procentowy udziału liczby osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Czarne kształtuje się na najniższym poziomie wśród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego. Jednak gdy przeanalizujemy liczbę osób bezrobotnych (a nie procenty), to gmina

Czarne znajdzie się na 4 miejscu w zestawieniu. Większą liczbę bezrobotnych w 2022 roku miały gmina Debrno, gmina miejska Człuchów, gmina wiejska Człuchów. Na terenie gminy Czarne duże zatrudnienie osób skoncentrowane jest w różnorodnych instytucjach publicznych, do których zaliczyć można: zakład karny, jednostkę wojskową, dom pomocy społecznej. Gmina Czarne współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Człuchowie realizując programy mające na celu aktywizację osób bezrobotnych. Z informacji udostępnionych na BIP czarne wynika, że największa ilość osób zarejestrowanych jako bezrobotne z terenu gminy Czarne w latach 2021 i 2022 to osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Na stan bezrobocia bezpośredni wpływ ma stopień wykształcenia. Brak ofert dla osób bez kwalifikacji i doświadczenia powoduje, że realną szansą na przetrwanie stają się prace interwencyjne, w ramach robót publicznych, staże, prace społecznie użyteczne. Wśród osób bezrobotnych znajdują się osoby, które podejmują tymczasowe zatrudnienie w celu uzyskania prawa do zasiłku. Należy zaznaczyć, że stosunkowo liczną kategorię osób bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia, a więc wkraczające na rynek pracy. Zauważalne negatywne zjawisko zewnętrznej migracji podyktowane jest w większości wypadków poszukiwaniem atrakcyjnej pracy. Tendencja wyludniania się gminy Czarne powoduje zmniejszanie się liczby specjalistów w różnych dziedzinach. Jest to zjawisko negatywne wpływające na znaczne zubożenie lokalnych zasobów kadrowych.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze gospodarczej należy zaliczyć wysoki wskaźnik przedsiębiorczości w gminie, spadek bezrobocia i brak zakładów negatywnie oddziałujących negatywnie na środowisko.

Jako niezadowolające należy ocenić wzrost wydatków z budżetu gminy w stosunku do dochodów, niski poziom zamożności mieszkańców, brak dużych zakładów pracy w sektorze prywatnym i zatrudnienie oparte o sektor publiczny, ograniczone możliwości zmiany pracy, nierozwinięta baza noclegowa, brak inkubatorów przedsiębiorczości. Proces ten utrudnia efektywne poszukiwanie i przyciąganie potencjalnych inwestorów, gdyż zasoby ludzkie są z czynników decydujących o wyborze konkretnej przestrzeni rozwojowej i inwestycyjnej. Zadanie stojące przez samorządem to zatrzymanie młodych ludzi, stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju tej grupy, zwiększenie konkurencji pracodawców na rynku, generowanie powstawania atrakcyjnych miejsc pracy.

1.3 Sytuacja przestrzenna

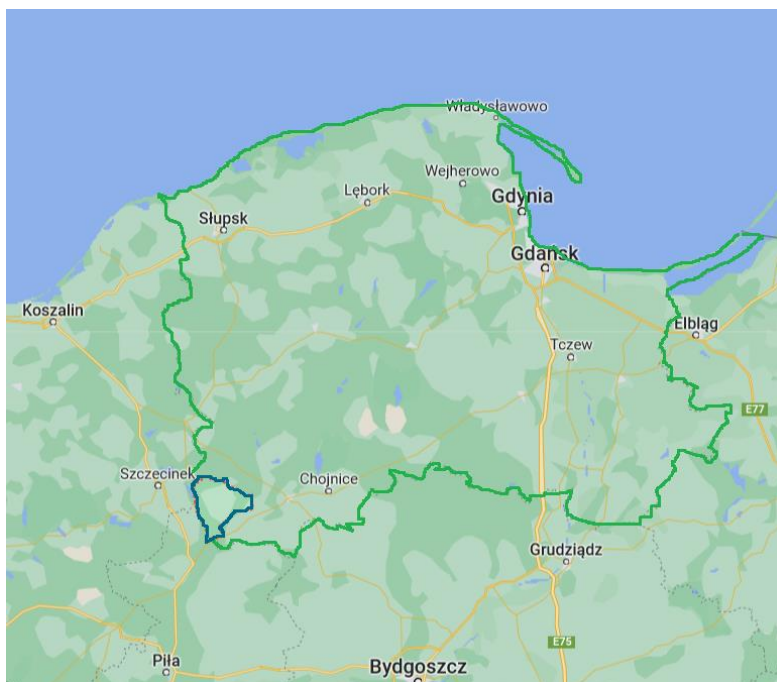

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej gminy Czarne. Opisano lokalizację gminy pod kątem komunikacyjnym i przedstawiającym charakter rolniczo-przemysłowy gminy. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, środowiska naturalnego, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Gmina Czarne zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego w powiecie człuchowskim. Teren gminy znajduje się na styku trzech województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego.

Rysunek 2 Lokalizacja gminy Czarne na planie województwa pomorskiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Czarne zlokalizowana jest w zachodniej części powiatu człuchowskiego. Sąsiaduje z:

- gminami wiejską Człuchów, Debrzno i Rzecznica z terenu powiatu człuchowskiego z województwa pomorskiego,
- gminami Okonek i wiejską Szczecinek z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Rysunek 3 Lokalizacja gminy Czarne na planie powiatu człuchowskiego

Źródło: opracowanie własne

Obszar objęty strategią obejmuje 10 sołectw (Wyczechy-Łoża, Nadziejewo, Bińcze, Domisław, Kijno, Sokole, Sierpowo, Krzemieniewo, Raciniewo, Biernatka) i Miasto Czarne. Całkowita powierzchnia gminy Czarne wynosi 234,9 km², liczba mieszkańców na 31.12.2022 wynosi 8 623.

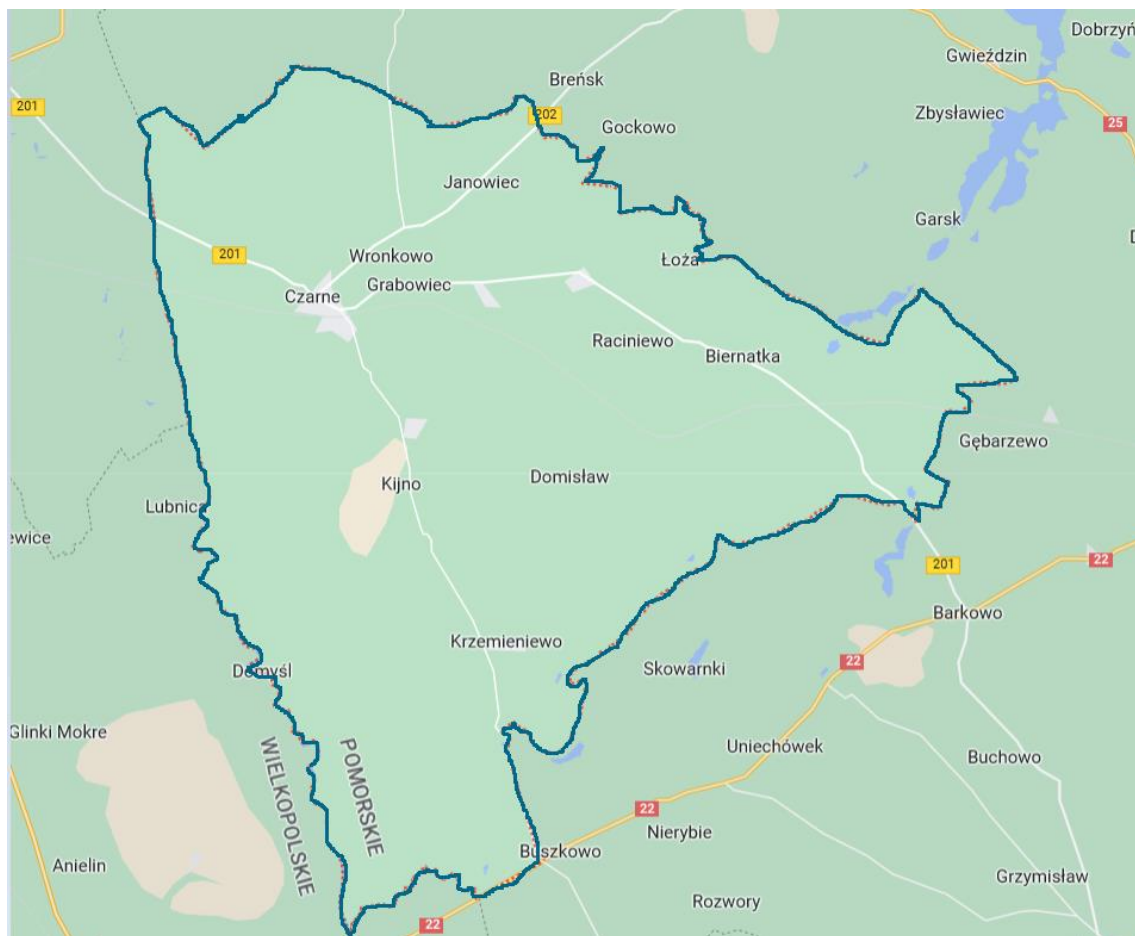
Poniżej przedstawiono materiał zdjęciowy przedstawiający charakter gminy Czarne.

Gmina pod względem krajobrazu ma charakter rolniczy – typowymi krajobrazami są pola, lasy oraz wsie i miejscowości o luźnej zabudowie.

Obszar gminy Czarne oddalony jest od dużych aglomeracji miejskich (Bydgoszcz ok. 100 km; Poznań 155 km; Gdańsk 155 km, Szczecin ok. 200 km, co charakteryzuje obszar jako położony peryferyjnie o ograniczeniu do usług społecznych.

Poniżej przedstawiono położenie komunikacyjne gminy Czarne.

Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

Sieć dróg stanowią drogi wojewódzkie (nr 201 Gwda-Barkowo i 202 Czarne - Rzeczenica), powiatowe, gminne i wewnętrzne. Ponadto w gminie występuje sieć dróg wewnętrznych gospodarczych stanowiących dojazd do pól. System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców gminy. Sieć dróg nie jest rozbudowana co wynika z niewielkiej liczby miejscowości na terenie gminy – sieć zapewnia dobre połączenia zarówno z ośrodkami zewnętrznymi jak i ze wszystkimi sołectwami w gminie, ośrodkami miejskimi wyższego rzędu tj. Człuchowem i Szczecinkiem. Gmina od południa graniczy z drogą krajową nr 22 Tczew-Kaliningrad. Drogi wymagają przebudowy do pełnych parametrów wymaganych dla danej kategorii dróg, ale ogólnie są w dobrym stanie. Konieczność modernizacji dotyczy również infrastruktury towarzyszącej: chodników, parkingów, oświetlenia. Ponadto widoczna jest potrzeb budowy obwodnicy Czarne. Gmina boryka się z problemem małej liczby kilometrów dróg rowerowych.

Przestrzeń i środowisko

Gleby

Na terenie gminy Czarne przeważają gleby brunatne wylugowane i kwaśne, wykształcone głównie na piaskach gliniastych i glinach, miejscami występują czarne ziemie zdegradowane i gleby szare oraz gleby biellicowe i pseudobiellicowe, powstałe na piaskach i żwirach wodnolodowcowych równin sandrowych. Są to gleby o niskim stopniu użyteczności, rzadko wykorzystywane rolniczo, zazwyczaj zalesione. Ponadto występują gleby murszowo mineralne i murszowate. W zagłębieniach wytopiskowych i dnach rynien i dolin rzecznych wykształciły się gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe oraz gleby torfowe i murszowo-torfowe. Rozległe powierzchnie w krajobrazie centralnej części gminy Czarne zajmują agrocenozy - grunty orne i ugory. Żyzne, bogate w składniki pokarmowe gleby uwarunkowały zestaw preferowanych upraw oraz towarzyszące im zbiorowiska chwastów segetalnych. Ugory pokrywa uboga roślinność z gatunkami ruderalnymi. Zabudowie wiejskiej towarzyszą ogrody i sady, ze stosunkowo bogatymi zestawem roślinności.

Największy potencjał rolniczy prezentują gleby zlokalizowane w 3 kompleksach na terenie gminy Czarne, tj.:

- pomiędzy Krzemieniemem, Kijnem, Sokolem, Domistawem Dolnym i Malinowem,
- w okolicach Bińcza na wschód od drogi wojewódzkiej nr 201,
- pomiędzy Wyczechami, Wierzbnikiem, Sokolem, Czarnym, Wronkowem i dalej na terenie gminy Rzeczenic.

Złóża kopalne

Na obszarze miasta Czarne występuje 5 złóż kopalnin:

- złożo kruszywa "Czarne" o powierzchni ok. 12,60 ha; eksploatację rozpoczęto 1959 r., po likwidacji cegielni zaniechano eksploatacji kruszywa, obecnie wyrobiska zalane są wodą i pełnią rolę stawów wodnych;
- złożo kruszywa naturalnego „Czarne” w obrębie geodezyjnym Nadziejewo, eksploatowane okresowo, w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych, powierzchnia złoża 3,30ha, złożo ma wyznaczony obszar górniczy o powierzchni 3,3 ha oraz teren górniczy o powierzchni ok. 6,0 ha;
- złożo piasków budowlanych „Krzemieniewo” o powierzchni ok. 0,50 ha, którego eksploatacja rozpoczęta w 1992 r. została później zaniechana; złożo pokładowe, eksploatowane w sposób odkrywkowy, systemem ścianowym z pokładów czwartorzędowych; po zaniechaniu eksploatacji teren wyrobiska został zniwelowany i jest użytkowany rolniczo;
- złożo piasku i żwiru "Biernatka", teren złoża po zakończeniu eksploatacji został rozparcelowany i przekazany Nadleśnictwu; teren powyrobiskowy zarósł lasem, jedno z wyrobisk jest teraz oczkiem wodnym;
- złożo ropy naftowej „Brzozówka” zlokalizowane w obrębie geodezyjnym Krzemieniewo, eksploatowane w latach 1991-1999, powierzchnia złoża 89,0 ha, złożo ropy naftowej towarzyszył gaz ziemny; wyrobisko zlokalizowane w środku lasy, po zakończeniu eksploatacji miejsce zostało odnowione kosztem i staraniem Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie.

Rysunek 5 Lokalizacja złóż kopalin w gminie Czarne

Źródło: opracowanie własne

Wody

Wody powierzchniowe

Sieć hydrologiczną miasta i gminy Czarne tworzą przede wszystkim rzeki: Gwda, Czernica, Szczyra, Gnilec i Chrzastawa oraz jeziora: Czarne, Krzemieniewo, Staruch, Trzcinieckie (inna nazwa Olszanowskie Małe) i Barkowskie jak również mało rozwinięta sieć rowów melioracyjnych, zasilająca rzeki i jeziora. Użytkowe poziomy wodonośne na terenie gminy Czarne tworzą przede wszystkim wodnolodowcowe utwory czwartorzędowe. Głębsze trzeciorzędowe poziomy eksploatowane są tylko sporadycznie, a ich wydzielanie niepewne, biorąc pod uwagę niewielką precyzję wydzielen stratygraficznych w trakcie wierceń otworów studziennych oraz skomplikowany przebieg granicy trzeciorzęd – czwartorzęd (rozmywanie i redepozycja, zjawiska gładitektoniczne). Głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajność jest bardzo zróżnicowana, co jest spowodowane nieregularną budową utworów polodowcowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące poszczególnych JCWP znajdujących się na terenie gminy Czarne:

A) RW6000091886269 „Dopływ z leśn. Bagnica” (RZGW w Bydgoszczy):

- status: naturalna część wód
- stan ogólny: zły stan wód
- przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,

- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry,
 - działania podstawowe:
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń,
 - uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
 - analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami,
 - działania uzupełniające:
 - ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
- B) RW6000091886292 „Dopływ z Nadziejewa” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły stan wód
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosforany, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, MMI];
 - ✓ pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
 - działania podstawowe:
 - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność
 - działania uzupełniające: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami,
- C) RW200020292175 „Brda od jez. Szczytno do jez. Końskiego” (RZGW w Gdańsku):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły stan wód
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości),
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry;
 - działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
 - działania uzupełniające:
 - monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb,
 - kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb,
- D) RW6000091886272 „Dopływ spod leśn. Jelnia” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: brak danych
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:

- ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w), fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;
 - działania podstawowe: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- E) RW60001016549 „Ruda” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
 - działania podstawowe: kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność,
 - działania uzupełniające: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
- F) RW6000091886289 „Gnilec” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: brak danych
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
 - działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- G) RW60001118865511 „Gwda od Dołgi do zb. Podgaje” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: brak danych
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Gwda od zb. Podgaje do ujścia Czernicy (dla łososia),
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Gwda od zb. Podgaje do ujścia Czernicy (dla troci wędrowniej) oraz Gwda w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego),
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,

- działania podstawowe: rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta,
 - działania uzupełniające:
 - kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb,
 - monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
- H) RW6000111886299 „Czernica od Białej do ujścia” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: brak danych
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złągodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
 - działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- I) RW60000918864699 „Chrzóstowa” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły stan wód
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
 - działania podstawowe:
 - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność,
 - realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - działania uzupełniające: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami.
- J) RW600009188649 „Szczyra” (RZGW w Bydgoszczy):
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: dobry stan wód
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
 - działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.

Stan JCWP (dla których w tym zakresie podano dane) w gminie Czarne oceniony został jako zły z wyjątkiem JCWP „Szczyra”, dla której określono stan wód jako dobry.

Wody podziemne

Potencjał wodonośny miasta Czarne w zakresie wód podziemnych jest znaczny. Występuje 100% zaopatrzenie ludności w wodę pitną, występuje również 100% rezerwa wodna. Część obszaru miasta Czarne zaopatrywane jest z wodociągu miejskiego, kilka jednostek administracyjnych posiada własne ujęcia wody. Miasto Czarne obsługiwane jest z 5 ujęć wody. Gmina Czarne leży w granicach jednolitej części wód podziemnych JCWPd:

A) PLGW200027 (RZGW w Gdańsku):

- stan ogólny: dobry
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
- działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
- działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;

B) PLGW200026 (RZGW w Bydgoszczy):

- stan ogólny: dobry
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
- działania podstawowe: ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP),
- działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających.

Na terenie gminy Czarne znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 126 „Zbiornik Szczecinek”.

Formy ochrony

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Czarne znajdują się obszary chronione w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 i krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL. Gmina leży w obrębie obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych i rezerwatów.

Poniżej przedstawiono lokalizację gminy względem różnych form ochrony przyrody.

Parki Narodowe

Na terenie gminy Czarne nie jest zlokalizowany park narodowy.

Rysunek 6 Położenie gminy Czarne względem parków narodowych

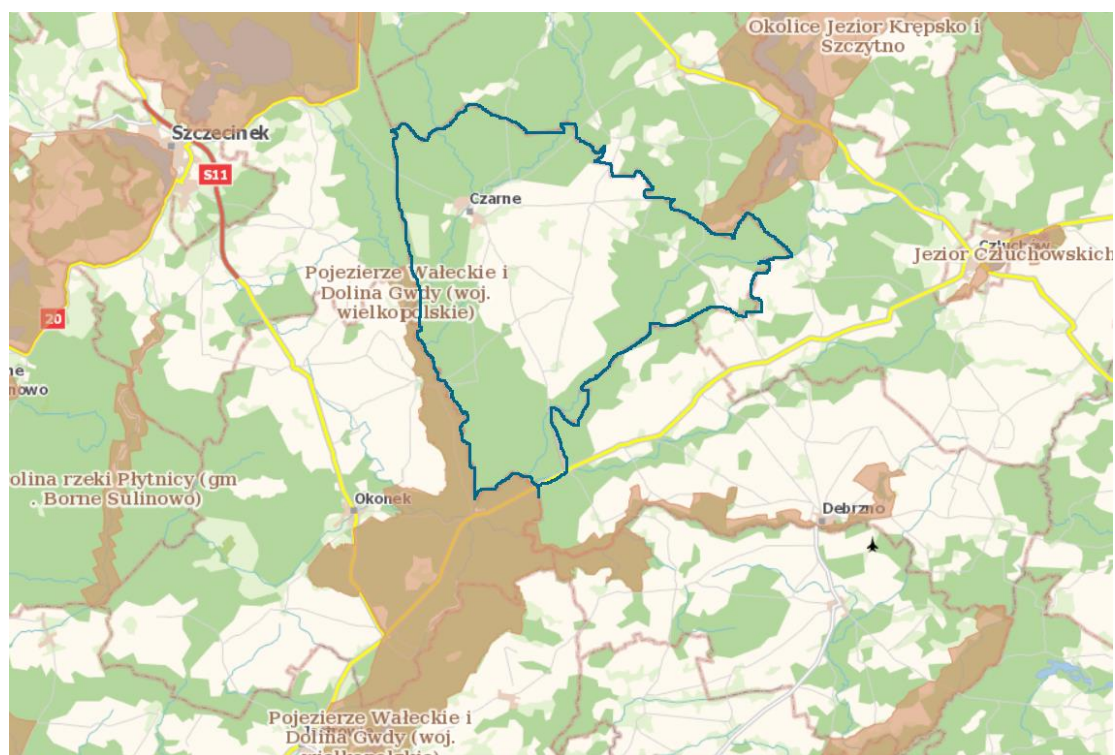
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

W sąsiedztwie gminy Czarne zlokalizowany jest Park Narodowy Bory Tucholskie.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Czarne znajduje się niewielka powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu „Okolice Jezior Krępsko i Szczytno”.

Rysunek 7 Położenie gminy Czarne względem obszarów chronionego krajobrazu

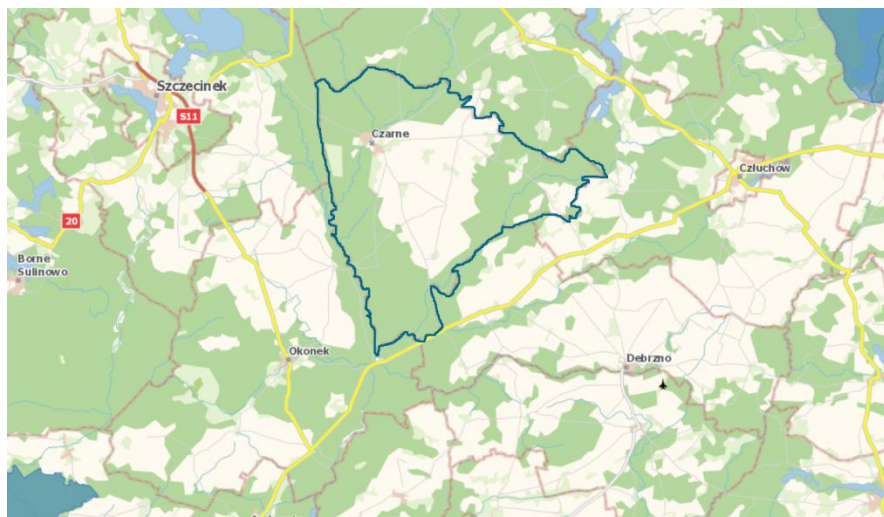
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Gmina sąsiaduje od południa i zachodu z obszarem chronionego krajobrazu „Pojezierze Wateckie i Dolina Gwdy”.

Obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

Na terenie gminy Czarne nie znajdują się obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000.

Rysunek 8 Położenie gminy Czarne względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

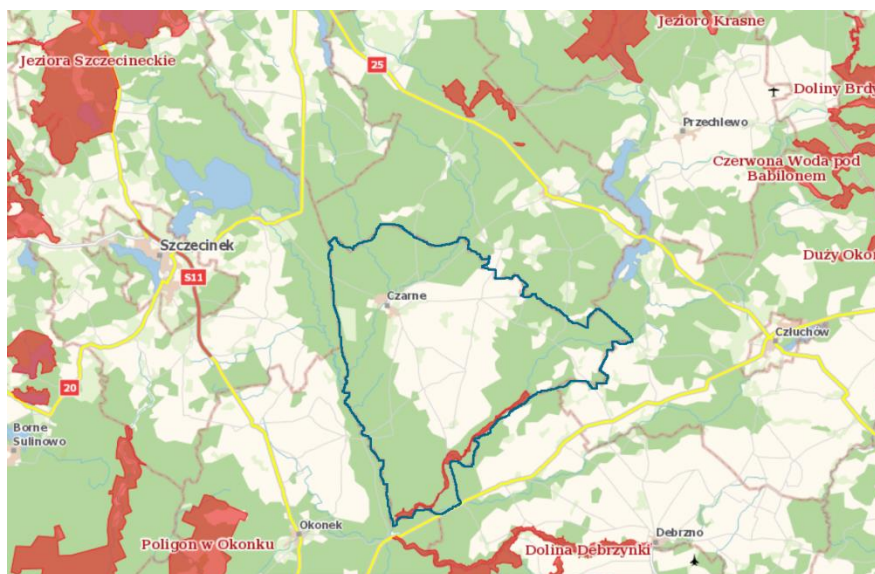
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Najbliżej położone obszary specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 to „Bory Tucholskie” (PLB220009) zlokalizowany na północny-wschód od granic gminy Czarne i „Puszcza nad Gwdą” (PLB300012) zlokalizowany na południowy-zachód od granic gminy Czarne.

Specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000

Na terenie gminy zlokalizowany jest specjalny obszar ochrony siedlisk NATURA 2000 „Dolina Szczyry” (PLH220066).

Rysunek 9 Położenie gminy czarne względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

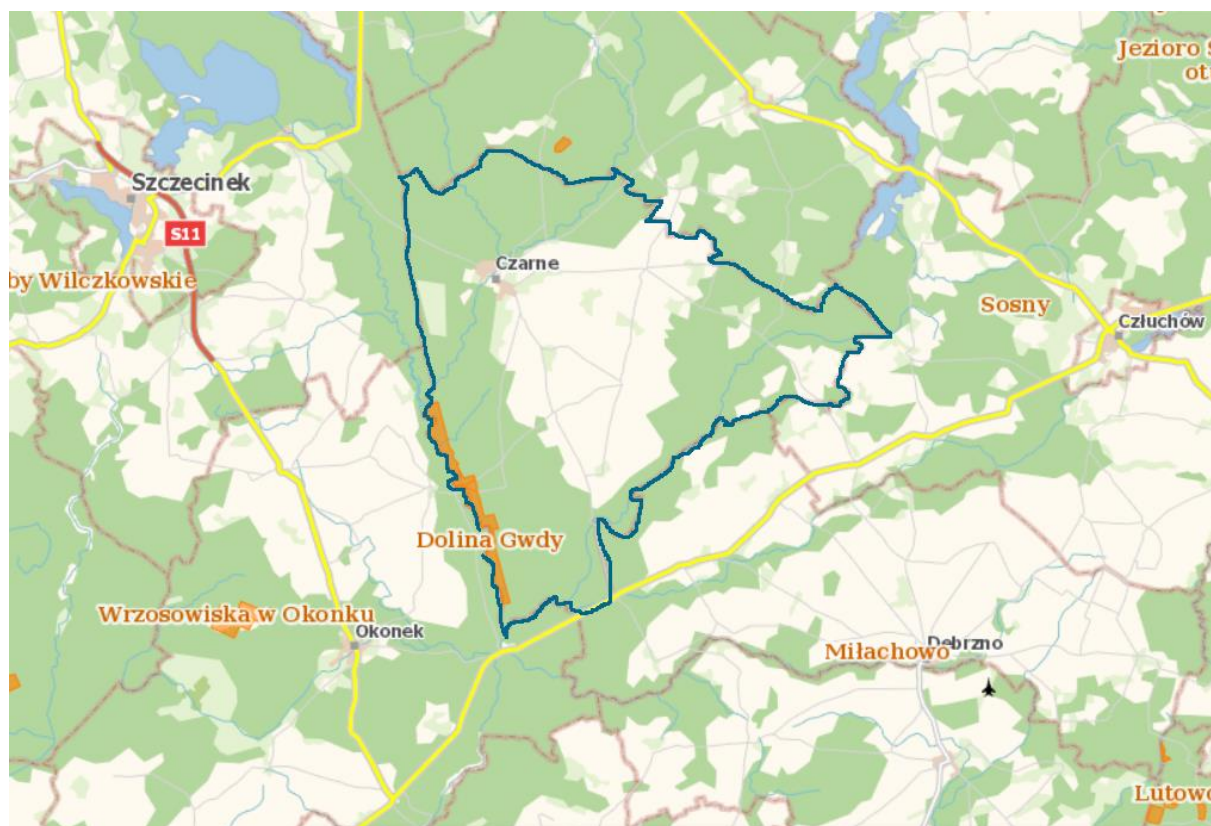
W sąsiedztwie gminy zlokalizowane są inne specjalne obszary ochrony siedlisk NATURA 2000:

- „Dolina Debrzynki” (kod: PLH300047),
- „Poligon w Okonku” (kod: PLH300021),
- „Jeziora Szczecineckie” (kod: PLH320009).
- „Duży Okoń” (kod: PLH220059),
- „Sporysz” (kod: PLH220064),
- „Czerwona woda pod Babilonem” (kod: PLH220056).

Rezerваты przyrody

W obrębie gminy Czarne zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Dolina Gwdy” (rezerwat krajobrazowy, typ ochrony: biocenotyczny i fizjocenotyczny, typ ekosystemu: leśny i borowy).

Rysunek 10 Położenie gminy Czarne względem rezerwatów przyrody

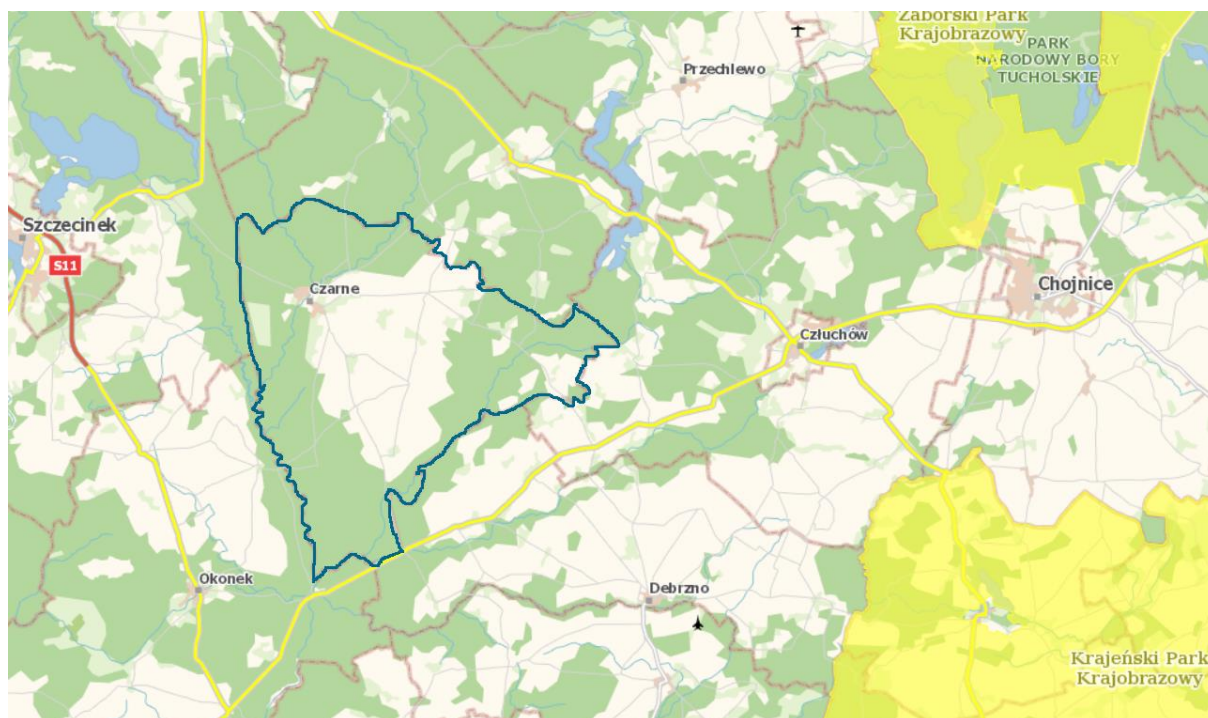
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Inne rezerваты zlokalizowane w niedalekiej odległości od granic gminy to rezerваты: Sosny, Miłachowo, Wrzosowiska w Okonku, Dęby Wilczkowskie, Cisy w Czarnem.

Parki krajobrazowe

Na terenie gminy Czarne nie znajdują się parki krajobrazowe.

Rysunek 11 Położenie gminy Czarne względem parków krajobrazowych

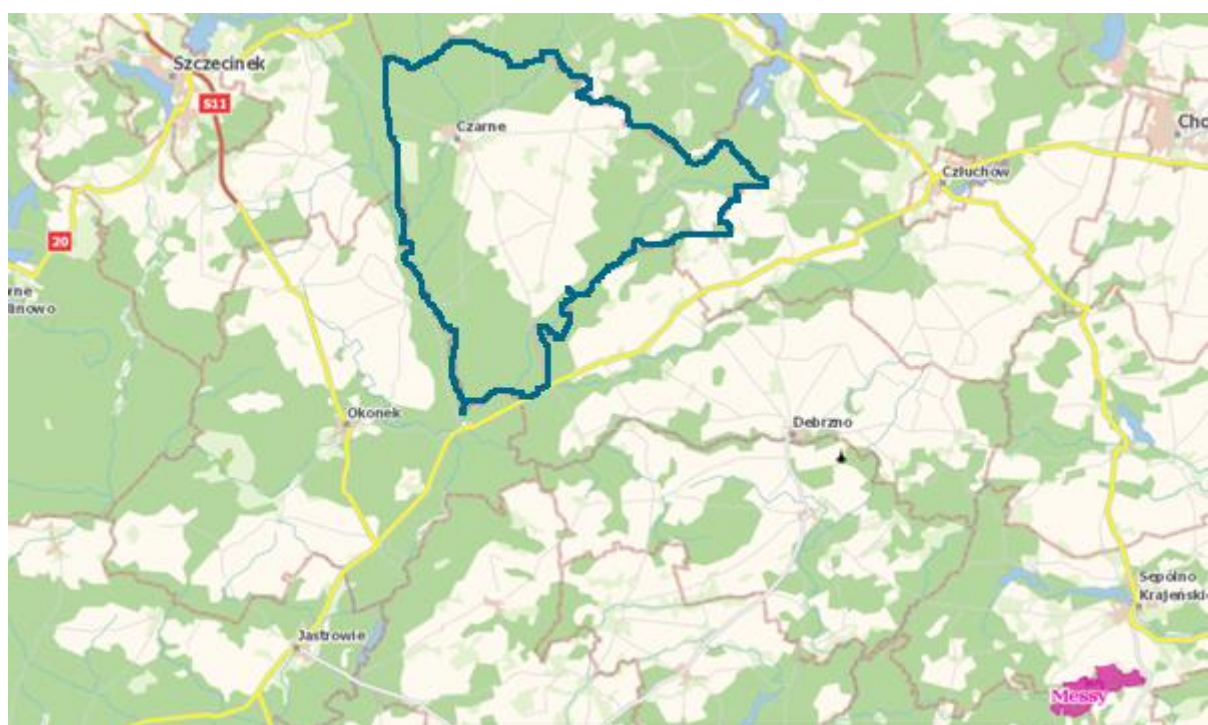
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Najbliżej położone parki krajobrazowe to Krajeński Park Krajobrazowy i Zaborski Park Krajobrazowy.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie gminy Czarne nie znajdują się zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Rysunek 12 Położenie gminy Czarne względem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Najbliżej położony zespół przyrodniczo-krajobrazowy to Messy.

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Czarne nie znajdują się użytki ekologiczne.

Rysunek 13 Położenie gminy Czarne względem użytków ekologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Najbliżej położony użytek ekologiczny (zaznaczony na mapie kolorem jasnozielonym) to „Torfiarki w Jelenim Ruczaju” na terenie gminy wiejskiej Szczecinek.

Stanowiska dokumentacyjne

Na terenie gminy Czarne nie znajdują się stanowiska dokumentacyjne.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Czarne zlokalizowanych jest 10 pomników przyrody zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 17 Pomniki przyrody w gminie Czarne

KOD	RODZAJ	LOKALIZACJA
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7307	drzewo	Biernatka
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7314	głaz narzutowy	Kijno-Mokrzenica
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7339	drzewo	Biernatka
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7340	drzewo	Biernatka
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7346	drzewo	brak danych
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7347	drzewo	brak danych
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7348	drzewo	brak danych
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7349	drzewo	brak danych

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7350	drzewo	brak danych
PL.ZIPOP.1393.PP.2203023.7401	drzewo	brak danych

Źródło: www.crfop.gdos.gov.pl

Powietrze

Największym zanieczyszczeniem powietrza na terenie gminy jest niska emisja. Problemem jest spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości. Sytuacja ta nasila się szczególnie w sezonie grzewczym i powoduje wyraźne okresowe pogorszenia stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Kolejnym znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest transport drogowy.

Warunki pogodowe

Poniżej zaprezentowano graficznie dane dla wielolecia 1991-2020 r. i zaznaczono lokalizację gminy Czarne.

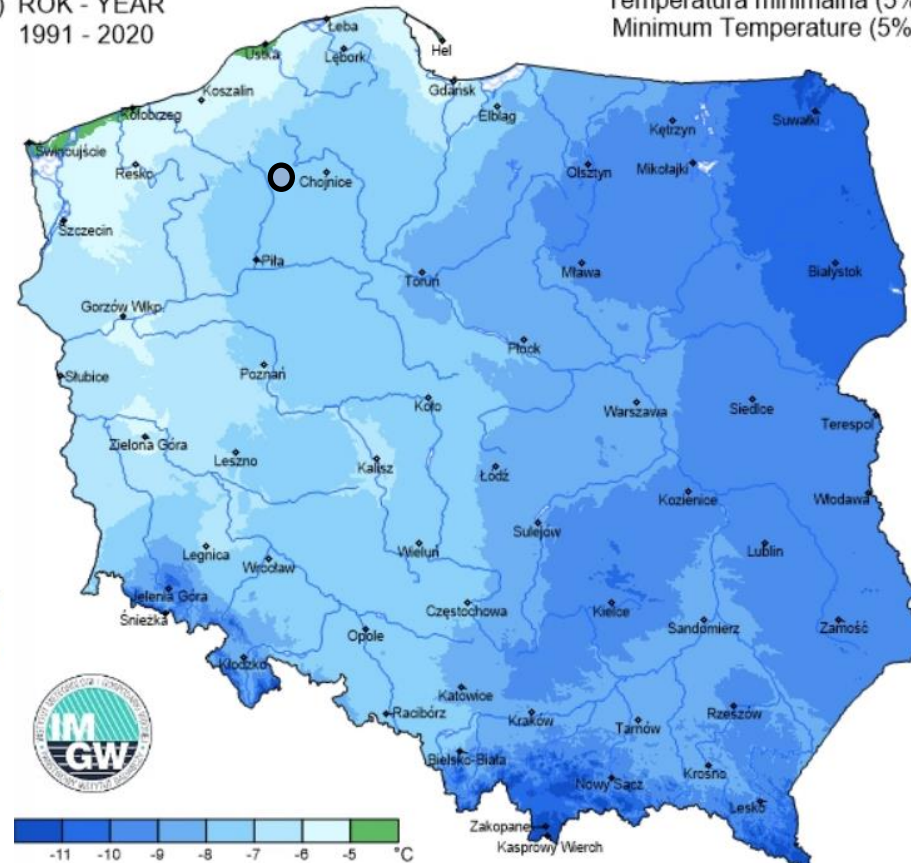
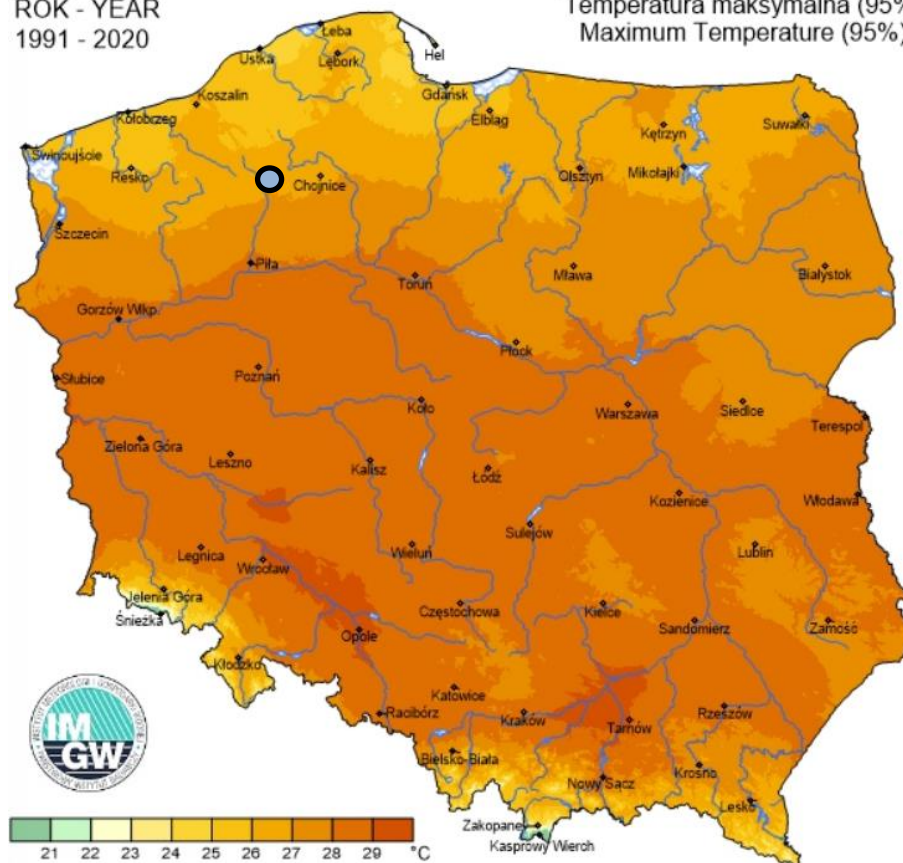
Rysunek 14 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.

ROK - YEAR
1991 - 2020

Temperatura maksymalna (95%)
Maximum Temperature (95%)

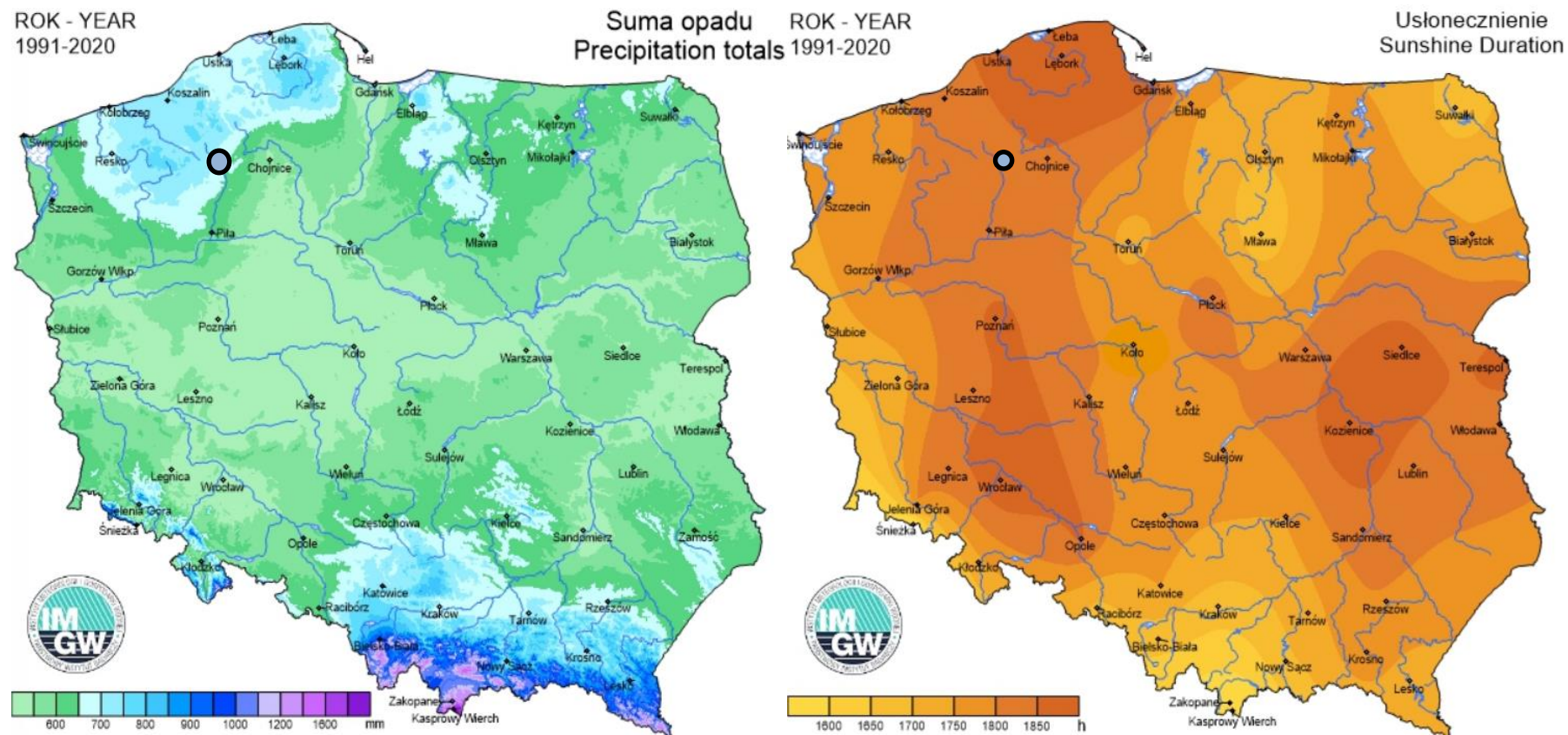
ROK - YEAR
1991 - 2020

Temperatura minimalna (5%)
Minimum Temperature (5%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Rysunek 15 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.

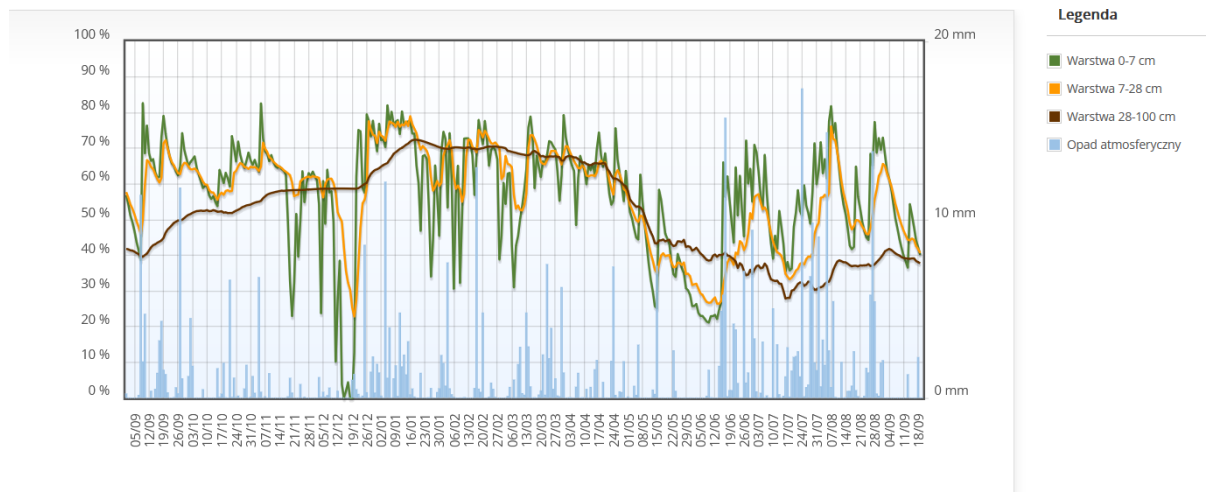

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Czarne nie odnotowuje się ekstremalnych wartości temperatury, usłonecznienia i opadów w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Jednym z istotnych zagrożeń klimatycznych dla gminy Czarne jest występowanie susz. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu człuchowskiego w 09.2022 – 09.2023 r.

Wykres 22 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu człuchowskiego

Źródło: www.imgw.pl

Na powyższym wykresie widać, że wskaźnik wilgotności gleby w analizowanym okresie był niższy niż 40% w 12.2022 i 05-06.2023 r., co mogło wskazywać na deficyt wody w strefie korzeniowej. Wartości wskaźnika rokrocznie prezentują podobne wartości.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie gminy Czarne znajduje się łącznie 10 następujących obiektów wpisanych do Rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego:

- kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem w miejscowości Czarne,
- ruiny zamku w miejscowości Czarne,
- kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla wraz z otoczeniem we wsi Krzemieniewo,
- kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej wraz z otoczeniem we wsi Raciniewo,
- kościół filialny p.w. Św. Rodziny wraz z otoczeniem (cmentarzem) we wsi Bińcze,
- kościół filialny p.w. Św. Tadeusza Judy wraz z otoczeniem (cmentarzem) we wsi Sierpowo,
- kościół filialny p.w. Św. Andrzeja wraz z otoczeniem (cmentarzem) we wsi Nadziejewo,
- park we wsi Wyczechy,
- park we wsi Bińcze,
- cmentarz wojenny jeńców rosyjskich 1914-1918 w miejscowości Czarne.

Ponadto w wojewódzkiej ewidencji zabytków znajdują się 142 obiekty.

Na terenie gminy Czarne występują również liczne cmentarze, domy oraz obiekty kultu religijnego o charakterze zabytków nieobjęte ochroną konserwatorską tj. przydrożne kapliczki, figury i krzyże.

Część zabytków na terenie gminy Czarne znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga przeprowadzenia prac konserwatorsko-remontowych. Zabytki, których właścicielami są osoby prywatne są przez nie zabezpieczane we własnym zakresie (właściciele zabytków mają możliwości uzyskania dofinansowania na renowację od Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków). Walory przyrodnicze gminy nie są jedynym czynnikiem wzmacniającym potencjał turystyczny.

Gospodarka odpadami

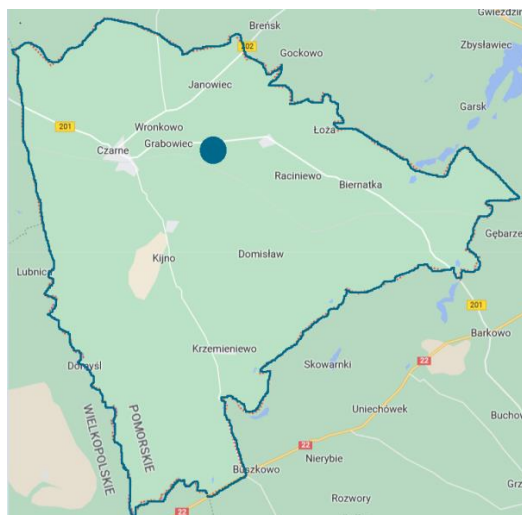
Nowe zasady w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi wprowadziła nowa ustawa z dnia 11 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która obowiązuje od 1 sierpnia 2013 r. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą, za utrzymanie czystości i porządku w gminie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, odpowiada samorząd gminny. Do zadań gminy należy m.in.:

- tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku,
- zapewnienie budowy i eksploatacji regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości systemem gospodarowania odpadami komunalnymi,
- nadzorowanie gospodarowania odpadami komunalnymi,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu,
- prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi.

Na terenie gminy Czarne nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. W celu mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, zagospodarowania odpadów zielonych, zagospodarowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, odpady z gminy Czarne przekazywane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Nowy Dwór (Zakład posiada status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych).

Na terenie gminy funkcjonuje PSZOK zlokalizowany w Nadziejewie. Prowadzeniem PSZOK zajmuje się Gmina Czarne.

Rysunek 16 Lokalizacja PSZOK na planie gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

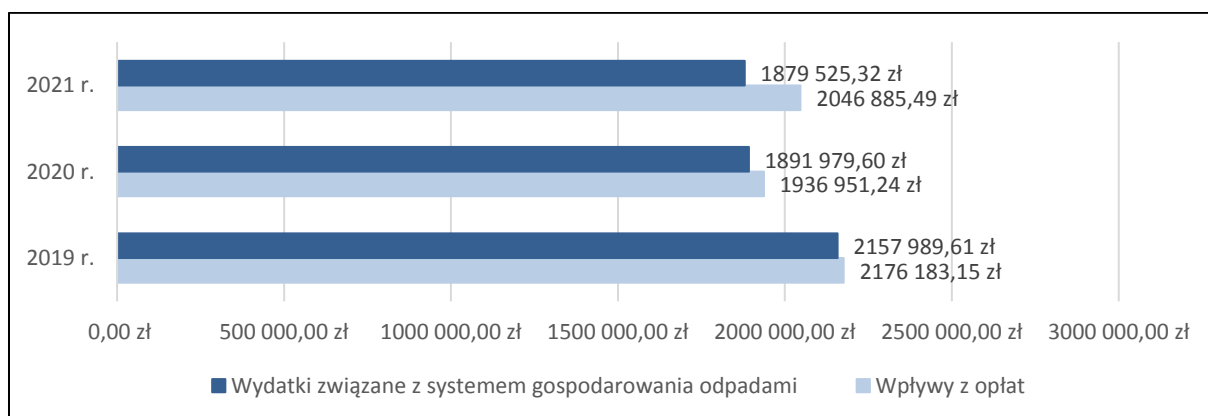
W PSZOK można bezpłatnie zostawić:

- papier i tekturę, w tym opakowania,
- metal, w tym opakowania,
- butelki plastikowe i tworzywa sztuczne,
- szkło w tym opakowania,
- opakowania wielomateriałowe,

- bioodpady (gałęzie, liście, trawa po koszeniu trawników, obierki),
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (AGD, RTV),
- odpady wielkogabarytowe (meble),
- zużyte opony,
- przeterminowane chemikalia z gospodarstw domowych,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki.

Widoczna jest konieczność rozbudowy PSZOK do potrzeb w zakresie zbierania odpadów komunalnych. Głównym kosztem funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesionym przez Gminę Czarne jest koszt odbioru, odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, czyli koszt odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Czarne. Poniżej przedstawiono ww. porównanie wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatków związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Czarne w latach 2020-2022.

Wykres 23 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Czarne w latach 2020-2022 (w zł)

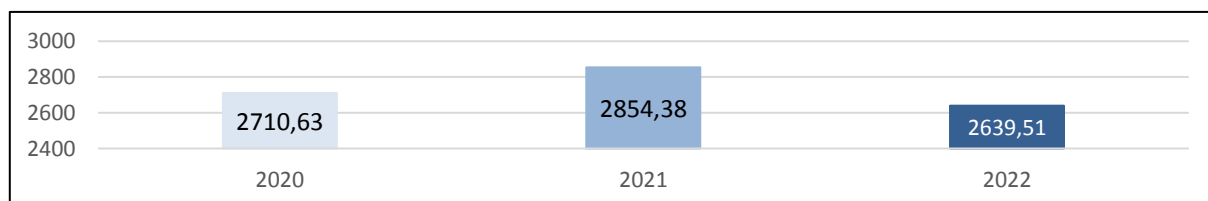

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2020 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2021 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2022 r.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie Czarne w latach 2019-2021 były niższe niż wartość wpływów z opłat.

Poniżej zaprezentowano łączny ładunek odebranych odpadów komunalnych w gminie Czarne w latach 2020-2022.

Wykres 24 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Czarne w latach 2020-2022 (Mg)

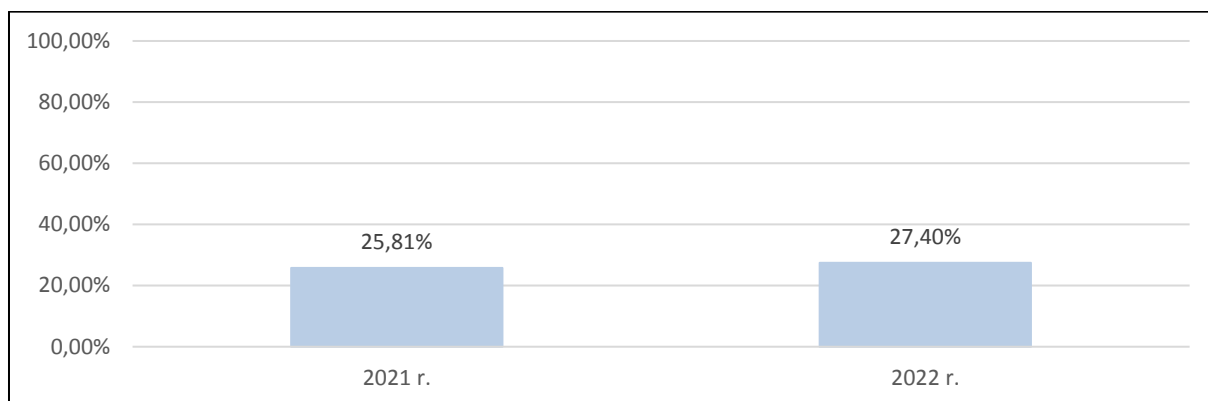

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2020 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2021 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2022r.

Masa odebranych odpadów komunalnych w 2022 r. zmalała w stosunku do 2020 r. i 2021 r.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące osiągniętego poziomu recyklingu w gminie Czarne.

Wykres 25 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2020 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2021 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2022 r.

W analizowanych latach Gmina osiągnęła wymagany ustawowo poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 20% wagowo (za 2021 r.) i 25% wagowo (za 2022 r.).

Gmina sukcesywnie realizuje działania na rzecz usuwania wyrobów zawierających azbest, głównie płyt azbestowych i cementowych w pokryciach dachowych.

Infrastruktura techniczna

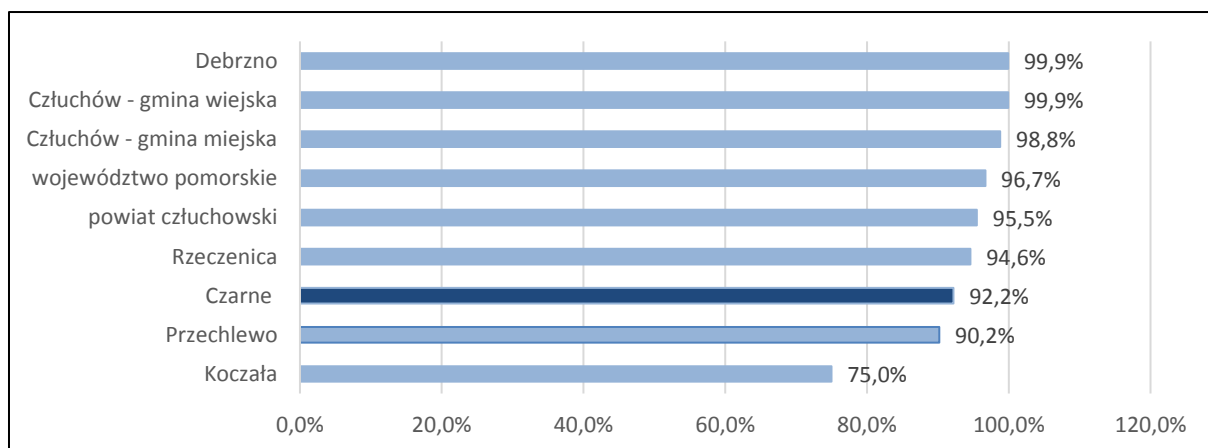
Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Czarne dysponuje czynną siecią rozdzielczą wodociągów oraz kanalizacyjną.

Sieć wodociągowa

Na terenie gminy funkcjonuje 16 ujęć wody, w tym ujęć w Czarnem i na obszarach wiejskich. Łączna długość czynnej sieci rozdzielczej w gminie to 101,5 km (2021 r.).

Wykres 26 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dla gminy Czarne odnotowano 3 najniższy wskaźnik spośród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego.

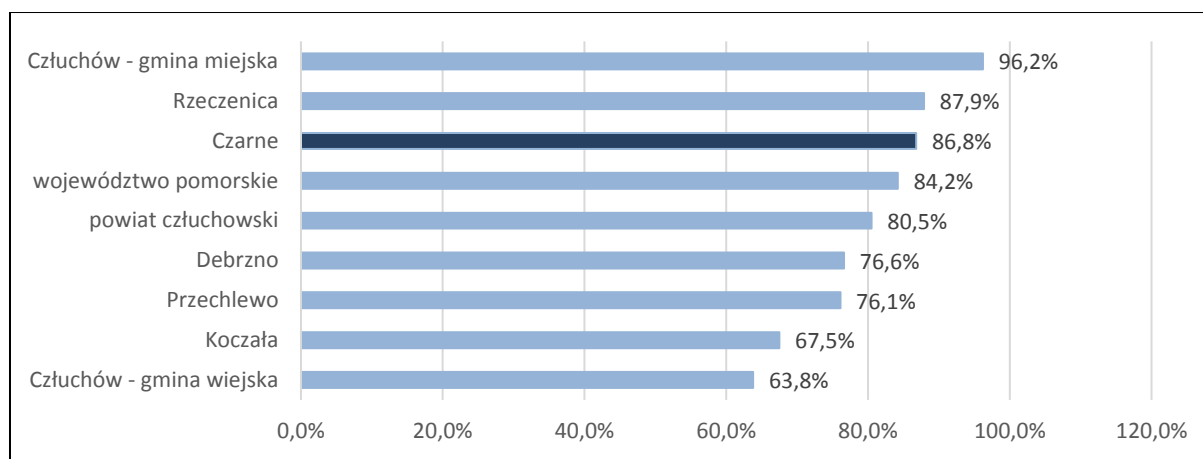
Sieć kanalizacyjna

Na obszarze Gminy obecnie występuje sieć kanalizacji sanitarnej w następujących aglomeracjach:

- Czarne – w skład aglomeracji wchodzi miasto Czarne,
- Wyczechy – w skład aglomeracji wchodzi miejscowości: Biernatka (w części), Bińcze (w części), Domisław (w części), Krzemieniewo (w części), Nadziejewo (w części), Raciniewo (w części) oraz Wyczechy.

Sieć kanalizacji sanitarnej w gminie ma długość 113,2 km (2021 r.).

Wykres 27 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Analizowany wskaźnik plasuje gminę Czarne na 3 miejscu wśród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego. Wskaźnik dla gminy jest wyższy niż dla powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego.

Obserwuje się inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków (m.in. dzięki współfinansowaniu inwestycji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku oraz środków unijnych).

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w Czarnem.

Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wyczechy została zamknięta. W zaistniałej sytuacji istnieje konieczność rozbudowy oczyszczalni ścieków w Czarnem oraz budowa kanalizacji sanitarnej odbierającej ścieki z miejscowości Wyczechy.

Zaopatrzenie w ciepło

W strukturze zużycia paliw w mieście dominuje węgiel w ogólnym produkcji ciepła. Natomiast na obszarze wiejskim zdecydowanie przeważa zużycie drewna. W ogólnym bilansie zarówno na obszarze miasta jak i gminy głównym paliwem wykorzystywanym w produkcji ciepła jest węgiel, ale wysoki jest także udział drewna i odpadów drewnianych.

Miasto Czarne posiada główną kotłownię ciepłą należąca do Przedsiębiorstw Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Czarnem, zlokalizowaną przy ul. Ogrodowej, której paliwem grzewczym jest miął węglowy. W mieście funkcjonują jeszcze dwie kotłownie komunalne:

- przy ul. Strzeleckiej o mocy ok. 0,41 MW,
- przy ul. 27 Lutego o mocy ok. 0,5 MW .

Pozostała część ludności zaopatruje się z indywidualnych źródeł usytuowanych w domach mieszkalnych i obiektach usługowych, paliwa stałe (węgiel, odpady drzewne i drewno) oraz olej opałowy, wytwarzających energię cieplną na potrzeby własne. Ponadto Zakład Karny i jednostka wojskowa posiadają własne kotłownie ciepłe.

Na obszarze wiejskim zdecydowanie dominują indywidualne źródła ciepła wytwarzające ciepło na potrzeby własne. Większe kotłownie lokalne funkcjonują:

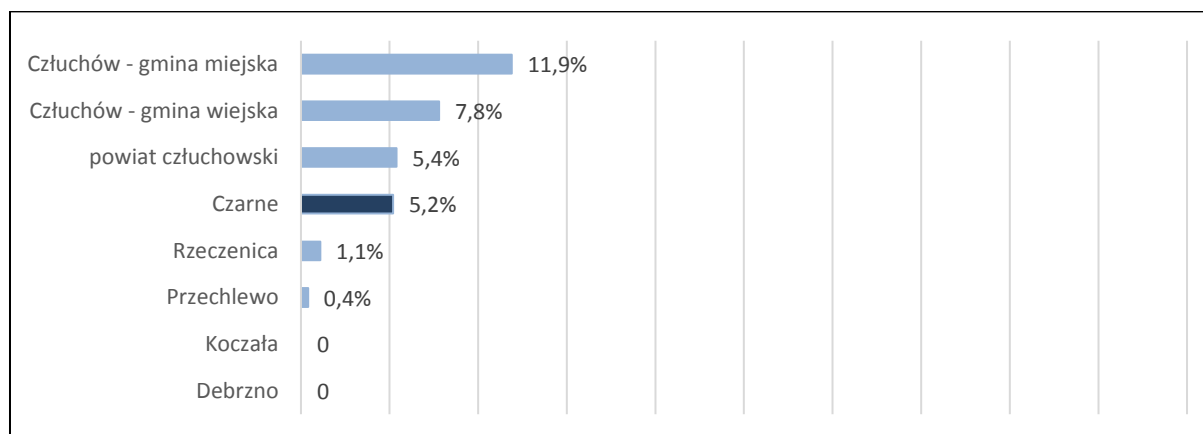
- w Wyczechach o mocy 0,2 MW obsługująca szkołę i trzy budynki mieszkalne oraz kotłownia o mocy 1,35 MW zasilająca budynki wielorodzinne,
- w Bińczu o mocy ok. 0,4 MW zasilająca budynki wielorodzinne,
- w Krzemieniewie o mocy ok. 0,15 MW obsługująca szkołę,
- w Łoży kotłownie przy zakładach przetwórstwa drzewnego,
- w Sierpowie kotłownie przy zakładach przetwórstwa drzewnego.

Sieć gazowa

Na terenie gminy Czarne funkcjonuje sieć gazowa. Dystrybutorem gazu ziemnego dla gminy Czarne jest Polska Spółka Gazownictwa, Oddział Gazowniczy w Koszalinie, Gazownia w Szczecinku. Na terenie gminy Czarne istnieje sieć gazociągów średniego ciśnienia. Pozostałe potrzeby ciepłe w gospodarce komunalno-bytowej mieszkańców gminy (głównie terenów wiejskich) są zaspokajane za pomocą dostaw gazu płynnego LPG dostarczanego w butlach gazowych.

Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu człuchowskiego, powiatu człuchowskiego i województwa pomorskiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2021 r.

Wykres 28 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Czarne jest gminą o 3 najwyższym analizowanym wskaźniku spośród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego.

W przypadku odbiorców indywidualnych (gospodarstw domowych) główną funkcją wykorzystania gazu jest funkcja ogrzewania domów. W wyliczeniach przyjęto również wartości uwzględniające wykorzystanie gazu przez podmioty gospodarcze (handel, usługi, produkcja).

Sieć elektroenergetyczna

Operatorem systemu dystrybucyjnego na terenie gminy Czarne jest firma Energa Operator S.A. (Oddział w Koszalinie, Rejon Dystrybucji Człuchów).

Przez teren miasta i gminy przebiegają trasy linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV ze Szczecinka i z Człuchowa. Obie linie wprowadzone są do Głównego Punktu Zasilania 110/15 kV „Czarne”, zlokalizowanego w mieście przy ul. Zamkowej, wyposażonego w dwa transformatory o łącznej mocy ok. 16 MW. Z GPZ wyprowadzone są linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV. Doprowadzają one energię do stacji transformatorowych (punkty zasilające) 15/0,4 kV. Stacje transformatorowe pracują jako końcowe, zasilane odczepowo od linii magistralnych. Na obszarze miasta sieć średniego i rozdzielcza niskiego napięcia wykonana jest w części jako nadziemna a w części jako podziemna, zdecydowana większość przyłączy realizowana jest w formie kabla podziemnego. Na obszarze gminy występuje głównie sieć napowietrzna. Z energii elektrycznej korzysta 100 % mieszkańców. Stan sieci jest zadowalający a bieżąca konserwacja jest prowadzona zgodnie z instrukcją eksploatacji. Wszystkie stany zagrożenia usuwane są bezzwłocznie. Na terenie gminy nie występują punkty, które mają napięcie niezgodne z przepisami, a planowane przerwy w dostawie prądu występują jedynie podczas przeprowadzania modernizacji sieci.

Infrastruktura teleinformatyczna

Dostępność mieszkańców gminy Czarne do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie się poprawia. Sieć przewodowa telekomunikacyjna obejmuje teren całej gminy. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii komórkowej. Praktycznie cały obszar gminy objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej. Rozwija się również rynek usług informatycznych, tj. transmisja danych i dostęp do sieci internetowej. Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie gminy będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do Internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji publicznej na poziomie gminy. Procesowi temu powinny towarzyszyć działania związane z uświadamianiem i edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnych, zwłaszcza w grupie wiekowej osób 50+. Stały dostęp do Internetu szerokopasmowego posiada cała gmina, a zwłaszcza placówki użyteczności publicznej.

Zagospodarowanie przestrzenne

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne (przyjęte Uchwałą nr XLVII/297/10 Rady Miejskiej w Czarnem z 27.10.2010 r. z późn. zm.).

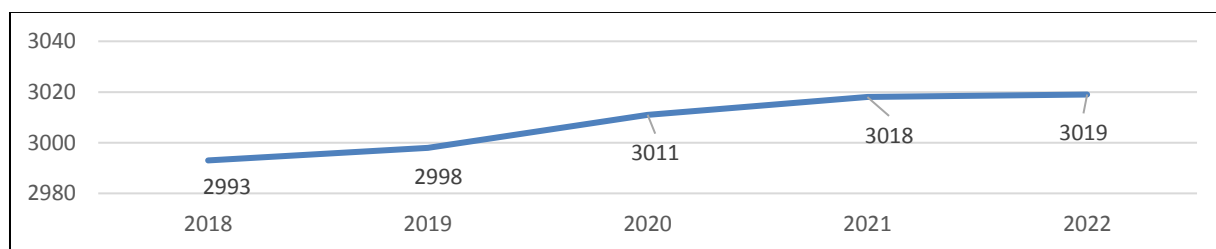
Mobilność

Na terenie gminy Czarne przebiega linia kolejowa nr 210 relacji Chojnice – Czarne – Szczecinek – Runowo Pomorskie. Jest to linia kolejowa o znaczeniu państwowym. Zlokalizowane są stacje kolejowe Bińcze, Czarne i Domisław. Komunikacja autobusowa na terenie gminy realizowana jest przez usługi transportu wykonywane przez przewoźników prywatnych. Trasy obejmują komunikację wewnątrz gminy. Prowadzona jest również komunikacja międzymiastowa z Czarnego do Szczecinka i Chojnic. Największe natężenie ruchu samochodowego odbywa się w ciągu drogi wojewódzkiej nr 201 i 202. Na terenie gminy nie funkcjonuje publiczny transport miejski. Na sieć dróg w gminie składają się drogi wojewódzkie nr 201 i 202, drogi powiatowe i gminne (nawierzchnia twarda – 26,4 km, nawierzchnia twarda ulepszone – 18,1 km, nawierzchnia gruntowa – 30,2 km).

Mieszkalnictwo

Na zasoby mieszkaniowe występujące na terenie gminy składa się łącznie 3019 mieszkań zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2022 r. Zgodnie z danymi GUS, średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie Czarne wynosiła 70,6 m². Analogiczny wskaźnik dla powiatu człuchowskiego wynosił 77,5 m², województwa pomorskiego 73,2 m², dla Polski 75,3 m². Standardy średniej powierzchni użytkowej mieszkania są niższe niż dla powiatu człuchowskiego, województwa pomorskiego i Polski. W skład zabudowy mieszkalnej w gminie Czarne wchodzi m.in. kamienice z okresu przed 1945 r., które wymagają znaczących remontów. Poniżej przedstawiono wzrost liczby mieszkań w gminie Czarne w latach 2018-2022.

Wykres 29 Liczba mieszkań w gminie Czarne w latach 2018-2022

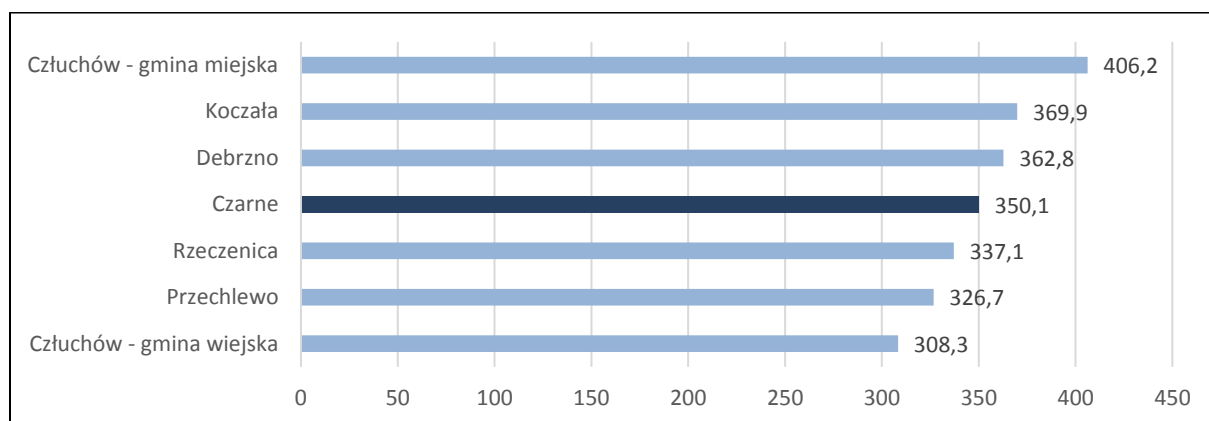

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Na przestrzeni lat 2018 - 2022 liczba mieszkań na terenie gminy nieznacznie wzrosła – o 26 mieszkań.

Poniżej przedstawiono porównanie gmin powiatu człuchowskiego pod względem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Wykres 30 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Gmina Czarne charakteryzuje się 4 najwyższym analizowanym wskaźnikiem spośród wszystkich gmin powiatu człuchowskiego.

Analizując ruch budowlany/mieszkaniowy w ujęciu regionalnym należy zauważyć, że wzmożony ruch budowlany obserwuje się w największych miastach województwa: Gdańsku i Gdyni. Wysokie wskaźniki nowo oddanych mieszkań występują także na terenach wiejskich, położonych w pobliżu najważniejszych ośrodków miejskich. Wskazuje to na rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej na obszary wiejskie położone w sąsiedztwie głównych ośrodków miejskich. Najmniejszy ruch budowlany

występuje natomiast w gminach położonych w zachodniej i południowej części województwa, w tym w gminie Czarne.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy należy dobre połączenie komunikacyjne względem ośrodków miejskich wyższego rzędu (Szczecinek, Człuchów) w tym poprzez linię kolejową, dobre parametry gleb, rozwiniętą sieć rzeczną, występowanie form ochrony przyrody, bogate zasoby kulturowe, uregulowaną gospodarkę odpadami, rozwiniętą sieć wodociągową, sieć ciepowniczą o sporym zasięgu, występowanie sieci gazowej, rozwiniętą sieć teleinformatyczną, wzrost liczby mieszkań, obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego.

Jako niezadowolające należy wskazać jakość powietrza (problem tzw. „niskiej emisji”, sieć kanalizacji sanitarnej wymagającą rozbudowy) i niedobory w infrastrukturze gospodarki wodno-ściekowej (brak drugiej oczyszczalni ścieków, mały zasięg kanalizacji sanitarnej).

1.4 Analiza zdolności inwestycyjnej

W literaturze specjalistycznej dotyczącej atrakcyjności inwestycyjnej wyróżnia się różne kryteria oceny potencjału inwestycyjnego danego obszaru. Poprzez atrakcyjność inwestycyjną rozumie się najczęściej zdolność przyciągnięcia inwestora poprzez oferowanie różnorodnych korzyści/atutów danej lokalizacji, które są możliwe do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru świadczy zestaw czynników a nie każdy z nich osobna. Wszystkie czynniki przyjmowane za adekwatne potwierdzają całokształt atutów lokalizacji. Z uwagi na różnorodność i specyfikę działalności gospodarczej w zależności od jej rodzaju, branży, a nawet sposobu funkcjonowania i kultury organizacyjnej poszczególnych przedsiębiorstw preferowane są różne czynniki lokalizacji. Tym samym czynniki świadczące o atrakcyjności obszary dotyczą szerokiego spektrum ogólnych zagadnień takich jak:

- dostępność transportowa,
- zasoby pracy,
- infrastruktura techniczna/gospodarcza,
- infrastruktura społeczna,
- poziom rozwoju gospodarczego,
- stan środowiska,
- poziom bezpieczeństwa,
- aktywność gminy wobec inwestorów.

W tym punkcie skupiono się na wskazaniu cech świadczących o atrakcyjności gminy Czarne. Cechy wskazano na podstawie analizy dokumentów strategicznych:

- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030,
- Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo pomorskie, SGH w Warszawie, 2017,
- Program Rozwoju Innowacji na lata 2021-2027.

Charakterystyka inwestycyjna województwa pomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 jako mocne strony województwa wskazuje m.in. następujące cechy wpływające bezpośrednio na atrakcyjność inwestycyjną regionu:

- nadmorska lokalizacja oraz wysokie i zróżnicowane walory przyrodniczo-krajobrazowe,
- atrakcyjność osiedleńcza, turystyczna i inwestycyjna,

- OMG-G-S jako jedno z centrów rozwojowych Polski i Regionu Morza Bałtyckiego,
- dogodne warunki naturalnej dla rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych, w tym morskiej energetyki wiatrowej,
- różnorodność kulturowa i etniczna, bogate dziedzictwo oraz tradycje morskie,
- wysoki poziom kapitału społecznego oparty na zakorzenionych postawach wolnościowych, samorządowych i oddolnych,
- znaczące wykorzystanie kolei w transporcie pasażerskim,
- duża aktywność gospodarcza mieszkańców,
- wysoki udział nakładów na B+R, w tym sektora przedsiębiorstw,
- rozwijające się ISP,
- znaczący ośrodek akademicki,
- dodatni przyrost naturalny i saldo migracji generujące najwyższy w kraju przyrost liczby ludności,
- znaczny potencjał rozwoju usług czasu wolnego, w tym atrakcyjna oferta turystyczna i kulturalna,
- zyskujący na znaczeniu międzynarodowy węzeł transportowo-logistyczny.

Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo pomorskie (SGH w Warszawie, 2017), wskazuje na następujące atuty województwa:

- w województwie funkcjonują dwa parki naukowo-technologiczne i dwie specjalne strefy ekonomiczne. Na ich terenach działają min. nowoczesne zakłady produkujące podzespoły elektroniczne i nowoczesne zakłady farmakologiczne;
- na obrzeżach Gdańska powstaje mała „Dolina Krzemowa”, gdzie swoje siedziby mają m.in. producent urządzeń kontroli dostępu (Stel), producent oprogramowania multimedialnego (Young Digital Planet) oraz ośrodek badawczo-rozwojowy firmy Intel Technology Poland. Pod Gdańskiem działa firma DGT, znany producent nowoczesnych systemów łączności. W Pomorskiem działa 8 procent wszystkich polskich firm informatycznych, ponadto w województwie produkuje się 18% oprogramowania komputerowego;
- Pomorze jest światowym liderem wyrobów bursztyniarskich. W ponad 3 tys. małych zakładów pracuje około 10 tys. rzemieślników i artystów projektujących biżuterię. Ich roczne przychody, zwłaszcza z eksportu, ocenia się na ponad 300 mln dolarów. W 2006 roku zostało otwarte w Gdańsku jedyne na świecie Muzeum Bursztynu;
- bogate walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki;
- region posiada ważny kompleks portowy, pełniący funkcje ogólnokrajowe i międzynarodowe,
- województwo dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą bazą naukowo-dydaktyczną w postaci uczelni wyższych i instytucji badawczych. Cechą wyróżniającą system kształcenia w regionie są uczelnie kształcące na kierunkach związanych z gospodarką morską wysoko oceniane (kategoria I) przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Instytut Budownictwa Wodnego, Instytut Morski).

Gmina Czarne otrzymała w ww. Analizie ocenę D (w skali A-F, gdzie A jest najwyższą oceną a F najniższą). Gmina otrzymała oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD (C i I).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa pomorskiego – można do nich zaliczyć: morski, petrochemiczny, drzewno-meblarski, budowlany i elektromaszynowy. Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, która została ustalona przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu przy współpracy z samorządem województwa pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego

województwa. W województwie pomorskim sektory strategiczne to: BPO/SSC/BSS, energetyka, ICT, logistyki, chemia, motoryzacja.

Charakterystyka inwestycyjna gminy Czarne

Poniżej przedstawiono charakterystykę inwestycyjną gminy Czarne.

Tabela 18 Charakterystyka inwestycyjna gminy Czarne

Czynnik	Charakterystyka
Dostępność transportowa	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – połączenie z siecią dróg krajowych za pomocą dróg wojewódzkich – linia kolejowa Wada: <ul style="list-style-type: none"> – brak połączenia z siecią dróg ekspresowych i autostrad
Zasoby pracy	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – widoczny spadek liczby bezrobotnych – duża przedsiębiorczość mieszkańców Wada: <ul style="list-style-type: none"> – starzejące się społeczeństwo – migracje zewnętrzne zwłaszcza młodych ludzi w wieku produkcyjnym – brak szkół wyższych
Infrastruktura techniczna/gospodarcza	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – duży zasięg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, teleinformatycznej, – istnienie sieci ciepłowniczej i gazowej Wada: <ul style="list-style-type: none"> – tylko jedna działająca oczyszczalnia ścieków
Infrastruktura społeczna	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – zadowalający stan i skala infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej Wada: <ul style="list-style-type: none"> – występujące niedobory w infrastrukturze turystycznej
Poziom rozwoju gospodarczego	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – wzrost zamożności mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat – wzrost liczby przedsiębiorstw Wada: <ul style="list-style-type: none"> – wskaźnik zamożności mieszkańców najniższy wśród gmin powiatu człuchowskiego
Stan środowiska	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – występujące formy ochrony przyrody i rozwinięta sieć rzeczna świadczące o walorach przyrodniczych gminy Wada: <ul style="list-style-type: none"> – problem tzw. „niskiej emisji”
Poziom bezpieczeństwa	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – programy gminne nakierowane na rozwiązanie problemów społecznych Wada: <ul style="list-style-type: none"> – występujące problemy społeczne charakterystyczne dla gmin miejsko-wiejskich
Aktywność gminy wobec inwestorów	Atut: <ul style="list-style-type: none"> – istniejące oferty inwestycyjne Wada: <ul style="list-style-type: none"> – brak wydzielonego stanowiska w Urzędzie Miasta i Gminy Czarne zajmującego się obsługą inwestorów – zbyt mała liczba ofert inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne

Powyższa tabela wskazuje, że istnieje szereg kwestii mogących wzmocnić atrakcyjność inwestycyjną gminy Czarne oraz że pewne czynniki decydujące o atrakcyjności inwestycyjnej są rozwinięte na właściwym poziomie.

1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego

W październiku 2023 r. na potrzeby opracowania przedmiotowej Strategii przeprowadzono badanie ankietowe (dalej Badanie ankietowe) mające na celu zbadanie potencjału jakości życia w gminie. Ankieta w formie elektronicznej i papierowej została wypełniona przez 96 osób. Badanie ankietowe obejmowało ocenę następujących kwestii:

- ogólny standard życia,
- dostępność usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści),
- dostępność domów opieki i klubów seniora,
- poziom bezpieczeństwa publicznego,
- atrakcyjność oferty kulturalnej,
- dostępność świetlic wiejskich,
- oferta sportowo-rekreacyjna,
- dostępność mieszkań,
- dostępność żłobków i przedszkoli,
- poziom edukacji,
- dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej,
- poziom usług pomocy społecznej,
- poziom rozwiązywania problemów społecznych,
- poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych,
- dostępność komunikacyjna gminy,
- stan infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów),
- dostęp i stan podstawowych mediów,
- ceny nieruchomości,
- poziom dochodów mieszkańców,
- możliwość podjęcia/zmiany pracy,
- dostęp do nowoczesnych technologii (internet),
- czystość, porządek, estetyka gminy,
- poziom tożsamości lokalnej mieszkańców,
- poziom aktywności społecznej,
- lokalny patriotyzm, dziedzictwo i kultura,
- jakość usług administracji publicznej,
- poczucie życzliwości społecznej wśród mieszkańców,
- możliwość prowadzenia działalności gospodarczej,
- warunki dla rolnictwa, prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego,
- atrakcyjność inwestycyjna gminy,
- poziom oferty turystycznej (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne, szlaki piesze i rowerowe, obszary chronione, zabytki),
- jakość terenów rekreacyjnych (parki, promenada, mała architektura),
- poziom bazy turystycznej i wypoczynkowej (hotele, agroturystyka, pola biwakowe),
- stan środowiska naturalnego,
- poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,

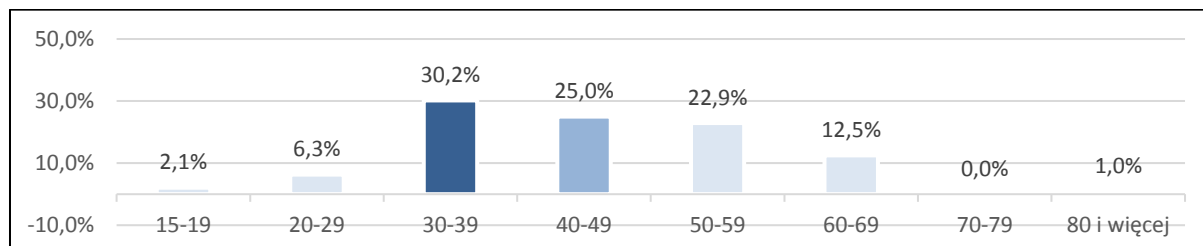
Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

- lokalne produkty, wyroby, usługi, z których znana jest gmina.

Przyjęto następujące oceny: bardzo źle, źle, średnio, dobrze i bardzo dobrze.

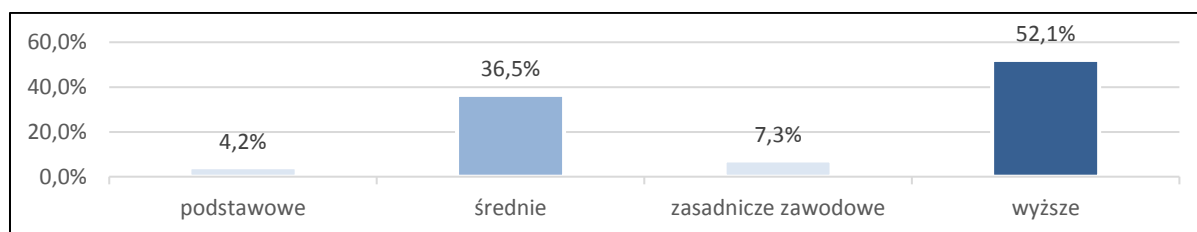
Poniżej przedstawiono dane (% odpowiedzi) w podziale na wiek, wykształcenie i status na rynku pracy ankietowanych osób. W badaniu uczestniczyło 96 osób.

Wykres 31 Liczba ankietowanych w podziale na wiek

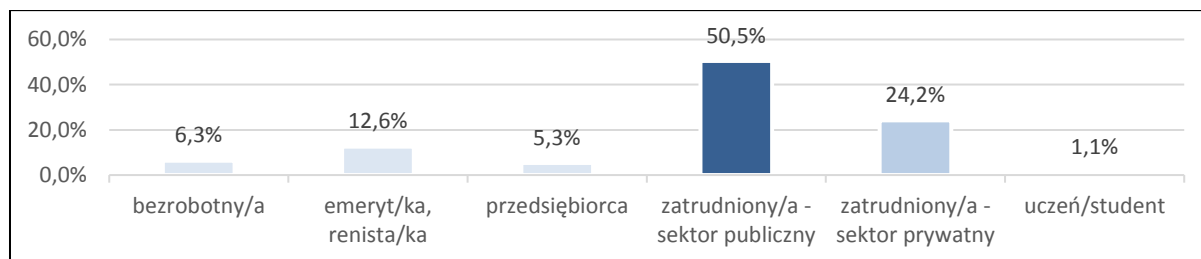
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 32 Liczba ankietowanych z podziałem na wykształcenie

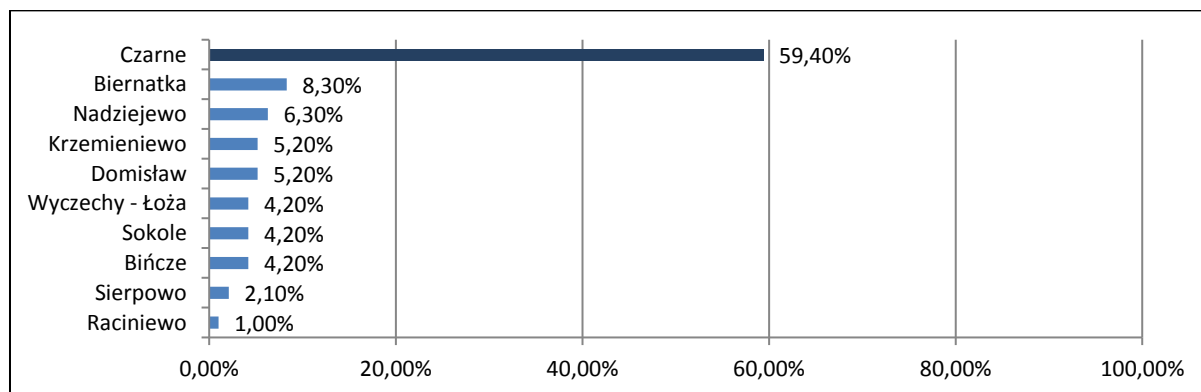
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 33 Liczba ankietowanych w podziale na status na rynku pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 34 Ankietowani według miejsca zamieszkania

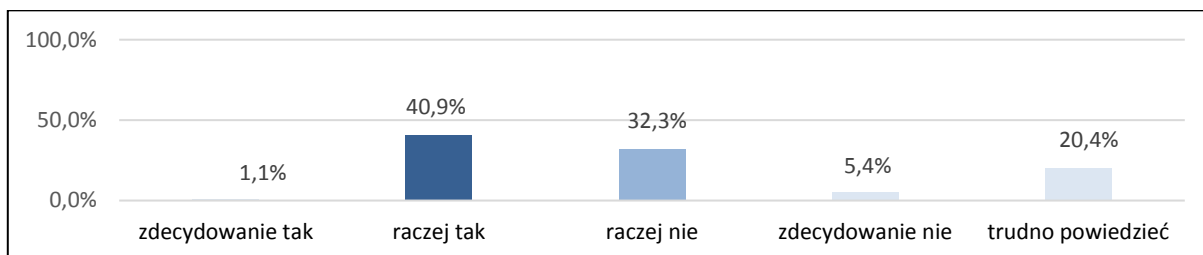

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wśród ankietowanych przeważały osoby w wieku 30-59 lat, z wykształceniem wyższym i zatrudnione w sektorze publicznym.

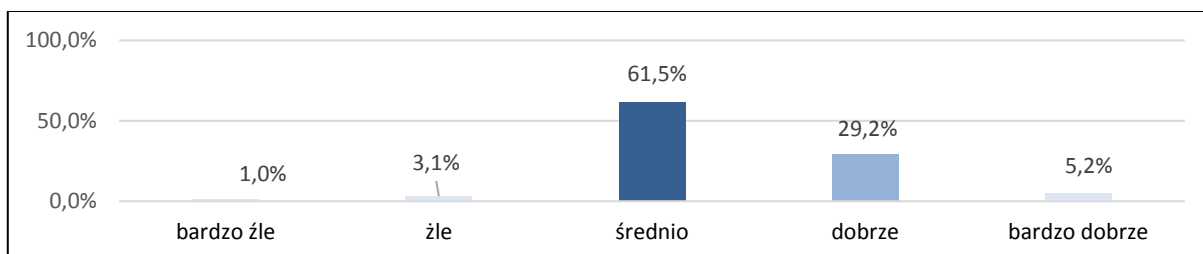
Poniżej przedstawiono graficzne podsumowanie badania ankietowego (kolorem ■ oznaczono najczęstsze odpowiedzi, kolorem ■ drugie najczęściej wybierane odpowiedzi).

Wykres 35 Odpowiedzi mieszkańców na pytanie: „Czy gmina Czarne jest dobrym miejscem do życia?” – wyniki badania ankietowego

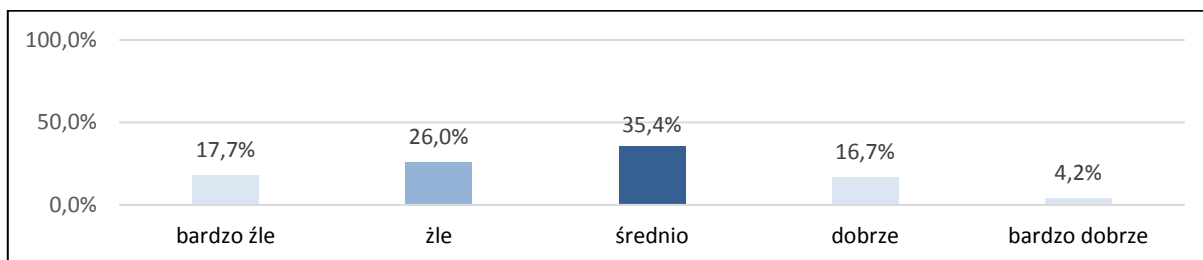
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 36 Ocena ogólnego standardu życia – wyniki badania ankietowego

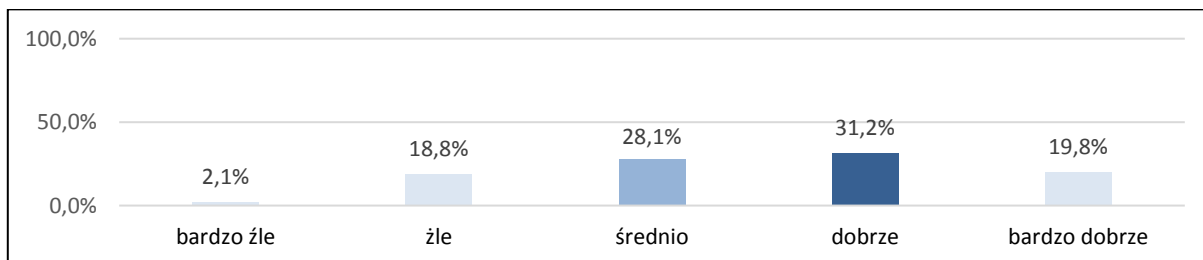
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 37 Ocena dostępności usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści) – wyniki badania ankietowego

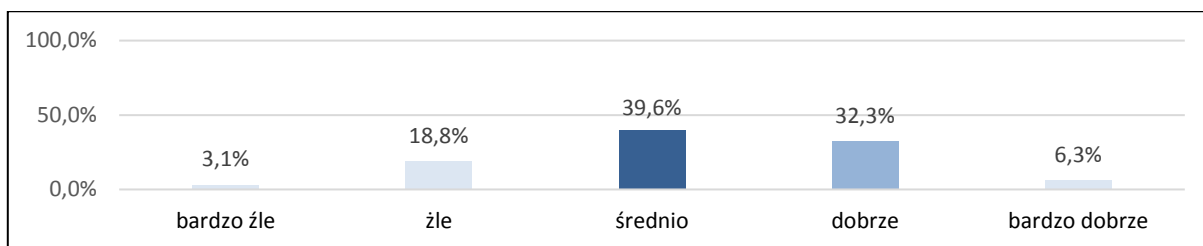
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 38 Ocena poziomu dostępności domów opieki i klubów seniora – wyniki badania ankietowego

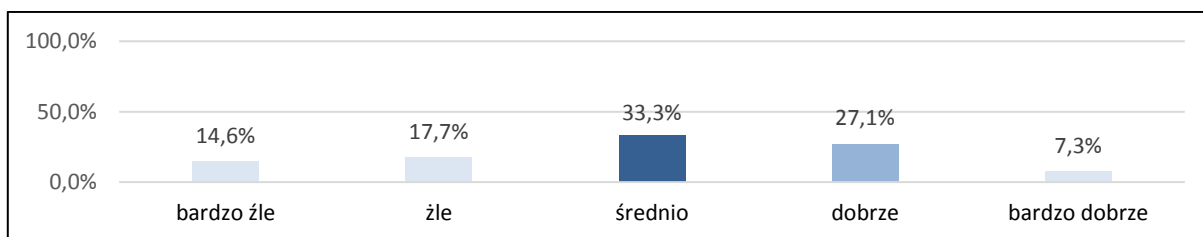
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 39 Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego – wyniki badania ankietowego

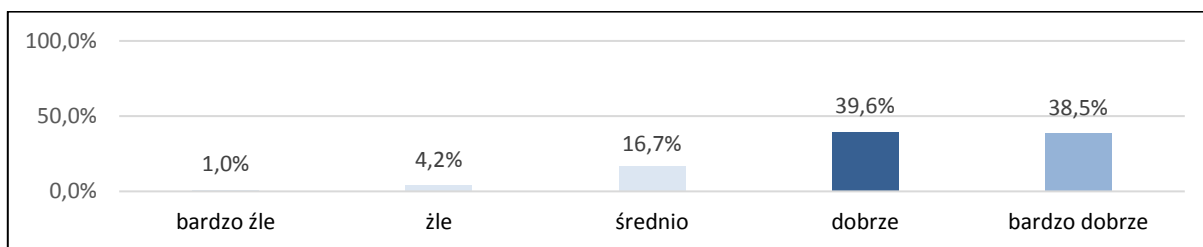
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 40 Ocena atrakcyjności oferty kulturalnej – wyniki badania ankietowego

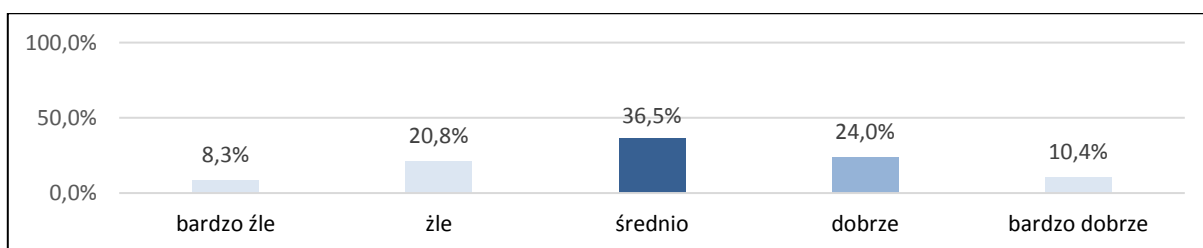
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 41 Ocena dostępności świetlic wiejskich – wyniki badania ankietowego

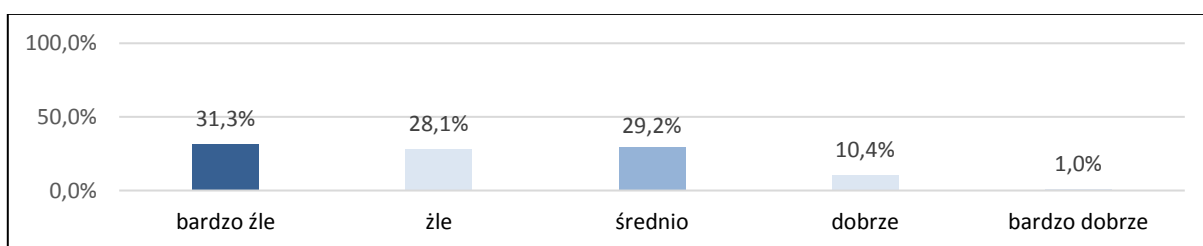
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 42 Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej – wyniki badania ankietowego

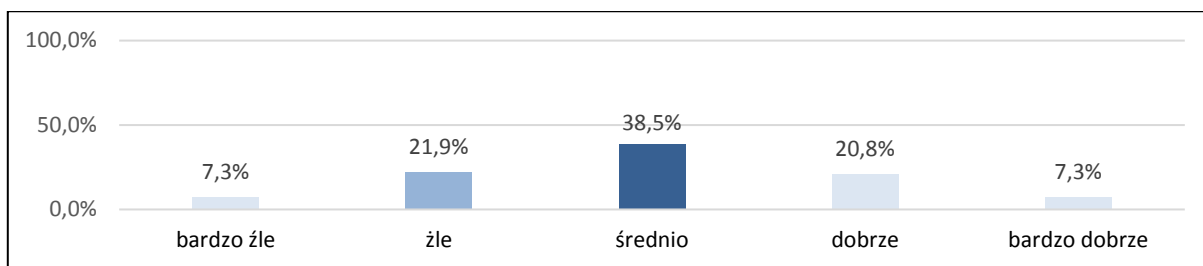
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 43 Ocena dostępności mieszkań – wyniki badania ankietowego

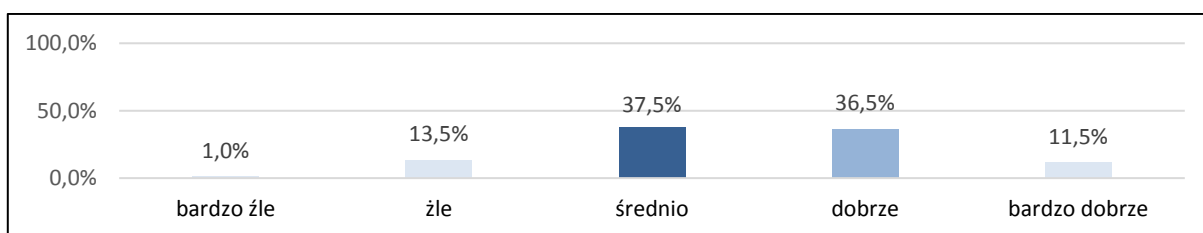
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 44 Ocena dostępności żłobków i przedszkoli – wyniki badania ankietowego

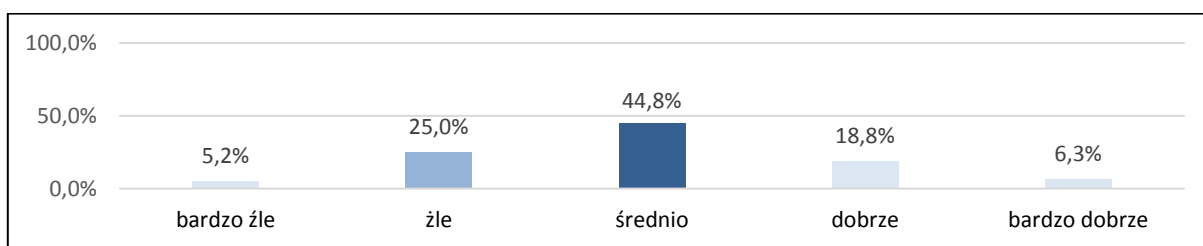
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 45 Ocena poziomu edukacji – wyniki badania ankietowego

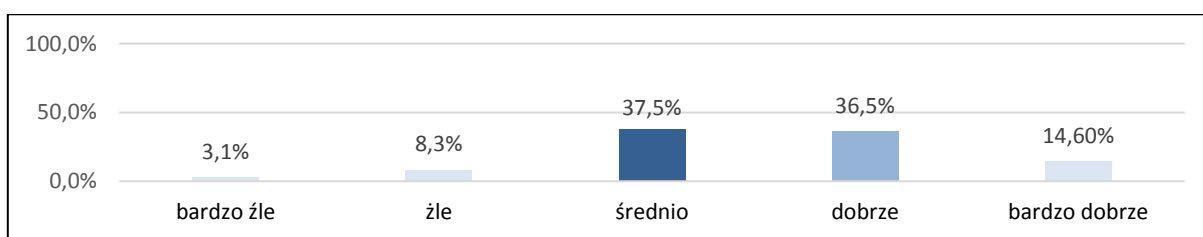
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 46 Ocena dostępności do pozaszkolnej oferty edukacyjnej – wyniki badania ankietowego

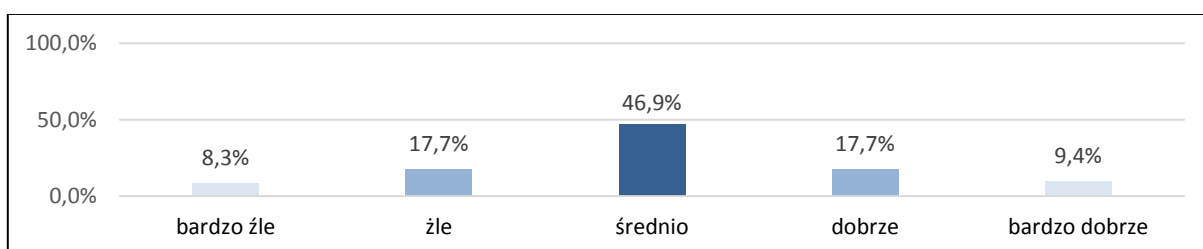
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 47 Ocena poziomu usług pomocy społecznej – wyniki badania ankietowego

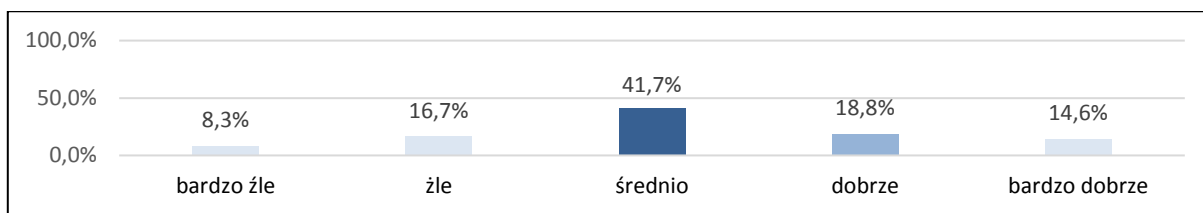
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 48 Ocena poziomu rozwiązywania problemów społecznych – wyniki badania ankietowego

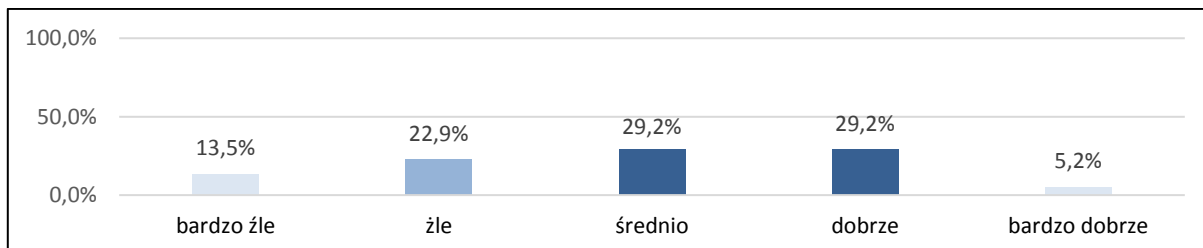
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 49 Ocena poziomu zarządzania w sytuacjach kryzysowych – wyniki badania ankietowego

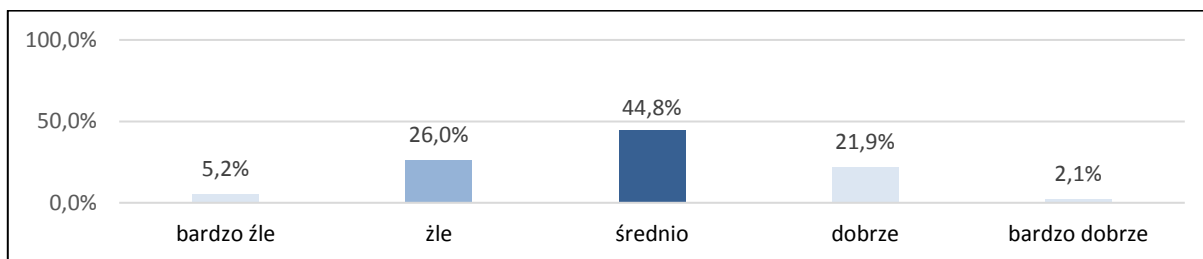
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 50 Ocena poziomu dostępności komunikacyjnej gminy – wyniki badania ankietowego

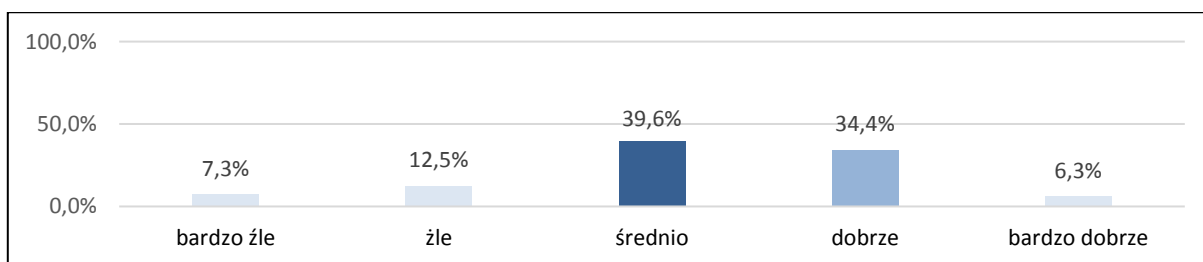
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 51 Ocena stanu infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów)– wyniki badania ankietowego

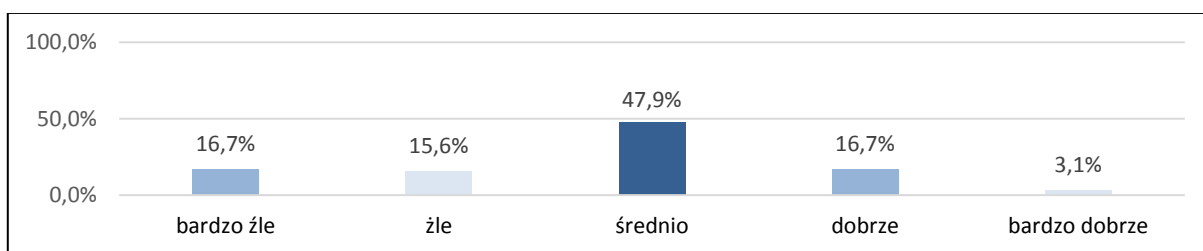
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 52 Ocena dostępu i stanu podstawowych mediów (wodociągi, kanalizacja) – wyniki badania ankietowego

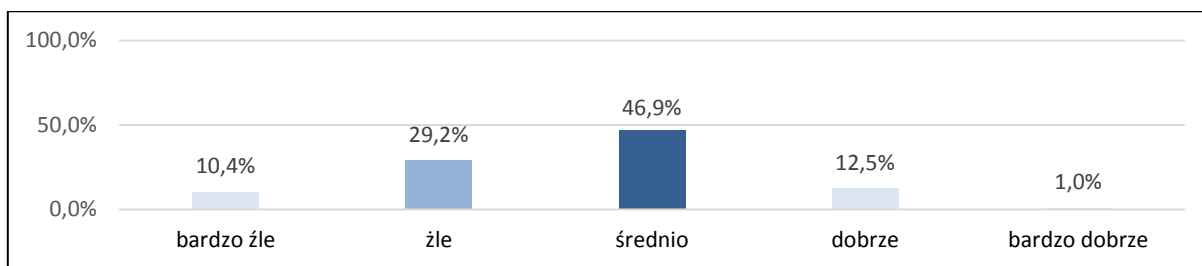
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 53 Ocena cen nieruchomości – wyniki badania ankietowego

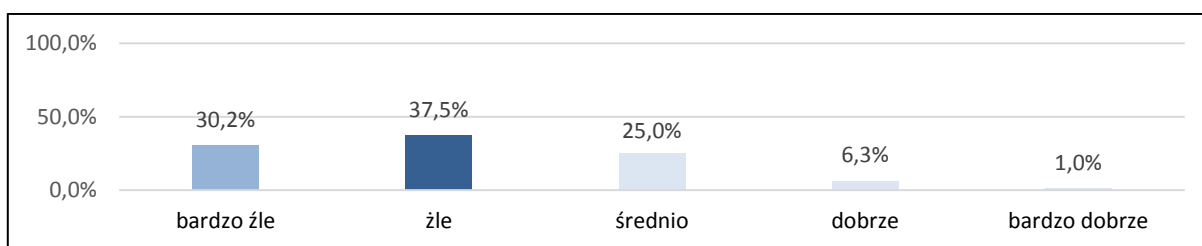
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 54 Ocena poziomu dochodów mieszkańców – wyniki badania ankietowego

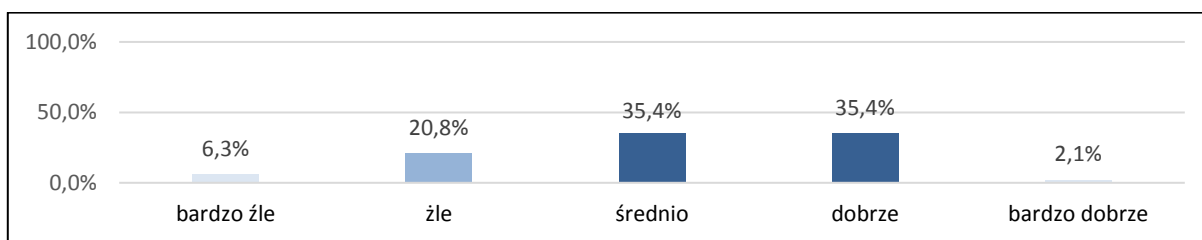
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 55 Ocena możliwości podjęcia/zmiany pracy – wyniki badania ankietowego

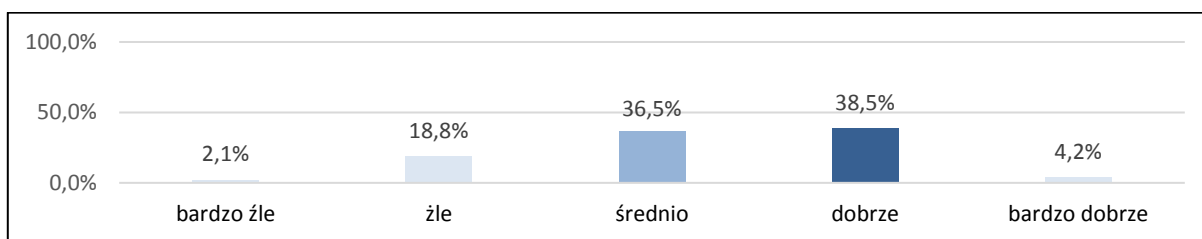
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 56 Dostęp do nowoczesnych technologii (internet) – wyniki badania ankietowego

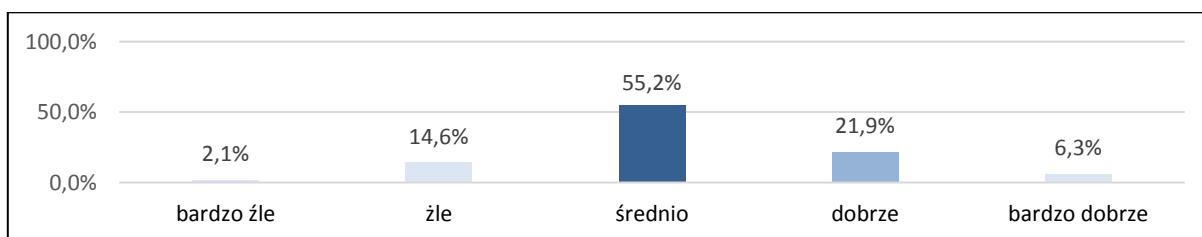
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 57 Ocena czystości, porządku, estetyki gminy – wyniki badania ankietowego

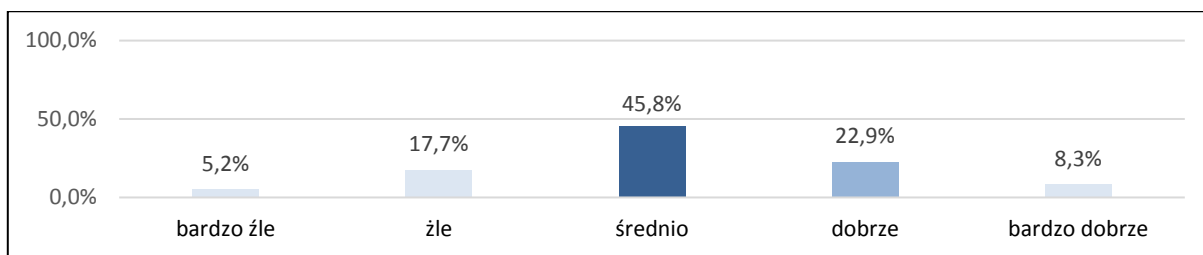
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 58 Ocena poziomu tożsamości lokalnej mieszkańców – wyniki badania ankietowego

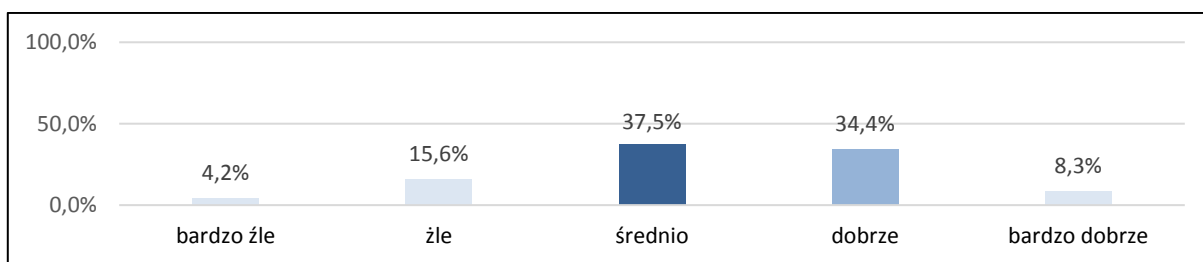
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 59 Ocena poziomu aktywności społecznej – wyniki badania ankietowego

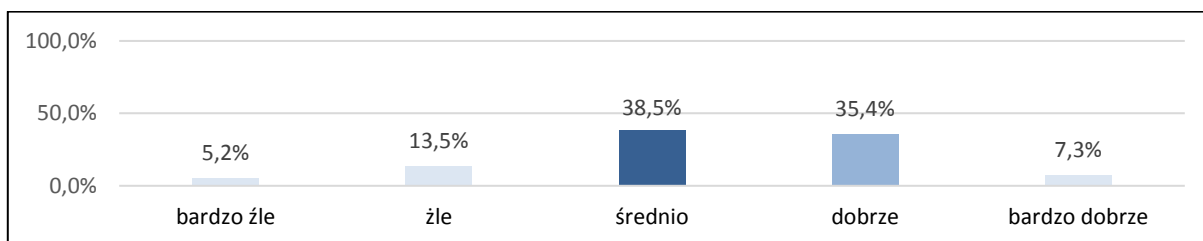
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 60 Ocena poziomu lokalnego patriotyzmu, dziedzictwa i historii – wyniki badania ankietowego

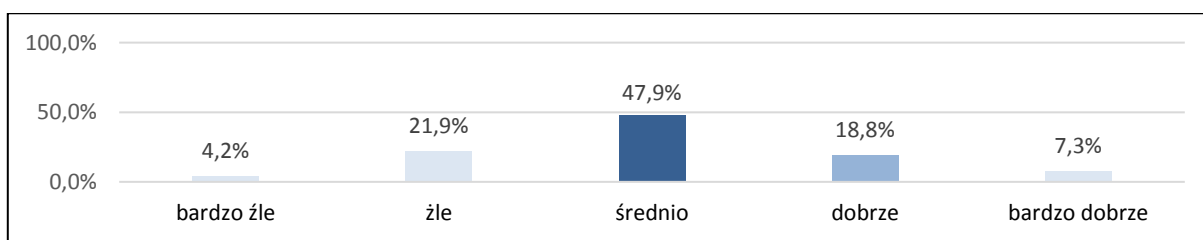
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 61 Ocena jakości usług administracji publicznej – wyniki badania ankietowego

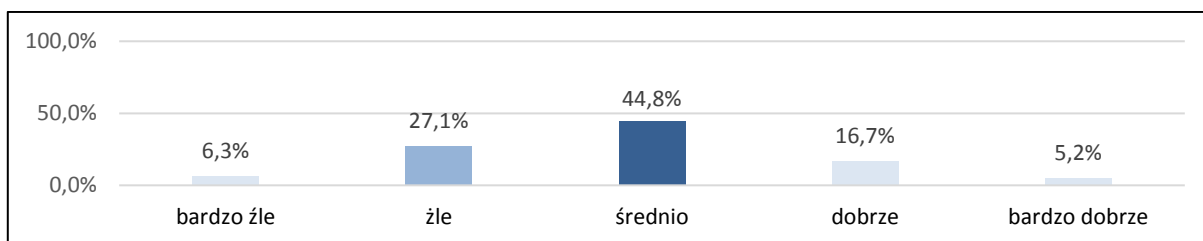
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 62 Ocena życzliwości społecznej wśród mieszkańców – wyniki badania ankietowego

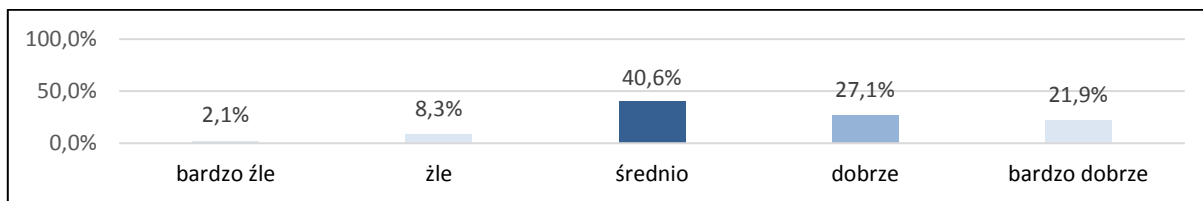
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 63 Ocena możliwości prowadzenia działalności gospodarczej – wyniki badania ankietowego

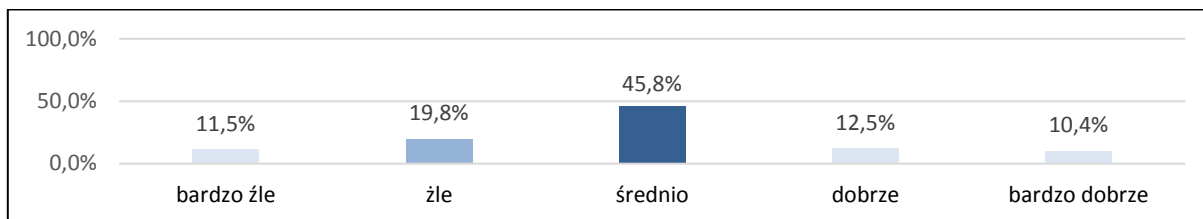
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 64 Ocena warunków dla rolnictwa, prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego– wyniki badania ankietowego

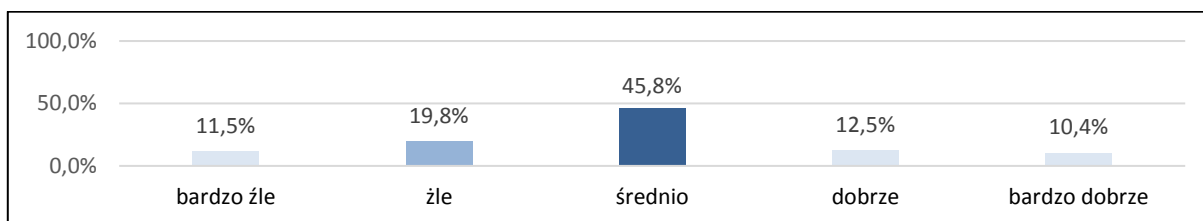
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 65 Ocena atrakcyjności inwestycyjnej gminy– wyniki badania ankietowego

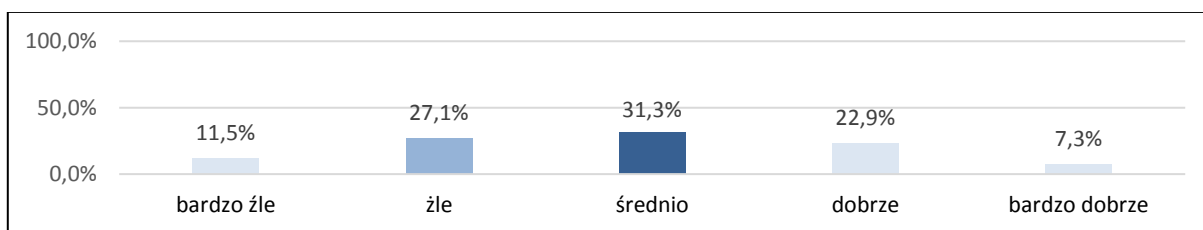
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 66 Ocena poziomu oferty turystycznej (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne, szlaki piesze i rowerowe, obszary chronione, zabytki)– wyniki badania ankietowego

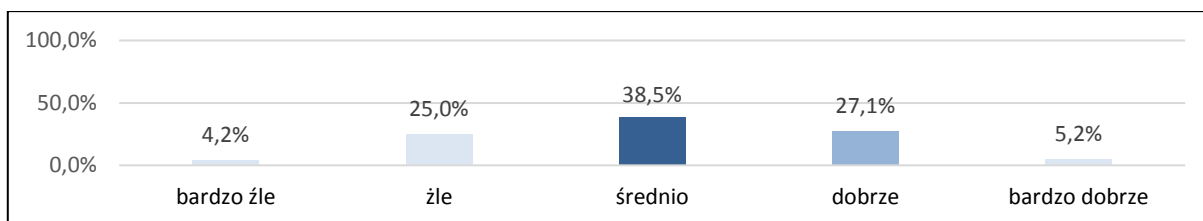
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 67 Ocena jakości terenów rekreacyjnych (parki promenada, mała architektura) – wyniki badania ankietowego

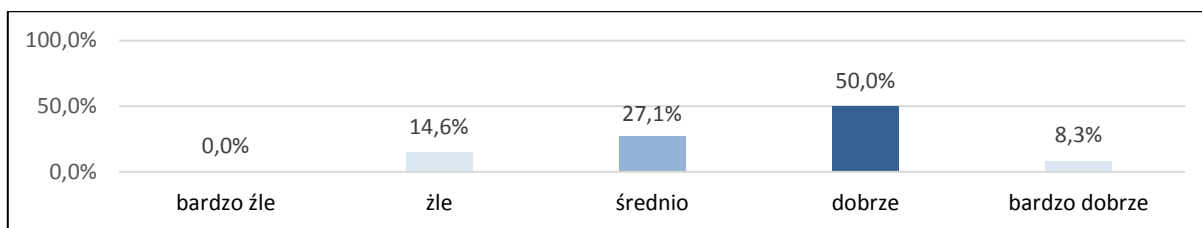
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 68 Ocena poziomu bazy turystycznej i wypoczynkowej (hotele, agroturystyka, pola biwakowe) – wyniki badania ankietowego

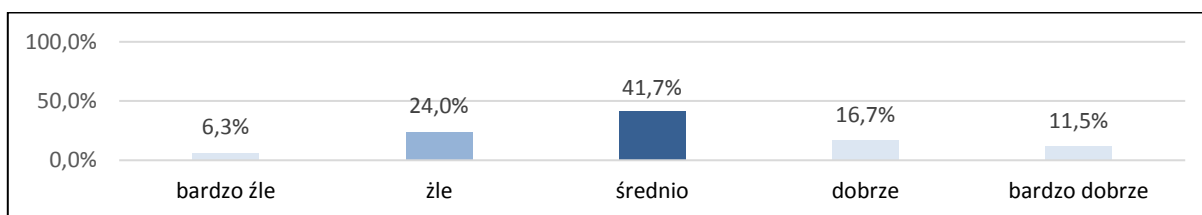
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 69 Ocena stanu środowiska naturalnego – wyniki badania ankietowego

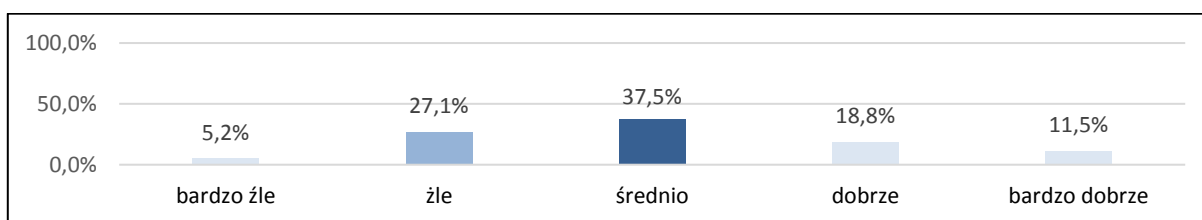
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 70 Ocena poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy – wyniki badania ankietowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 71 Ocena lokalnych produktów, wyrobów usług, z których znana jest gmina – wyniki badania ankietowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poniżej przedstawiono podsumowanie ocen z badania ankietowego wskazując najczęstsze odpowiedzi w poszczególnych obszarach tematycznych.

Tabela 19 Podsumowanie ocen z badania ankietowego

PRZEDMIOT OCENY	NAJCZĘSTSZA OCENA
ogólny standard życia	średnio
dostępność usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści)	średnio
dostępność domów opieki i klubów seniora	dobrze
poziom bezpieczeństwa publicznego	średnio
atrakcyjność oferty kulturalnej	średnio
dostępność świetlic wiejskich	dobrze
oferta sportowo-rekreacyjna	średnio
dostępność mieszkań	bardzo źle
dostępność żłobków i przedszkoli	średnio
poziom edukacji	średnio
dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej	średnio
poziom usług pomocy społecznej	średnio
poziom rozwiązywania problemów społecznych	średnio
poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych	średnio
dostępność komunikacyjna gminy	średnio i dobrze
stan infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów)	średnio

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

dostęp i stan podstawowych mediów (wodociągi, kanalizacja)	średnio
ceny nieruchomości	średnio
poziom dochodów mieszkańców	średnio
możliwość podjęcia/zmiany pracy	źle
dostęp do nowoczesnych technologii (Internet)	średnio i dobrze
czystość, porządek, estetyka gminy	dobrze
poziom tożsamości lokalnej mieszkańców	średnio
poziom aktywności społecznej	średnio
lokalny patriotyzm, dziedzictwo i kultura	średnio
jakość usług administracji publicznej	średnio
poczucie życzliwości społecznej wśród mieszkańców	średnio
możliwość prowadzenia działalności gospodarczej	średnio
warunki dla rolnictwa, prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego	średnio
atrakcyjność inwestycyjna gminy	średnio
poziom oferty turystycznej (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne, szlaki piesze i rowerowe, obszary chronione, zabytki)	średnio
jakość terenów rekreacyjnych (parki, promenada, mała architektura)	średnio
poziom bazy turystycznej i wypoczynkowej (hotele, agroturystyka, pola biwakowe)	średnio
stan środowiska naturalnego	dobrze
poziom wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	średnio
lokalne produktu wyroby, usług, z których znana jest gmina	średnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

W jednej kwestii „Możliwość podjęcia/zmiany pracy” najczęstszą odpowiedzią była ocena „ŹLE” a w obszarze „Dostępność mieszkań” ocena „BARDZO ŹLE”. Dostępność domów opieki i klubów seniora, dostępność świetlic wiejskich, dostępność komunikacyjna gminy, dostęp do nowoczesnych technologii (internet), czystość, porządek i estetyka gminy oraz stan środowiska to kwestie, przy których najczęstszą odpowiedzią była ocena „DOBRE”. W pozostałych kwestiach najczęstszą oceną była ocena „ŚREDNIO”.

W ankiecie zapytano również jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w gminie w pierwszej kolejności, aby poprawić warunki życia i zachęcić mieszkańców do pozostania w gminie lub do powrotu do gminy. Poniżej przedstawiono podsumowanie odpowiedzi.

Tabela 20 Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców gminy w badaniu ankietowym, które są najpilniejsze w celu poprawy warunków życia i zachęcenia mieszkańców do pozostania w gminie lub powrotu do niej

PRZEDSIĘWZIĘCIE	% ODPOWIEDZI
Lepsza i szersza oferta edukacyjna (szkolnictwo zawodowe, podnoszenie kwalifikacji, studia, staże, praktyki)	28,1%
Tworzenie nowych miejsc pracy	66,7%
Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości, zakładania własnych firm, samozatrudnienia	35,4%
Lepsze warunki i wsparcie dla rozwoju gospodarstw rolnych (<i>doradztwo, gospodarka wodą, infrastruktura transportowa</i>)	13,5%
Lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem, drogi, itp.	60,4%
Wsparcie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większa dostępność mieszkań	49%
Aktywniejsza polityka prorodzinna: realne wsparcie dla rodzin, dzieci, matek (przed-szkola, żłobki, itp.)	29,2%
Podniesienie, jakości i poszerzenie oferty usług komunalnych (czystość, woda, odpady komunalne, itp.)	30,2%
Pełniejsze włączenie mieszkańców w procesy planowania, decydowania i zarządzania samorządowego	31,3%
Stworzenie atrakcyjnej infrastruktury miejskiej: chodniki, przystanki, ścieżki, rowerowe, obiekty sportowe	43,8%

Stworzenie przez samorząd oferty dla młodych: stypendia, granty, staże, ulgi, inkubatory, doradztwo zawodowe	32,3%
Poprawa warunków środowiskowych: więcej zieleni, czystość powietrza, jezior, rzek, itd.	30,2%
Zwiększenie atrakcyjności (oferty) turystycznej	31,3%
Lepsza promocja miejscowości i regionu, budowanie marki, prestiżu, dobrych skojarzeń	28,1%
Budowanie lokalnego patriotyzmu, tożsamości, dumy z lokalnej historii, kultury, integrowanie wokół lokalnych wartości	18,8%
Poprawa bezpieczeństwa (drogowego, epidemiologicznego, ograniczenie przestępczości, itp.)	31,3%
Atrakcyjna oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego	50%
Lepsze planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	26%
Lepsza i bardziej dostępna opieka zdrowotna (podstawowa i specjalistyczna)	24%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Przedsięwzięcia najbardziej pożądane przez mieszkańców dotyczą:

- tworzenia miejsc pracy,
- lepszego połączenia komunikacyjnego z regionem i światem,
- atrakcyjnej oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu,
- wsparcia rozwoju budownictwa mieszkaniowego, większej dostępności mieszkań,
- stworzenie atrakcyjnej infrastruktury miejskiej: chodniki, przystanki, ścieżki, rowerowe, obiekty sportowe.

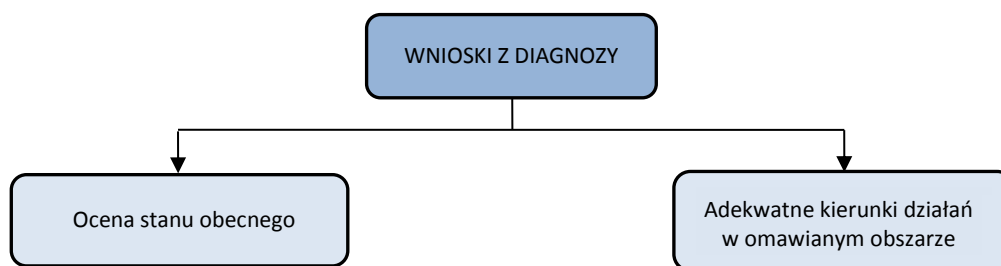
Powyższe przedsięwzięcia zostały wskazane w co najmniej 40% odpowiedzi.

1.6 Wnioski z diagnozy

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Czarne w przedmiotowym punkcie zaprezentowano wnioski z ww. analiz. Wnioski zostały zdefiniowane w układzie przedstawionym poniżej.

Rysunek 17 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Czarne

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wnioski z diagnozy sytuacji w gminie Czarne zgodnie z powyższym układem w podziale na sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy. Na niebiesko zaznaczono negatywne oceny stanu obecnego i kierunki działań zmierzające do rozwiązania danej sytuacji problemowej.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Czarne

SFERA SPOŁECZNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Malejąca liczba mieszkańców i migracja młodych ludzi	Zintensyfikowanie działań zachęcających do osiedlania się rodzin na terenie gminy, rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe
Rozwinięta współpraca Gminy z innymi jednostkami	Dalszy rozwój działalności Gminy w partnerstwach, związkach, stowarzyszeniach itp.
Starzejące się społeczeństwo	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do zakładania rodzin i osiedlania się rodzin na terenie gminy
Sieć szkół publicznych odpowiednia do potrzeb gminy	Modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, realizacja programów edukacyjnych
Wzrost wydatków na oświatę i wychowanie	Pozyskiwanie środków zewnętrznych, działania zmierzające do uzyskania wyższych subwencji z budżetu państwa
Zapewniona podstawowa opieka zdrowotna	Dalsza działalność przychodni i aptek
Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej	Rozszerzenie oferty zdrowotnej
Spadek liczby osób korzystających z opieki społecznej	Utrzymanie skutecznej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem
Stosunkowo mała działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych	Aktywizacja mieszkańców w kwestii społeczeństwa obywatelskiego, współpraca Gminy i sołectw z organizacjami pozarządowymi
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego – stosunkowo mała liczba stwierdzonych przestępstw	Działania edukacyjne na rzecz piętnowania zachowań łamiących normy społeczne
Rozwinięta baza kulturalna (Czarneńskie Centrum Kultury, świetlice wiejskie, Powiatowa Biblioteka Publiczna, działalność szkół)	Utrzymanie stanu obiektów kulturowych, realizacja programów grantowych w obszarze kultury
Rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna	Dalsza rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej m.in. o strefy aktywności (np. siłownie zewnętrzne, place zabaw, boiska) na terenie gminy
Występujące problemy społeczne	Realizacja programów zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych (Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii), aktywizacja osób starszych i ich integracja społeczna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Czarne

SFERA GOSPODARCZA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Wzrost przedsiębiorczości w gminie	Dalsze działania mające na celu wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej w gminie
Zmniejszające się bezrobocie, wskaźnik bezrobocia najniższy spośród gmin powiatu człuchowskiego	Utrzymanie trendu, pozyskiwanie nowych inwestorów
Wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do ogółu mieszkańców gminy najniższy w powiecie	Podejmowanie dalszych działań przyjaznych prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Wydatki z budżetu gminy przewyższające dochody	Racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi
Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyższe niż dla powiatu człuchowskiego	Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Brak dużych zakładów pracy	Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów, rozwój oferty inwestycyjnej
Zatrudnienie oparte o sektor publiczny	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Brak zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko	Monitoring działalności gospodarczej pod kątem oddziaływania na środowisko
Nierozwinięta baza noclegowa	Pozyskiwanie nowych inwestorów, rozbudowa bazy noclegowej, wzmocnienie atrakcyjności oferty turystycznej

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Tabela 23 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Czarne

SFERA PRZESTRZENNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Dogodne połączenie komunikacyjne względem ośrodków miejskich wyższego rzędu (Szczecinek, Człuchów)	Modernizacja dróg, zapewnienie transportu zbiorowego z dużymi ośrodkami miejskimi
Znaczące oddalenie od ośrodków miejskich o zasięgu ponadregionalnym/krajowym (Gdańsk, Szczecin, Bydgoszcz, Poznań)	Działania na rzecz zapewnienia bezpośrednich i atrakcyjnych połączeń komunikacyjnych
Dobra jakość dróg wymagająca niewielkich modernizacji	Modernizacja istniejących dróg i infrastruktury towarzyszącej
Układ komunikacyjny gminy bez obwodnicy miasta Czarne	Budowa obwodnicy Czarne
Zanieczyszczenie powietrza spowodowane głównie „niską emisją”	Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne (wdrażanie programów wymiany źródeł ciepła, edukacja ekologiczna mieszkańców)
Gleby o potencjale właściwym dla upraw rolniczych	Rozwój gospodarstw rolnych
Rozwinięta sieć wód powierzchniowych	Wykorzystanie rzek na cele turystyczne
Zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej	Pielęgnowanie zasobów kulturowych jako lokalnych zabytków
Funkcjonujący system ciepłowniczy	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne
Funkcjonująca sieć gazowa	Inwestycje w źródła ciepła oparte o OZE
Stosunkowo duży zasięg sieci kanalizacyjnej	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji
Wysoki stopień zwodociągowania gminy	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
Istniejąca sieć gazowa	Rozbudowa sieci gazowej
Uregulowana gospodarka odpadami	Rozbudowa i dalsza działalność PSZOK
Opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Rozszerzenie zasięgu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy
Występujące formy ochrony przyrody	Pielęgnacja i dalsza ochrona obszarów objętych formami ochrony przyrody
Funkcjonująca 1 oczyszczalnia ścieków	Budowa drugiej oczyszczalni ścieków
Linia kolejowa	Działania na rzecz zwiększenia liczby połączeń kolejowych, rozbudowa infrastruktury towarzyszącej
Wzrost liczby mieszkań	Dalsze przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, pozyskiwanie inwestorów
Dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej	Bieżąca konserwacja sieci elektroenergetycznej, modernizacja sieci do wysokich parametrów

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Wnioski z analizy atrakcyjności inwestycyjnej gminy Czarne

Mocne strony	Słabe strony
Dobra dostępność komunikacyjna	Stosunkowo mała działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych
Duża przedsiębiorczość mieszkańców	Niekorzystne prognozy demograficzne
Stosunkowo duży zasięg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i teleinformatycznej	Stosunkowo mały zasięg sieci gazowej
Istniejące tereny inwestycyjne włączone do oferty inwestycyjnej gminy	Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy
Występujące tereny objęte formami ochrony przyrody	Występujące problemy społeczne
	Zbyt mała liczba ofert terenów inwestycyjnych gminy

Źródło: opracowanie własne

Tak sformułowane wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy Czarne stanowiły podstawę do analizy SWOT/TOWS i identyfikacji determinantów rozwoju gminy a następnie celów rozwojowych.

2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT /TOTS

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Czarne pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju gminy. Analiza została dokonana w podziale na 3 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT gminy Czarne w sferze społecznej.

Tabela 25 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – duży potencjał ludzki – różnorodność kulturowa – aktywna działalność kół gospodyń wiejskich, organizacji sportowych, osp – działalność rady seniorów, rad sołeckich, klubów – stosunkowo duża liczba organizacji społecznych, stowarzyszeń – wykwalifikowane kadry administracji publicznej – wykwalifikowane podmioty społeczne – sieć szkół odpowiednia do potrzeb gminy (żłobek, przedszkole, oddziały przedszkolne, szkoły podstawowe, szkoła ponadpodstawowa) – rozbudowana baza kulturalna (Czarneńskie Centrum Kultury, świetlice wiejskie, Powiatowa Biblioteka Publiczna) – współpraca Gminy w partnerstwach, związkach itp. – aktywna współpraca międzynarodowa Gminy – spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej – funkcjonowanie miejsc świadczących usługi społeczne – funkcjonowanie klubów seniora i senior+ – istniejące dziedzictwo kulturowe (architektura sakralna) – istniejące dziedzictwo historyczne – produkty lokalne 	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby mieszkańców – ujemny przyrost naturalny – ujemne saldo migracji – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – migracja młodych ludzi (do szkół ponadpodstawowych z internatem, studia) – starzejące się społeczeństwo – niewystarczający napływ nowych mieszkańców – niskie poczucie lokalnej tożsamości – wzrost kosztów utrzymania gminnych obiektów – utrzymanie stanu obiektów gminnych, turystycznych – pogarszający się stan obiektów zabytkowych, brak środków na ich utrzymanie – niewystarczająca infrastruktura społeczna, brak zaadaptowanych pomieszczeń – niewystarczająca baza sportowa dla przedszkola – brak dziennego domu pomocy społecznej w strukturach gminy – stosunkowo niski odsetek mieszkańców działających w organizacjach pozarządowych,

- zapewnione podstawowe usługi zdrowotne
- zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych
- wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego
- duża liczba realizowanych zadań

- zwłaszcza młodych ludzi, wypalanie się liderów, brak następców
- baza sportowo-rekreacyjna nieadekwatna do potrzeb mieszkańców i szkół, wymagająca modernizacji
- brak odpowiedniej infrastruktury kulturalnej w mieście
- niedostatecznie rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego
- niedostateczne wyposażenie bazy kulturalnej
- wzrost wydatków na oświatę i wychowanie
- niewystarczający zakres podstawowej opieki zdrowotnej
- brak specjalistycznej opieki zdrowotnej
- występujące problemy społeczne, patologie, wandalizm
- niski standard budynków mieszkalnych
- trudności ze znalezieniem satysfakcjonującej pracy
- brak miejsc pracy
- niski poziom wynagrodzeń
- niewystarczająca liczba działań skierowanych do seniorów w stosunku do zgłaszanych potrzeb
- niewystarczające działania w kierunku młodzieży, osób wykluczonych
- niedopasowanie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy
- braki w dostępności do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- braki w zakresie funkcjonowania e-urzędu
- brak jednej siedziby dla organizacji pozarządowych
- brak toalet na terenie gminy i ułatwień dla osób starszych
- brak dostępu do darmowego internetu w miejscach publicznych
- wzrost zagrożeń wynikających z uzależnienia od smartfonów, komputerów wśród mieszkańców
- niewystarczająca rozpoznawalność marki gminy i promocja produktów lokalnych, wytwórców, produktów turystycznych np. zagroda edukacyjna, wieś tematyczna, eko-muzeum
- braki w zakresie spójnej oferty promocyjnej
- brak zintegrowanych działań promocyjnych gminy oraz informacji dotyczących atrakcji turystycznych (np. oznaczenia itp.)
- brak komunikacji miejskiej

	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczone środki finansowe gmin, niestabilny budżet
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – rozwój w oparciu o różnorodność kulturową – rozwój w oparciu o lokalnych liderów – rozwój w partnerstwach i związkach gminy – polityka państwa zmierzająca w kierunku ochrony seniorów – dostępność programów społecznych – możliwość pracy zdalnej – możliwość pozyskania mienia wojskowego lub Agencji Mienia Rolnego – możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych (w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027) na działania zwiększające przedsiębiorczość mieszkańców, rozwiązujące problemy społeczne, inwestycje gminne zwiększające atrakcyjność gminy zwłaszcza dla młodych ludzi – środki z KPO 	<ul style="list-style-type: none"> – niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ mieszkańców, starzenie się społeczeństwa) – konkurencyjna oferta gmin ościennych – rosnące potrzeby osób starszych i niesamodzielnych – zmniejszanie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę i subwencję oświatową – wzrost zadań samorządu gminnego bez przekazywania środków na realizację dodatkowych zadań – rosnące koszty inwestycji – większa atrakcyjność dużych miast – środki UE dedykowane dużym aglomeracjom, MOF – niepewność związana z systemem finansowania samorządu – opóźnienia w przygotowywaniu programów funduszy unijnych, krajowych – zadłużenie gminy

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy związane są przede wszystkim ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej, spadkiem bezrobocia, rozbudowaną bazą kulturalną i sportowo-rekreacyjną, bezpieczeństwem publicznym. Słabe strony dotyczą czynników demograficznych, występowania problemów społecznych, wzrostu wydatków na edukację, dostępności do usług zdrowotnych czy niskiej działalności mieszkańców w organizacjach pozarządowych. Jako szanse należy wskazać fundusze zewnętrzne a jako zagrożenie definiowane są jako niekorzystne prognozy demograficzne.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT gminy Czarne w sferze gospodarczej.

Tabela 26 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – widoczny wzrost przedsiębiorczości w gminie – wskaźnik przedsiębiorczości jeden z najwyższych w powiecie – rozwijająca się branża meblowa – plan zagospodarowania przestrzennego 	<ul style="list-style-type: none"> – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – zamożność mieszkańców najniższa w powiecie – brak dużych zakładów pracy w sektorze prywatnym – wzrost wydatków z budżetu Gminy w stosunku do dochodów – wysoki udział wsparcia pomocy społecznej

- warunki do rozwoju działalności agroturystycznej i związanej z rekreacją wodną (wypożyczalnie kajaków)
- stosunkowo duża liczba stowarzyszeń zajmująca się sportem, turystyką
- możliwość zagospodarowania terenu byłej strzelnicy
- potencjał do rozwoju rolnictwa, sadownictwa, gospodarki leśnej
- ulgi podatkowe
- zatrudnienie oparte o sektor publiczny
- funkcjonowanie DPS, ośrodka rehabilitacyjnego
- położenie na terenie gminy Specjalnej Słupskiej Strefy Ekonomicznej

- niewystarczająca infrastruktura teletechniczna umożliwiająca pracę i naukę zdalną
- zamykanie działalności gospodarczej, w związku ze skutkami covid-19 i wypieraniem z rynku małych przedsiębiorców przez sieci sklepów
- nierozwinięta baza noclegowa, agroturystyka
- niska rozpoznawalność turystyczna gminy
- brak dużych inwestorów
- słaba promocja lokalnych zakładów pracy
- brak inkubatora przedsiębiorczości na terenie gminy
- brak informacji turystycznej

- SZANSE**
- możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027
 - pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych
 - zapotrzebowanie na usługi skierowane do seniorów
 - wzrost popularności turystyki lokalnej
 - rozwijająca się turystyka piesza, kajakowa, rowerowa
 - wzrastająca liczba turystów
 - stosunkowo niskie koszty pracy w regionie
 - atrakcyjne dla inwestorów koszty pracy na terenie gminy (niski poziom wynagrodzeń)
 - rozwój rolnictwa ekologicznego
 - powstanie marki lokalnej „komtura natury”

- ZAGROŻENIA**
- niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ siły roboczej)
 - niestabilność przepisów prawa dotyczących inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej, częste zmiany
 - nieprzewidywalne przyczyny: covid, recesja, inflacja
 - brak współdziałania samorządu z organami wyższego szczebla
 - biurokracja
 - niepewna sytuacja w gospodarce światowej
 - brak wystarczającego wsparcia ze strony władz regionalnych i centralnych
 - brak lokalnej organizacji turystycznej promującej atrakcje w regionie
 - duża konkurencyjność okolicznych regionów turystycznych
 - przewaga okolicznych gmin w kwestii zaplecza turystycznego
 - brak strategicznych inwestorów

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy wiążą się przede wszystkim z wzrostem przedsiębiorczości w gminie. Szansą dla gminy w omawianej sferze są fundusze zewnętrzne. Jako słabe strony zdefiniowano odpływ wykwalifikowanej kadry, niski poziom zamożności mieszkańców, brak dużych zakładów w gminie i wzrost wydatków z budżetu Gminy. Zagrożenia to głównie niekorzystne prognozy demograficzne, niska rozpoznawalność turystyczna gminy oraz niestabilność prawa dotyczącego prowadzenia działalności gospodarczej.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Czarne w sferze przestrzennej.

Tabela 27 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – połączenie z drogą wojewódzką 201 Gwda-Barkowo, 202 Czarne-Rzeczzenica, droga krajowa nr 22 Tczew-Kaliningrad tzw. „berlinka” – funkcjonująca linia kolejowa 210, połączenia Chojnice, Szczecinek – miejsce o walorach przyrodniczych i ekologicznych, sprzyjające rozwojowi turystyki – cisza i spokój – obszary chronione, zwierzęta – szlak kajakowy rzeki Czernicy – liczne tereny zielone (duża lesistość) – atrakcyjne zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, stawy, jeziora, rzeki – brak uciążliwego przemysłu (m.in. zakładów chemicznych, utylizacji azbestu czy zagospodarowania odpadów), które mógłby znacząco obciążyć środowisko naturalne – czyste powietrze – wysoki stopień zwodociągowania i skanalizowania gminy – udział w programach czyste powietrze, azbest, zwalczanie inwazyjnych gatunków (barszcz sosnowskiego) – dobry stan sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej – dobra jakość dróg wymagająca – funkcjonujący system ciepłowniczy – funkcjonująca sieć gazowa, rozbudowana infrastruktura energetyczna (linie wysokiego napięcia i GPZ) – uregulowana gospodarka odpadami, pszok na terenie gminy – uregulowana gospodarka odpadami – duży zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – wzrost liczby mieszkań jednorodzinnych – atrakcyjne zasoby kulturowe – potencjał turystyczny – obiekty zabytkowe o walorach historycznych – warunki sprzyjające rozwojowi odnawialnych źródeł energii – występowanie rezerwatu i pomników przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> – zanieczyszczenie powietrza pochodzące głównie z indywidualnych źródeł ciepła – istotne braki w infrastrukturze oczyszczania ścieków, wodno-kanalizacyjnej, tylko 1 oczyszczalnia ścieków – nierozwijająca się baza noclegowa, agroturystyka – brak budownictwa mieszkaniowego – brak ścieżek rowerowych wzdłuż drogi krajowej i wojewódzkiej, do gmin ościennych – niska atrakcyjność obszaru – zły stan infrastruktury turystycznej, okołoturystycznej – niedobór infrastruktury turystycznej – brak oznakowania walorów i atrakcji turystycznych – brak skanalizowania mniejszych miejscowości w gminie – niedobory wody w trakcie suszy – brak odpowiedniego oświetlenia przejść dla pieszych – zły stan drogi wojewódzkiej przebiegającej przez Miasto Czarne, części dróg powiatowych i gminnych – drogi bez nawierzchni utwardzonej – duża odległość od większych ośrodków miejskich (Gdańsk, Poznań, Bydgoszcz, Szczecin) – braki w zakresie komunikacji zbiorowej – brak dostępnych terenów inwestycyjnych, – nierównomierny dostęp do nowoczesnych rozwiązań telekomunikacyjnych – mała liczba naturalnych zbiorników wodnych – pozostałości po obozach jenieckich – zabytki architektury sakralnej, ruiny zamku – zły stan dworca kolejowego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">– niskie zanieczyszczenie środowiska naturalnego– zmiana preferencji turystów, z turystyki miejskiej na turystykę na obszarach wiejskich– zwiększenie się ruchu turystycznego na terenie kraju– rosnąca rozpoznawalność i wartość marki lokalnej– wzrost odnawialnych źródeł energii– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na inwestycje komunalne i proinwestycyjne– pozyskiwanie inwestorów	<ul style="list-style-type: none">– niska świadomość ekologiczna mieszkańców– zanieczyszczanie rzeki Czernicy i terenów zielonych– niewystarczająca wiedza mieszkańców na temat ochrony środowiska– zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi, warunkami atmosferycznymi

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą dostępności komunikacyjnej gminy, dobrego stanu sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej, atrakcyjnych zasobów kulturowych, braku zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko, wysokim stopniem zwodociągowania i skanalizowania gminy, funkcjonowaniem sieci ciepłowniczej i gazowej, uregulowanej gospodarki odpadami, opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony wskazano zanieczyszczenie powietrza (zjawisko tzw. „niskiej emisji”) oraz braki w infrastrukturze oczyszczania ścieków. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy

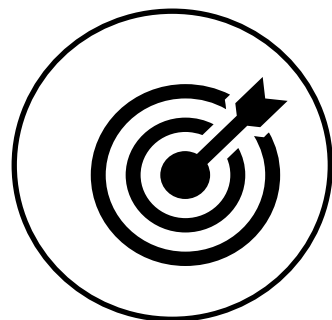
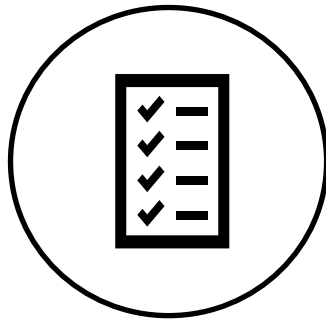
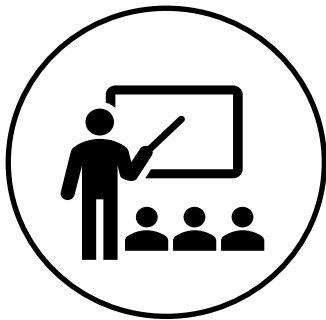

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano czynniki w największym stopniu mogące determinować rozwój gminy Czarne. Wskazując na rozwój skupiono się przede wszystkim na rozwoju gospodarczym.

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa w regionie, w tym w gminie Czarne, wymuszają rozwój gospodarstw rolnych w kierunku unowocześniania i łączenia działalności rolniczej z usługami powiązаныmi, w szczególności agroturystycznymi. Gmina posiada walory przyrodnicze właściwe do rozwoju usług agroturystycznych. Jednym z głównych trendów charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Funkcję taką pełni z pewnością agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. W gminie Czarne widoczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co sprzyja rozwojowi tego typu usług. Usługi agroturystyczne mogą stanowić jeden ze sposobów przejścia mieszkańców do działalności pozarolniczej. Inne czynniki mogący stanowić podstawę do rozwoju turystyki to przede wszystkim stan środowiska naturalnego (obszary objęte formami ochrony przyrody, występowanie rzek właściwych do uprawiania turystyki kajakowej) i atrakcyjne zasoby kulturowe (obiekty zabytkowe).

Kluczowe dla rozwoju gospodarczego gminy Czarne jest pozyskiwanie nowych inwestorów, co wiąże się z uzbrojeniem i promocją terenów inwestycyjnych. Atutem gminy w tym zakresie jest dobre skomunikowanie z siecią dróg krajowych.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję Gminy Czarne oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

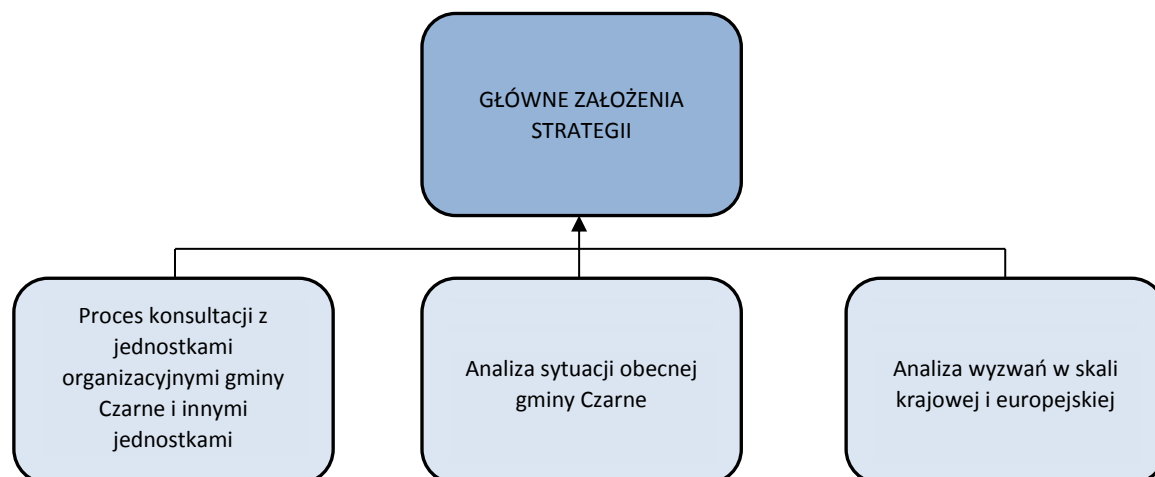
W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi gminy Czarne i innymi jednostkami. Poniżej wymieniono jednostki zaangażowane w proces definiowania najważniejszych założeń Strategii:

- Gmina miejska Człuchów,
- Gmina wiejska Człuchów
- Gmina Debrzno,
- Gmina Koczała
- Gmina Przechlewo,
- Gmina Rzeczenica,
- Powiat Człuchowski,
- Województwo Pomorskie,
- szkoły z terenu gminy Czarne,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem,
- organizacje pozarządowe z terenu gminy Czarne,
- mieszkańcy gminy,
- Dyrektor Regionalny Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii zagwarantował możliwość zebrania opinii z różnych środowisk. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 18 Proces formułowania głównych założeń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję gminy.

Wizja

Wizja przyszłości gminy jest podstawą określenia głównych celów i programów działania w ramach strategii rozwoju. Wizja pełni funkcję swoistego stabilizatora działań, przez określenie ogólnych ram, zapewniających spójność celów i programów. Wizja wyraża generalne dążenia władz i społeczeństwa gminy w postaci obrazu jego przyszłości.

Rozbudowana treść pojęcia “wizja gminy” uwzględniać powinna:

- determinanty geograficzne,
- wyzwania cywilizacyjne,
- pryncypia ustrojowe,
- wewnętrzne różnicowania strukturalne,
- dynamikę przeobrażeń,
- oczekiwane efekty.

Determinanty geograficzne są najbardziej trwałym elementem wizji, wynikającym z konsekwencji położenia określonego cechami środowiska przyrodniczego i bezpośredniego sąsiedztwa z innymi gminami. Wizja przyszłości budowana w tym kontekście, ma na celu podniesienie znaczenia gminy i wykorzystania możliwości wynikających z relacji z otoczeniem.

Wyzwania cywilizacyjne mierzone są dystansem w poziomie rozwoju cywilizacyjnego, dotyczącym głównie potencjału intelektualnego, poziomu wykształcenia, stopnia postępu naukowo-technicznego i jego zastosowania w produkcji, rozwoju systemów komunikacji i telekomunikacji. Wizja wynikająca z tych uwarunkowań wyznaczać powinna realny kierunek dążeń do podniesienia poziomu życia.

Pryncypia ustrojowe, w tym ogólne postanowienia konstytucyjne i deklaracje polityczne, jak demokracja parlamentarna, pluralizm polityczny, tworzenie społeczeństwa obywatelskiego – konkretyzują się w postaci decentralizacji władzy i samorządności terytorialnej. Pryncypia te w odniesieniu do konkretnej gminy określają mechanizm postępu i perspektywę otwarcia na przyszłość, wykorzystania aktywności i przedsiębiorczości społecznej.

Wewnętrzne różnicowania społeczne pozwalają na określenie stopnia jednorodności bądź różnicowania przestrzennego gminy, stwarzając w ten sposób możliwość interpretacji celów ogólnych

i odmiennej ich hierarchizacji w odniesieniu do wyróżnionych obszarów. Kryteria zróżnicowania są z reguły odmienne dla poszczególnych sfer. W sferze społecznej wyróżnić można obszary koncentracji potencjału społecznego i gospodarczego oraz stanu posiadania z jednej strony, a obszary ubóstwa i regresu gospodarczego z drugiej strony. W sferze ekologicznej obszary o wybitnych walorach mogą kontrastować z obszarami degradacji środowiska. W sferze produkcyjnej wyróżnić można np. obszary nowoczesnej produkcji przemysłowej i rolniczej oraz obszary zacofane, wymagające restrukturyzacji i modernizacji. W infrastrukturze technicznej mogą to być obszary o dobrej dostępności i zasilaniu w różne media oraz tereny pozbawione odpowiedniego wyposażenia. Zróżnicowania przestrzenne wzbogacają wizję i nadają jej cech realności.

Dynamika przeobrażeń odgrywa istotną rolę w kształcie wizji gminy. Znajduje swój wyraz w tempie przeobrażeń, wyznaczanym napięciami między tendencjami do przyspieszenia zmian, a oporami statycznych struktur i przyzwyczajzeń. Świadomość wchodzenia w nową fazę rozwoju uwarunkowana jest poczuciem tożsamości oraz stopniem aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa. Dynamice przeobrażeń określonej przez główne siły motoryczne gminy, towarzyszyć będzie zawsze tendencja do stabilizacji i gwarancji niezbędnych zabezpieczeń w sferze społecznej, kulturowej i ekologicznej.

Reasumując, wizja gminy to docelowy odległy w czasie obraz gmin – cel, dla osiągnięcia którego podejmowane są starania władz, podmiotów gospodarczych, organizacji, instytucji i osób prywatnych – wszystkich sił i środowisk działających w gminie. Wizja przyszłości gminy jest równocześnie wyrazem wiary we własne siły i możliwości rozwoju, mających swe źródło w uświadomionych atutach i szansach, jakie są możliwe do wykorzystania w długiej perspektywie oraz słabościach i zagrożeniach, które należy przezwyciężyć lub przynajmniej złagodzić intensywność ich oddziaływania.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą wizję gminy Czarne:

Gmina Czarne rozwija się w sposób zintensyfikowany i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do miejsc pracy, edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i wypoczynku, estetycznej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz zapewnione czyste środowisko i poczucie bezpieczeństwa publicznego. Lokalny kapitał społeczny i wysoki poziom usług publicznych, gwarantują stały rozwój demograficzno-gospodarczy gminy.

Misja

Trafność budowy strategii rozwoju gminy w istotnym stopniu zależy od określenia jej misji i wizji, a następnie od możliwości sprecyzowania celów i kierunków rozwoju gminy. Misja bywa różnie tłumaczona i ujmowana przez różnych autorów: od ujęć bardzo ogólnych, zawierających syntetyczną formułę celów działania, do szczegółowych akcentujących specyficzną rolę gminy i jej funkcje w otoczeniu.

Misję gminy należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie ono będzie odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania gminy, opartego na wdrażanej strategii rozwoju.

Syntetycznie ujmując misja gminy to:

- przedmiot trwałych jej aspiracji,

- cel usystematyzowanych, długookresowych dążeń, wyznaczających i akcentujących jej społeczne funkcje i jej posłannictwo,
- najbardziej ogólnie sformułowany cel istnienia i działalności gminy.

Misja, to równocześnie forma samookreślenia gminy w zakresie takich elementów, jak:

- po co istnieje i do czego dąży?
- co ma zamiar osiągnąć?
- na jakim obszarze chce działać?
- czyje potrzeby zaspokajać i jak to robić?

Gmina realizuje swoją misję poprzez zaspokojenie dążeń i potrzeb miejscowego społeczeństwa. Zaspokajanie tych potrzeb na społecznie akceptowanym poziomie stanowi konieczny warunek istnienia gminy, uzasadnia jego byt.

Misja określa zatem rolę jaką spełnia gmina na rzecz „swojego” społeczeństwa. Rolę nadzwyczajną tj. taką, którą nie jest w stanie pełnić żadna inna organizacja, instytucja, urząd itp. Misja określa zakres działań Gminy, kształtuje jej odbiór w społeczeństwie i otoczeniu zewnętrznym, co jest szczególnie istotne dla powodzenia realizacji danej strategii rozwoju. Sformułowanie misji pomaga koncentrować wysiłki na realizacji wspólnych kierunków działań, służy ogólnej racjonalności alokacji posiadanych zasobów i środków, czyni bardziej prawdopodobnym przyszły sukces gminy.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą misję Gminy Czarne:

Gmina Czarne jako istotna część rozwoju powiatu człuchowskiego. Gmina jest miejscem zapewniającym zaspokojenie wszystkich potrzeb życia codziennego oraz promującym rozwój człowieka, z zachowaniem lokalnej i regionalnej tożsamości i kultury, a także będący miejscem otwartym na osoby przyjezdne. Zwiększenie atrakcyjności życia, wspieranie innowacyjności i podejmowanie wyzwań, rozwój edukacji i przedsiębiorczości, turystyki i aktywności społecznej, troska o środowisko naturalne, dbałość o zdrowie, bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich mieszkańców, wzmocnienie współpracy między samorządowej i międzysektorowej.

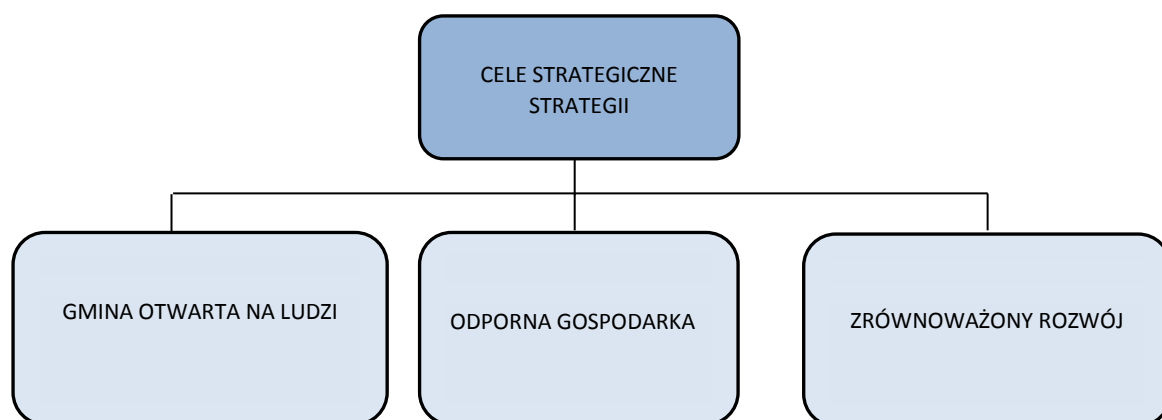
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Poniżej w ujęciu graficznym zaprezentowano cele strategiczne Strategii. Następnie w układzie tabelarycznym przedstawiono również cele operacyjne i działania w ramach poszczególnych celów strategicznych. Cele zdefiniowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy sprecyzowanych w punkcie 1.4 niniejszej Strategii.

Rysunek 19 Cele strategiczne Strategii

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów

CEL STRATEGICZNY 1 GMINA OTWARTA NA LUDZI	
CEL OPERACYJNY 1.1	Powszechny dostęp do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług
Kierunek działania 1	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnych zwiększających dostęp do szerokopasmowego Internetu
Kierunek działania 2	Utworzenie stref otwartego internetu
Kierunek działania 3	Rozwój i promocja e-usług
Kierunek działania 4	Szkolenia podnoszące kompetencje pracowników samorządowych
Kierunek działania 5	Podejmowanie działań w kierunku przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu
Kierunek działania 6	Edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z internetu etc.
CEL OPERACYJNY 1.2	Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia
Kierunek działania 1	Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną dostosowaną do zidentyfikowanych potrzeb i trendów demograficznych
Kierunek działania 2	Rozwój infrastruktury całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym zgodnie z potrzebami
Kierunek działania 3	Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia oferty i poprawy jakości świadczonych usług zdrowotnych
Kierunek działania 4	Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia oraz promocja i realizacja programów profilaktyki zdrowia
CEL OPERACYJNY 1.3	Wysoki poziom działalności placówek oświatowych
Kierunek działania 1	Budowanie programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

	oraz postaw kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia
<i>Kierunek działania 2</i>	Rozszerzenie oferty edukacji przedszkolnej o zajęcia specjalistyczne, gimnastykę korekcyjną oraz zajęcia edukacyjne rozwijające zdolności społeczno-emocjonalne, językowe i matematyczno-przyrodnicze
<i>Kierunek działania 3</i>	Wdrożenie nowych form i programów nauczania z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań programowych i organizacyjnych
<i>Kierunek działania 4</i>	Rozwój poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie kształcenia
<i>Kierunek działania 5</i>	Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników niepedagogicznych
<i>Kierunek działania 6</i>	Podniesienie kompetencji kadry trenersko-instruktorskiej poprzez szkolenia specjalistyczne
<i>Kierunek działania 7</i>	Zapewnienie miejsc w żłobku i powszechnego wychowania przedszkolnego
<i>Kierunek działania 8</i>	Rozbudowa, modernizacja, wyposażenie infrastruktury żłobkowej, przedszkoli, szkół
CEL OPERACYJNY 1.4	Rozwój placówek edukacyjnych i sportowych
<i>Kierunek działania 1</i>	Modernizacja, remonty infrastruktury placówek edukacyjnych wraz z obiektami sportowymi oraz zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych
<i>Kierunek działania 2</i>	Rozwój i wspieranie działań zapewniających powszechny dostęp dzieci i młodzieży do technologii informacyjno- komunikacyjnych, w tym wyposażenie szkół w infrastrukturę informatyczną
<i>Kierunek działania 3</i>	Dostosowanie oferty zajęć do potrzeb dzieci i młodzieży
<i>Kierunek działania 4</i>	Dostosowanie sieci placówek do sytuacji demograficznej
CEL OPERACYJNY 1.5	Wspieranie usług społecznych i przeciwdziałanie erozji więzi społecznych
<i>Kierunek działania 1</i>	Usprawnianie współpracy między służbami zatrudnienia, a instytucjami pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
<i>Kierunek działania 2</i>	Rozwój usług pomocy środowiskowej
<i>Kierunek działania 3</i>	Upowszechnianie aktywnych i twórczych metod spędzania wolnego czasu
<i>Kierunek działania 4</i>	Zachęcanie społeczeństwa do współuczestniczenia w życiu publicznym, wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej
<i>Kierunek działania 5</i>	Wspieranie przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym
<i>Kierunek działania 6</i>	Promowanie gminy jako miejsca przyjaznego dla nowych mieszkańców
<i>Kierunek działania 7</i>	Działalność placówek wsparcia dziennego dla seniorów
<i>Kierunek działania 8</i>	Realizacja programów wsparcia dla rodzin i seniorów
<i>Kierunek działania 9</i>	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami
<i>Kierunek działania 10</i>	Rozwój infrastruktury społecznej (budowa, rozbudowa, modernizacja, doposażenie świetlic wiejskich, place zabaw, siłownie, remizy OSP, kluby seniora)
CEL OPERACYJNY 1.6	Wspieranie sektora organizacji pozarządowych
<i>Kierunek działania 1</i>	Inwentaryzacja, integracja, wspieranie oraz aktywizacja organizacji pozarządowych
<i>Kierunek działania 2</i>	Promocja i upowszechnianie wolontariatu
CEL OPERACYJNY 1.7	Wzmocnienie współpracy terytorialnej
<i>Kierunek działania 1</i>	Rozwój różnego rodzaju form współpracy terytorialnej w wymiarach: gospodarczym, kulturowym, sportowym, edukacyjnym, turystycznym i promocyjnym
<i>Kierunek działania 2</i>	Wzmocnienie integracji europejskiej na szczeblu gminy poprzez m.in. spotkania integracyjne, kulturalne, uczestnictwo we wspólnych projektach
CEL OPERACYJNY 1.8	Bezpieczeństwo Mieszkańców
<i>Kierunek działania 1</i>	Rozbudowa monitoringu miejskiego, zakup nowoczesnego wyposażenia, montaż czujników prędkości, wyposażenia zwiększającego bezpieczeństwo
<i>Kierunek działania 2</i>	Podejmowanie działań w kierunku poprawy BRD
<i>Kierunek działania 3</i>	Utworzenie bezpiecznych przejść dla pieszych
<i>Kierunek działania 4</i>	Zwiększenie mobilności mieszkańców i dostępności komunikacyjnej
<i>Kierunek działania 5</i>	Budowa, rozbudowa ścieżek rowerowych wzdłuż dróg krajowych, powiatowych i wojewódzkich

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

<i>Kierunek działania 6</i>	Rozwój infrastruktury drogowej – remonty dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich
<i>Kierunek działania 7</i>	Remonty dróg dojazdowych do gruntów rolnych, modernizacja dróg leśnych
<i>Kierunek działania 8</i>	Remont dworca kolejowego, utworzenie punktu przesiadkowego, zaadaptowanie na potrzeby społeczne, edukacyjne, kulturalne, turystyczne
CEL STRATEGICZNY 2 ODPORNA GOSPODARKA	
CEL OPERACYJNY 2.1	Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie innowacyjności, sektora B+R
<i>Kierunek działania 1</i>	Projekty i inwestycje B+R dla przedsiębiorstw
<i>Kierunek działania 2</i>	Integracja przedsiębiorców oraz wspieranie wymiany doświadczeń i wiedzy
<i>Kierunek działania 3</i>	Wprowadzenie i zmodernizowanie narzędzi doradczo-szkoleniowych i mentorskich ukierunkowanych na rozwój lokalnych przedsiębiorstw
<i>Kierunek działania 4</i>	Wprowadzenie systemu ulg finansowych i pozafinansowych dla nowopowstałych przedsiębiorstw, w szczególności dla przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym
<i>Kierunek działania 5</i>	Promocja lokalnych liderów biznesu
<i>Kierunek działania 6</i>	Aktywizacja instytucji otoczenia biznesu i profesjonalizacja usług
<i>Kierunek działania 7</i>	Wsparcie szkoleniowo-doradcze na rzecz tworzenia nowych przedsiębiorstw i samozatrudnienia
<i>Kierunek działania 8</i>	Aktywizacja mieszkańców w celu zwiększenia aktywności i mobilności zawodowej
<i>Kierunek działania 9</i>	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w lokalnej gospodarce
CEL OPERACYJNY 2.2	Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy
<i>Kierunek działania 1</i>	Wprowadzenie doradztwa zawodowego i planowania ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji podstawowej
<i>Kierunek działania 2</i>	Systemowa współpraca z pracodawcami w zakresie opracowania i wdrażania programów staży i praktyk, tworzenia klas patronackich oraz nowoczesnych metod kształcenia
<i>Kierunek działania 3</i>	Promocja kształcenia zawodowego
CEL OPERACYJNY 2.3	Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy
<i>Kierunek działania 1</i>	Przygotowanie i uzbrajanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych
<i>Kierunek działania 2</i>	Optymalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, w tym budowa hal produkcyjnych, farm wiatrowych, fotowoltaicznych
<i>Kierunek działania 3</i>	Opracowanie spójnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej
<i>Kierunek działania 4</i>	Wzmocnienie oferty inwestycyjnej i zapewnienie wysokiej jakości obsługi inwestora
<i>Kierunek działania 5</i>	Wspieranie rozwoju agroturystyki
CEL OPERACYJNY 2.4	Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom
<i>Kierunek działania 1</i>	Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego
<i>Kierunek działania 2</i>	Podejmowanie działań mających na celu zabezpieczenie przed suszą
<i>Kierunek działania 3</i>	Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych
<i>Kierunek działania 4</i>	Wspieranie działań policji, straży pożarnej i innych służb w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy
<i>Kierunek działania 5</i>	Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na wyposażenie jednostek OSP
CEL OPERACYJNY 2.5	Rozwój różnych form rolnictwa
<i>Kierunek działania 1</i>	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, odnowa i rozwój wsi
<i>Kierunek działania 2</i>	Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa wysokiej jakości, w tym ekologicznego
<i>Kierunek działania 3</i>	Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi
<i>Kierunek działania 4</i>	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz wdrożenie i przestrzeganie Dobrej Praktyki Rolniczej w postaci nawożenia i składania nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków
CEL OPERACYJNY 2.6	Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

<i>Kierunek działania 1</i>	Tworzenie oferty turystycznej gminy Czarne oraz dostosowanie jej do wymagań odbiorcy
<i>Kierunek działania 2</i>	Modernizacja i ewidencjonowanie szlaków turystycznych
<i>Kierunek działania 3</i>	Oznakowanie atrakcji turystycznych, szlaków rowerowych, pieszych, kajakowych
<i>Kierunek działania 4</i>	Remont, doposażenie szlaku pieszo-rowerowego łączącego promenadę, Sarniak, osiedle szczecineckie
<i>Kierunek działania 5</i>	Promowanie oferty turystycznej gminy Czarne z wykorzystaniem nowoczesnej informacji turystycznej
<i>Kierunek działania 6</i>	Wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw zwiększających aktywność fizyczną, zapobiegającą patologiom społecznym, wykluczeniu osób niepełnosprawnych i zjawisku otyłości poprzez budowę i modernizację obiektów sportowo-rekreacyjnych
CEL STRATEGICZNY 3 ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ	
CEL OPERACYJNY 3.1	Zintegrowane działania rewitalizacyjne w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, przyrodniczym, społecznym, gospodarczym i technicznym
<i>Kierunek działania 1</i>	Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji
<i>Kierunek działania 2</i>	Prowadzenie działań w zakresie optymalnego wykorzystania specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów gminy Czarne
<i>Kierunek działania 3</i>	Realizacja zasady partnerstwa i otwartego dialogu pomiędzy interesariuszami procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych
<i>Kierunek działania 4</i>	Zapewnienie komplementarności działań rewitalizacyjnych z projektami zrealizowanymi i/lub planowanymi do realizacji
<i>Kierunek działania 5</i>	Rewitalizacja obiektów zabytkowych i terenów zdegradowanych
<i>Kierunek działania 6</i>	Uporządkowanie przestrzeni miejskiej i dbałość o zachowanie ładu przestrzennego
<i>Kierunek działania 7</i>	Zapewnienie komplementarności źródeł finansowania
<i>Kierunek działania 8</i>	Promowanie horyzontalnych typów działań
<i>Kierunek działania 9</i>	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
CEL OPERACYJNY 3.2	Rozwój funkcji społecznie użytecznych na rewitalizowanym obszarze, włączenie społeczne, walka z ubóstwem
<i>Kierunek działania 1</i>	Rozwój infrastruktury opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym
<i>Kierunek działania 2</i>	Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej
<i>Kierunek działania 3</i>	Rozwój inicjatyw lokalnych, w tym poprzez włączenie się w porządkowanie przestrzeni publicznych
<i>Kierunek działania 4</i>	Likwidacja negatywnych zjawisk o charakterze społecznym
CEL OPERACYJNY 3.3	Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego
<i>Kierunek działania 1</i>	Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury
<i>Kierunek działania 2</i>	Przeprowadzenie prac konserwatorskich, stratygraficznych obiektów zabytkowych i użyteczności publicznej
<i>Kierunek działania 3</i>	Nadawanie nowych funkcji remontowanym i modernizowanym obiektom zabytkowym i użyteczności publicznej
<i>Kierunek działania 4</i>	Dostosowanie i adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, lub społeczne obiektów dziedzictwa historycznego lub kulturowego
<i>Kierunek działania 5</i>	Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej
<i>Kierunek działania 6</i>	Restauracja i konserwacja obiektów sakralnych
<i>Kierunek działania 7</i>	Poprawa walorów estetycznych miasta
<i>Kierunek działania 8</i>	Stworzenie systemu informacji turystycznej
CEL OPERACYJNY 3.4	Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych
<i>Kierunek działania 1</i>	Prowadzenie działań na rzecz inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i w sektorze mieszkaniowym
<i>Kierunek działania 2</i>	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych
<i>Kierunek działania 3</i>	Wymiana źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej
CEL OPERACYJNY 3.5	Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

<i>Kierunek działania 1</i>	Budowa, modernizacja i poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej w pasach dróg gminnych
<i>Kierunek działania 2</i>	Przebudowa dróg wojewódzkich 201, 202
<i>Kierunek działania 3</i>	Budowa, Rozbudowa, Modernizacja obwodnicy Czarne
<i>Kierunek działania 4</i>	Modernizacja oświetlenia ulicznego i budynków użyteczności publicznej, komunalnej (przejście na rozwiązania energooszczędne)
<i>Kierunek działania 5</i>	Wspieranie rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej w pasach dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy (parkingi, wiaty przystankowe)
<i>Kierunek działania 6</i>	Budowa dróg rowerowych na terenie gminy
<i>Kierunek działania 7</i>	Rozwój infrastruktury dodatkowej (stacje napraw rowerów, wypożyczalnie sprzętu)
<i>Kierunek działania 8</i>	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, zagospodarowania osadów ściekowych na terenie gminy
<i>Kierunek działania 9</i>	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
<i>Kierunek działania 10</i>	Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do odprowadzania wód opadowych, retencji wód opadowych i zagospodarowywania w miejscu powstawania wód opadowych na terenie gminy
<i>Kierunek działania 11</i>	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdatniania i przesyłu wody
<i>Kierunek działania 12</i>	Rozbudowa sieci wodociągów grupowych na terenie gminy
<i>Kierunek działania 13</i>	Działania na rzecz rozbudowy sieci gazowej
<i>Kierunek działania 14</i>	Uzbrojenie wyznaczonych terenów pod budownictwo mieszkalne
<i>Kierunek działania 15</i>	Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej oraz promocja nowych technologii grzewczych i odnawialnych źródeł energii (wymiana kopciuchów)
<i>Kierunek działania 16</i>	Wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwoju zasobów mieszkaniowych
<i>Kierunek działania 17</i>	Remont mieszkań komunalnych
<i>Kierunek działania 18</i>	Usuwanie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest
<i>Kierunek działania 19</i>	Zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencionowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych
<i>Kierunek działania 20</i>	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej
<i>Kierunek działania 21</i>	Czysta gmina
<i>Kierunek działania 22</i>	Realizacja programów dotyczących prawidłowej segregacji odpadów
<i>Kierunek działania 23</i>	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie PSZOKU
<i>Kierunek działania 24</i>	Zwiększenie poprawności segregowania odpadów komunalnych
<i>Kierunek działania 25</i>	Wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii
<i>Kierunek działania 26</i>	Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków
<i>Kierunek działania 27</i>	Likwidacja roślin inwazyjnych
<i>Kierunek działania 28</i>	Tworzenie warunków do powstawania stacji ładowania pojazdów elektrycznych
<i>Kierunek działania 29</i>	Zadbana przestrzeń
<i>Kierunek działania 30</i>	Utworzenie nowych terenów zielonych
<i>Kierunek działania 31</i>	Budowa i remonty chodników, ścieżek pieszo-rowerowych
<i>Kierunek działania 32</i>	Zwiększenie ilości ławek i koszy na śmieci
<i>Kierunek działania 33</i>	Pojawienie się toalet miejskich np. toy toy
<i>Kierunek działania 34</i>	Likwidacja barier architektonicznych
<i>Kierunek działania 35</i>	Przyjęcie nowych planów ogólnych, aktualizacja mpzp
<i>Kierunek działania 36</i>	Nowoczesna i ogólnodostępna infrastruktura sportowa
<i>Kierunek działania 37</i>	Rozwój infrastruktury rowerowej, kajakowej
<i>Kierunek działania 38</i>	Modernizacja kompleksów sportowych, boisk do piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, orlika, stadionu, hal sportowych
<i>Kierunek działania 39</i>	Budowa nowych kompleksów sportowych
<i>Kierunek działania 40</i>	Utworzenie infrastruktury lekkoatletycznej na terenie gminy
<i>Kierunek działania 41</i>	Nowoczesna i ogólnodostępna infrastruktura turystyczna i rekreacyjna
<i>Kierunek działania 42</i>	Rozwój (budowa, rozbudowa, modernizacja) infrastruktury turystycznej
<i>Kierunek działania 43</i>	Modernizacja, remonty i zagospodarowanie promenady nad rzeką Czernicą
<i>Kierunek działania 44</i>	Utworzenie wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

<i>Kierunek działania 45</i>	Rozwinięcie produktów turystycznych wioska tematyczna, quest, zagroda edukacyjna
<i>Kierunek działania 46</i>	Przygotowanie miejsc biwakowych, przystani rowerowych
<i>Kierunek działania 47</i>	Poprawa oferty kulturalnej na terenie gminy
<i>Kierunek działania 48</i>	Poprawa zaplecza technicznego, wyposażenia do prowadzenia profesjonalnej działalności kulturalnej
<i>Kierunek działania 49</i>	Rozwój (budowa, rozbudowa, modernizacja) infrastruktury kulturalnej
<i>Kierunek działania 50</i>	Nowoczesna promocja gminy – wykorzystanie strony www, facebooka, youtube, organizacja wydarzeń związanych z historią Gminy
<i>Kierunek działania 51</i>	Opracowanie strony internetowej z informacją o atrakcjach turystycznych, mapy, foldery, stworzenie filmu promocyjnego, postawienie nowych tablic z mapą, atrakcjami gminy
<i>Kierunek działania 52</i>	Stworzenie spójnej, kompleksowej oferty promocyjnej i oferty promocyjnej z sąsiednimi gminami oraz powiatem
<i>Kierunek działania 53</i>	Promocja i wspieranie powstawania produktów lokalnych, marki lokalnej

Źródło: opracowanie własne

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Dokumentami wykonawczymi dla Strategii Rozwoju Gminy Czarne są obowiązkowe i fakultatywne plany lub programy funkcjonujące na jej terenie. Stanowią one zbiór szczegółowych rozwiązań i kierunków interwencji, które w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Czarne nie mogły zostać zamieszczone. Część ze wskazanych dokumentów jest aktualna w momencie przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032. Konieczność ich aktualizacji jest analizowana pod kątem całego okresu obowiązywania tego dokumentu. W poniższym zestawieniu znajdują się zarówno opracowania obowiązkowe, jak i dokumenty o charakterze fakultatywnym, których implementacja ma wpływ na realizację celów strategii rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Tabela 29 Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENTY NA POZIOMIE LOKALNYM	WYTYCZNE
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Czarne	Studium zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który określony został w Strategii. Aktualizacja Studium dokonywana jest w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym. Zapisy studium nie powinny pozostawać w sprzeczności z zapisami Strategii.
	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	Aktualizacja obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego dokonywana jest w wyniku aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w przypadku pojawienia się nowych terenów, które mogą być wykorzystane w zakresie gospodarczym, osiedleńczym czy rekreacyjnym. Zapisy Planu nie powinny pozostawać w sprzeczności z zapisami Strategii.
	Plan ogólny gminy	Dokument planistyczny o zasięgu całej gminy. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako dokument, z którym badana będzie zgodność planów miejscowych, ale także decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje o warunkach zabudowy będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Plan ogólny będzie zawierał ustalenia dotyczące funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokumenty te będą musiały zachowywać zgodność. Plan ogólny Gminy opracowywany jest na podstawie kierunków rozwoju w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie określonych w Strategii.
Energetyka	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Jest to dokument strategiczny, sporządzany dla obszaru gminy na okres co najmniej 15 lat i aktualizowany co najmniej raz na 3 lata, co wynika z zapisów art. 19 ustawy – Prawo energetyczne. W przypadku opracowania Planu dla gminy Czarne, jego zapisy powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi energetyki określonymi w Strategii.
Gospodarka Komunalna	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Czarne	Zapisy Regulaminu powinny być zgodne z kierunkami działań dotyczącymi czystości, porządku i estetyki w gminie określonymi w Strategii.
	Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne	Treść rocznej Analizy dotycząca przewidywanych prac powinna być zgodna z kierunkami działań dotyczącymi gospodarki odpadami w gminie określonymi w Strategii.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Program opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Czarne na lata 2015-2018	Konieczność opracowania programu wynika z obowiązku ustawowego, a także zapewnienia spójności ze strategią i uszczegółowienia zapisanych w niej założeń w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami program opracowuje wójt na okres 4 lat, a przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Zapisy Programu powinny być zgodne z kierunkami rozwoju w zakresie opieki nad zabytkami określonymi w Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Ochrona Środowiska i adaptacji do zmian klimatu	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) dla Gminy Czarne	Aktualizacja Planu – w tym wpisanie nowych planowanych zadań do Planu – oraz ewentualne opracowanie nowego Planu powinny uwzględniać kierunki rozwoju dotyczące budynków mieszkalnych i publicznych, jakości powietrza określonych w Strategii.
	Program usuwania azbestu z terenu Gminy Czarne na lata 2014-2032	Aktualizacja Programu (lub opracowanie nowego Programu) powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące stanu budynków mieszkalnych i publicznych, jakości środowiska naturalnego określone w Strategii.
Polityka Społeczna	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
	Gminny program wspierania rodziny w Gminie Czarne na lata 2022 - 2025	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwiązywania problemów społecznych określonych w Strategii.
	Gminny program rewitalizacji Gminy Czarne 2023+	Program w trakcie opracowywania. Aktualizacja dokumentu powinna uwzględniać kierunki działań dotyczące rewitalizacji określonych w Strategii. Należy zwrócić uwagę, że inwestycje jednocześnie wpisane w Program i w Strategię powinny wykazywać zgodność tytułową i przedmiotową. Zapisy programu powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące rewitalizacji społecznej, przestrzennej, gospodarczej
	Strategia Rozwoju Sportu i Turystyki dla Gminy Czarne na lata 2014-2020	Opracowanie nowego dokumentu powinno uwzględniać kierunki działań dotyczące rozwoju turystyki i rekreacji określonych w Strategii.
Rozwój Lokalny	Program współpracy Gminy Czarne z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego	Rokroczne programy powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące wsparcia organizacji pozarządowych określonych w Strategii.
	Planu Odnowy Miejscowości Wyczechy na lata 2022-2030	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny pozostawać w zgodzie z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii.
	Plan Odnowy Miejscowości Nadziejewo na lata 2018-2024	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny pozostawać w zgodzie z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii.
	Plan Odnowy Miejscowości Bińcze 2019-2030	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny pozostawać w zgodzie z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii.
Zarządzanie Kryzysowe	Gminny program zarządzania kryzysowego	Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu powinny uwzględniać kierunki działań dotyczące zarządzania w sytuacjach kryzysowych i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców określonych w Strategii.
Finanse Publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarne, Uchwały budżetowe	Prognoza powinna uwzględniać inwestycje wpisane literalnie do Strategii,

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 30 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY	
Instrument na rzecz odbudowy	Krajowy Plan Odbudowy	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Czarne	
Wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, EFMR	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne	
Europejski Zielony Ład	Średniookresowa Strategia rozwoju kraju	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Czarne	
			Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Czarne na lata 2016-2023	
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Planu Odnowy Miejscowości Wyczechy na lata 2022-2030
				Plan Odnowy Miejscowości Nadziejewo na lata 2018-2024
	Plan przeciwdziałania skutkom suszy			Plan Odnowy Miejscowości Bińcze 2019-2030
				Program usuwania azbestu z terenu Gminy Czarne na lata 2014-2032
				Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025
				Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025
				Program współpracy Gminy Czarne z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności
				Lokalna strategia rozwoju dla obszaru lokalnej grupy działania ziemi człuchowskiej 2021-2027

Źródło: opracowanie własne

Działania realizowane w ramach Strategii powinny wykazywać zgodność z ww. dokumentami strategicznymi i dokumentami dotyczącymi programów finansowych. Efektem zachowania zgodności

Strategii może być m.in. zwiększenie szans na pozyskanie zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć m.in. ze środków unijnych w perspektywie 2021-2027.

W ujęciu zgodności Strategii z innymi dokumentami na poziomie europejskim, Strategia powinna być zgodna w szczególności z dokumentami i instrumentami finansowymi dotyczącymi możliwości dofinansowania działań na terenie gminy, co w ujęciu krajowym sprowadza się zwłaszcza do Krajowego Programu Odbudowy i programów funduszy strukturalnych. Ponadto w ujęciu krajowym Strategia w szczególności powinna być zgodna z najważniejszymi strategiami rozwoju kraju.

Poziom lokalny

W ujęciu lokalnym kluczowe dla przedmiotowej Strategii są inne dokumenty strategiczne i sektorowe dotyczące bezpośrednio terenu gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Czarne

Cel główny Programu określono jako zapobieganie uzależnieniom poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Czarne (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości, a także ograniczanie szkód zdrowotnych, społecznych oraz zaburzeń życia rodzinnego, będących następstwem spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, innych środków psychoaktywnych NSP i uzależnieniom behawioralnym. W jego ramach określono następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych, dotkniętych uzależnieniami behawioralnymi oraz osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Strategia przewiduje działania związane ze zwalczaniem problemów społecznych występujących na terenie gminy, czyli również problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków itp.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Czarne powiązane są z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Gminy Czarne na lata 2024-2032. W zakresie zagospodarowania przestrzennego Studium wskazuje, że

na terenach Czarnego przewiduje się rozwój zabudowy jednorodzinnej i mieszkaniowej, usługowej o charakterze osiedlowym i ponadlokalnym, rozwój funkcji sportowej, produkcji, rzemiosła, składów, magazynów w zależności od strefy (A, B, C i D). Z kolei jako główny kierunek w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu użytkowania terenów wiejskich gminy Czarne pozostawia się jej obecną funkcję o przeznaczeniu rolniczym. Głównym celem rozwoju gminy powinna być chęć zachowania i ochrony istniejących niezabudowanych terenów rolnych ze skoncentrowaną zabudową wiejską ukształtowaną w historycznych założeniach ruralistycznych. We wsiach, w zależności od uwarunkowań zewnętrznych, zauważa się większy lub mniejszy rozwój. Główną zasadą rozwoju osadnictwa wiejskiego jest obecnie wprowadzenie ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowych układów ruralistycznych z ochroną zabytkowych form zabudowy i jednocześnie z dopuszczeniem uzupełniania nową zabudową zachowując historyczny układ ulicowy lub owalnicowy. We wsiach niewykazujących dynamiki rozwoju nie dopuszcza się wprowadzania nowej zabudowy poza granicami historycznego układu zabudowy. Do tych wsi zalicza się Biernatka, Domisław Górny, Łoża, Nadziejewo, Raciniewo i Sokole.

Strategia przewiduje działania (w tym te określone jako priorytetowe) zgodne z ww. celami i działaniami wskazanymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarne.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czarne

W Planie wskazano, że zostały wyznaczone następujące cele:

- redukcja emisji CO₂, redukcja energii finalnej oraz wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na terenie gminy Czarne:
 - redukcja emisji gazów cieplarnianych o 3 760,46 (MG CO₂), czyli o 14,68% do 2020 r.,
 - redukcja zużycia energii finalnej o 12 456,90 (MWh), czyli o 10,5% do 2020 r.,
 - zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o 891,09 (MWh) do 202 r. (tj. wzrost o około 2,46% w stosunku do przyjętego roku bazowego),
- poprawa jakości powietrza na terenie gminy Czarne:
 - edukacja społeczna i promowanie zachowań chroniących środowisko i przestrzeń gminy,
 - zamiana sposobu ogrzewania na proekologiczny.

Przedmiotowa Strategia przewiduje działania na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w gminie m.in. poprzez działania termomodernizacyjne, wymianę źródeł ciepła na mniej emisyjne czy rozwój OZE.

Lokalny Program Rewitalizacji gminy Czarne na lata 2016-2023

W Programie określono wizję gminy Czarne jako „Gmina Czarne – gminą otwartą na rozwój przedsiębiorczości i inwestycji przyjaznych środowisku naturalnemu oraz atrakcyjnym ośrodkiem zamieszkania i aktywnego wypoczynku”. Przewidziano następujące cele:

- cel 1: „Zmniejszenie skali negatywnych zjawisk społecznych, wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości”,
- cel 2: „Zwiększanie aktywności społecznej mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych”,
- cel 3: „Poprawa warunków zamieszkania na obszarze poprzez poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych oraz poprawę estetyki”.

Przedmiotowa Strategia obejmuje szereg działań zgodny z ww. celami i kierunkami działań określonymi w omawianym Programie, m.in. modernizację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, rozwój rynku pracy i przedsiębiorczości, aktywizację mieszkańców czy rozwój oferty kulturalnej.

Planu Odnowy Miejscowości Wyczechy na lata 2022-2030

W Planie wskazano następujące cele strategiczne:

- cel strategiczny I „Wzrost atrakcyjności poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej” a w jego ramach następujące działania:
 - termomodernizacja i remonty budynków – docieplenie i nowe elewacje -szczególnie budynków po byłych PGR-ach,
 - dostępność chodników, dróg rowerowych itp.,
 - dostępność terenów zielonych i rekreacji,
 - poprawę jakości przestrzeni publicznych,
 - estetyka budynków,
 - estetyka ogrodzeń,
 - dostępność placówek infrastruktury społecznej,
 - modernizacja i zwiększenie ilości punktów świetlnych,
- cel strategiczny II „Przeciwdziałanie marginalizacji obszarów wiejskich” a w jego ramach następujące działania:
 - budowa chodników, ścieżek pieszo-rowerowych przechodzących przez miejscowości,
 - budowa i modernizacja dróg,
 - budowa miejsc postojowych,
 - budowa nowej oczyszczalni ścieków,
 - tworzenie i zagospodarowanie miejsc służących integracji społecznej,
 - realizacja wybranych elementów Smart Village (Inteligentne Wioski), min. zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego i technologii cyfrowych.

Określone cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, która zapewnia stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję turystyki wiejskiej. Strategia jest zgodna z ww. działaniami.

Plan Odnowy Miejscowości Nadziejewo na lata 2018-2024

W Planie wskazano następujące cele strategiczne:

- cel strategiczny I „Wzrost atrakcyjności poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej” a w jego ramach następujące działania:
 - remont zabytkowego kościoła,
 - budowa/ rozbudowa placu zabaw,
 - budowa siłowni plenerowej,
 - budowa mini boiska sportowego przy świetlicy wiejskiej,
- cel strategiczny II „Przeciwdziałanie marginalizacji obszarów wiejskich” a w jego ramach następujące działania:
 - budowa chodników, ścieżek pieszo-rowerowych przechodzących przez miejscowości,
 - modernizacja dróg gminnych wraz z wykonaniem powierzchniowego odwodnienia,
 - budowa miejsc postojowych – parking przy świetlicy wiejskiej,
 - zagospodarowanie miejsca służącego do integracji społecznej przy stawie wiejskim.

Określone cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, która zapewni stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję turystyki wiejskiej. Strategia jest zgodna z ww. działaniami.

Plan Odnowy Miejscowości Bińcze 2019-2030

W Planie wskazano następujące cele strategiczne:

- cel strategiczny I „Wzrost atrakcyjności poprzez właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej” a w jego ramach następujące działania:
 - termomodernizacja i remonty budynków – docieplenie i nowe elewacje -
 - szczególnie budynków po byłych PGR,
 - dalsza rewaloryzacja parku historycznego oraz jego otoczenia,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej,
 - remont zabytkowego kościoła wraz z ogrodzeniem,
 - budowa/ rozbudowa placu zabaw,
 - stworzenie strefy aktywności,
 - budowa boiska sportowego przy świetlicy wiejskiej,
 - modernizacji i zwiększenie ilości punktów świetlnych,
- cel strategiczny II „Przeciwdziałanie marginalizacji obszarów wiejskich” a w jego ramach następujące działania:
 - budowa chodników, ścieżek pieszo-rowerowych przechodzących przez miejscowość,
 - modernizacja dróg gminnych wraz z wykonaniem powierzchniowego odwodnienia oraz spowalniaczy,
 - budowa miejsc postojowych między innymi parking przy świetlicy wiejskiej,
 - zagospodarowanie miejsca służącego do integracji społecznej,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej,.

Określone cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, która zapewni stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję turystyki wiejskiej. Strategia jest zgodna z ww. działaniami.

Program usuwania azbestu z terenu Gminy Czarne na lata 2014-2032

Celem Programu jest:

- oczyszczenie terenu gminy Czarne z azbestu poprzez usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- eliminacja negatywnych skutków zdrowotnych oddziaływania azbestu na człowieka,
- likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko zgodnie z obowiązującym prawem do końca 2032 r.

Strategia jest zgodna z ww. celami poprzez cel operacyjny 3.5 i kierunek działań 12 „Usuwanie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest”.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025

Strategia wyznacza 4 cele strategiczne:

- Kompleksowe wspieranie rodzin i dzieci w gminie Czarne,
- Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i seniorów,
- Profilaktyka uzależnień i promocja zdrowego stylu życia,
- Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zjawisku wykluczenia społecznego.

Strategia jest zgodna z ww. założeniami poprzez kierunki działań związane z rozwiązywaniem problemów społecznych gminy Czarne.

Lokalna strategia rozwoju dla obszaru lokalnej grupy działania ziemi człuchowskiej 2021-2027

W Lokalnej strategii rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Ziemi Człuchowskiej wskazano następujące cele szczegółowe:

- 1. Rozwój turystyki i rekreacji oraz zachowanie lokalnego dziedzictwa,
- 2. Poprawa dostępu do usług i infrastruktury dla społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 3. Wzmocnienie kapitału społecznego,
- 4. Ochrona środowiska naturalnego oraz bioróżnorodności.

Przedmiotowa Strategia jest zgodna z ww. celami poprzez:

- wspieranie działań na rzecz rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, wsparcie usług turystycznych i okołoturystycznych, rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej, propagowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego,
- rozwój usług społecznych, w tym na rzecz dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, rozwój przedsiębiorczości, poprawę dostępu do infrastruktury publicznej,
- aktywizację i integrację seniorów, budowanie tożsamości lokalnej,
- rozwój energii odnawialnej i ochronę obszarów cennych przyrodniczo.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

W ujęciu regionalnym dokumentem strategicznym o podstawowym i nadrzędnym znaczeniu jest Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Przesądza ona o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i unijnych i ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz przenosi na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 stanowi punkt odniesienia dla pozostałych regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i wykonawczych w województwie, w tym dla Strategii Rozwoju Gminy Czarne na lata 2024-2032. Pozostałe istotne dokumenty planistyczne o znaczeniu lokalnym dotyczą przede wszystkim zagospodarowania przestrzennego, współpracy międzygminnej. W Strategii przyjęto cel główny określony jako „Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców” oraz następujące cele strategiczne:

- cel 1 „Trwałe bezpieczeństwo” i cele operacyjne:
 - 1.1 „Bezpieczeństwo środowiskowe”,
 - 1.2 „Bezpieczeństwo energetyczne”,
 - 1.3 „Bezpieczeństwo zdrowotne”,
 - 1.4 „Bezpieczeństwo cyfrowe”,
- cel 2 „Otwarta wspólnota regionalna” i cele operacyjne:
 - 2.1 „Fundamenty edukacji”,
 - 2.2 „Wrażliwość społeczna”,
 - 2.3 „Kapitał społeczny”,

- 2.4 „Mobilność”,
- cel 3 „Odporna gospodarka” i cele operacyjne:
 - 3.1 „Pozycja konkurencyjna”,
 - 3.2 „Rynek pracy”,
 - 3.3 „Oferty turystyczne i czasu wolnego”,
 - 3.4 „Integracja z globalnym systemem transportowym”.

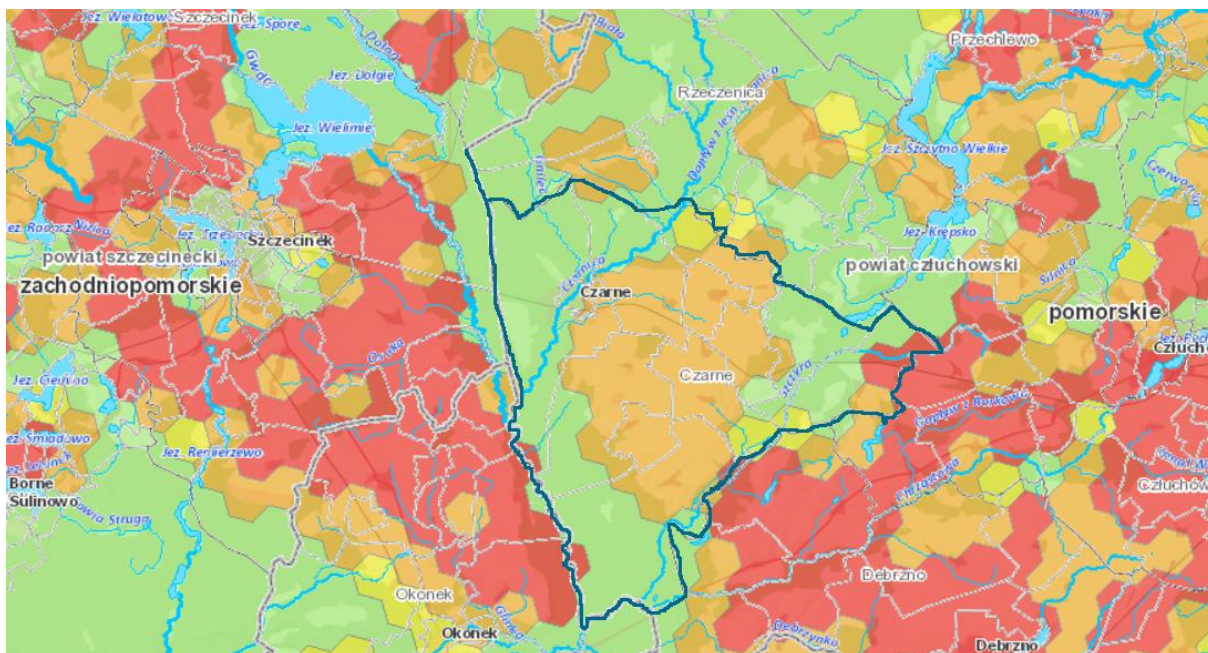
Strategia swoimi założeniami jest zgodna z ww. celami i działaniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Przewiduje bowiem wspieranie infrastruktury energetycznej, działania prośrodowiskowe, rozwój kapitału społecznego, rozwój infrastruktury transportowej, działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i oferty kulturalnej, turystycznej – te aspekty zostały ujęte również w działaniach w ramach ww. celów Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

W Planie wskazano poniższe główne kierunki rozwoju przestrzennego województwa pomorskiego:

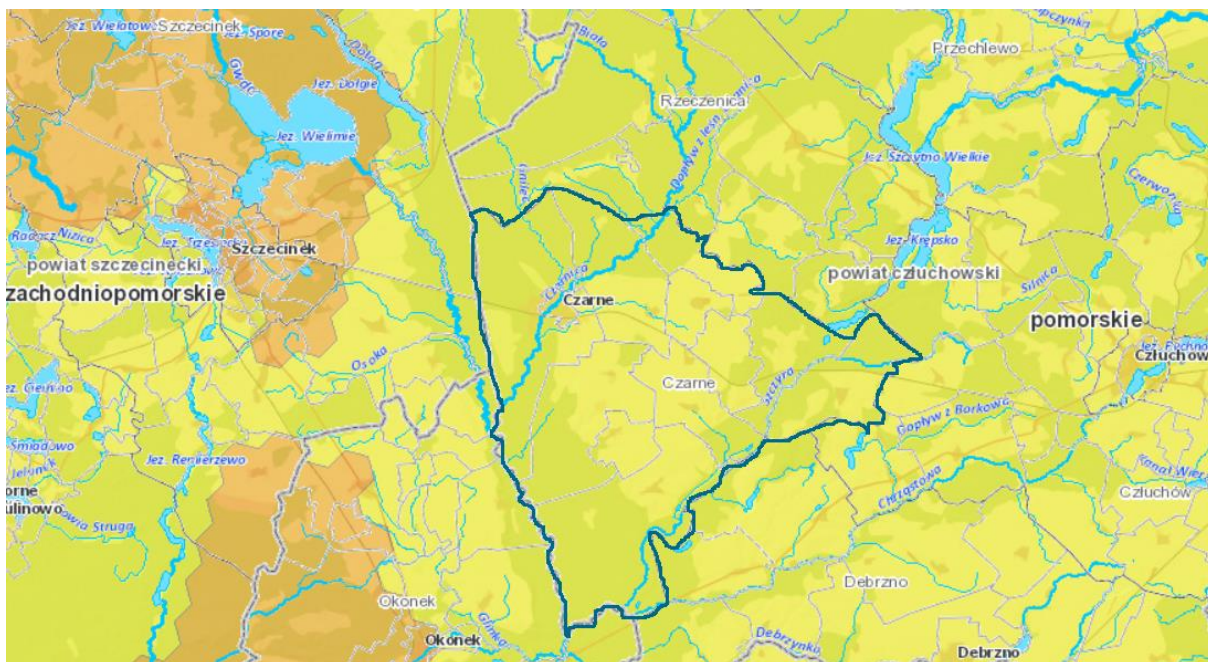
- C.1 „Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy”:
 - kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego,
 - kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego,
 - racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie,
 - zapobieganie i ograniczanie skutków powodzi oraz innych zagrożeń naturalnych,
- C.2 „Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo”:
 - efektywne i bezpieczne wykorzystanie zasobów przestrzeni przez gospodarkę,
 - kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy,
 - wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne,
 - kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej,
 - zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych,
 - kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- C.3 „Zachowane zasoby i walory środowiska”:
 - zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności,
 - ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym,
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska,
- C.4 „Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych”:
 - wzmacnianie relacji funkcjonalno-przestrzennych miejskich obszarów funkcjonalnych z wykorzystaniem ich zróżnicowanych potencjałów,
 - koordynacja polityki przestrzennej na obszarach szczególnych zjawisk w skali makroregionalnej,
 - wykorzystanie potencjału rozwojowego związanego ze szczególnymi walorami przyrodniczo-kulturowymi i krajobrazowymi
 - przeciwdziałanie postępującej marginalizacji przez poprawę dostępu do dóbr i usług i rozwijanie nowych funkcji,
 - kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju strategicznych funkcji gospodarczych.

Rysunek 21 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

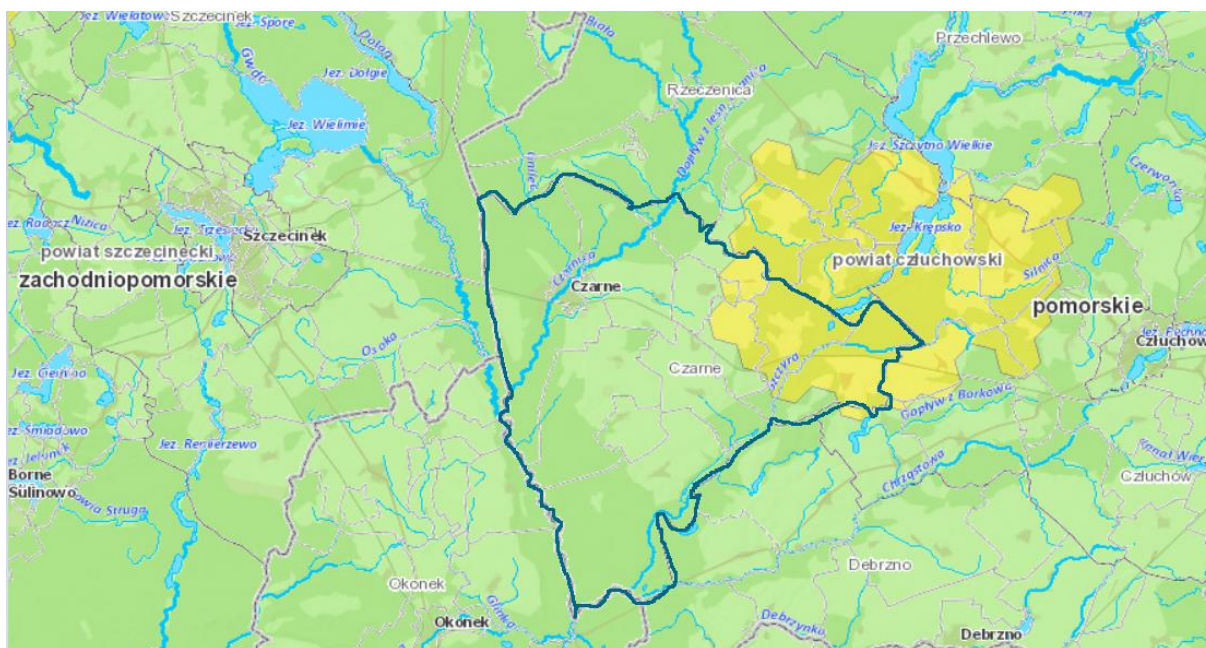
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 22 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

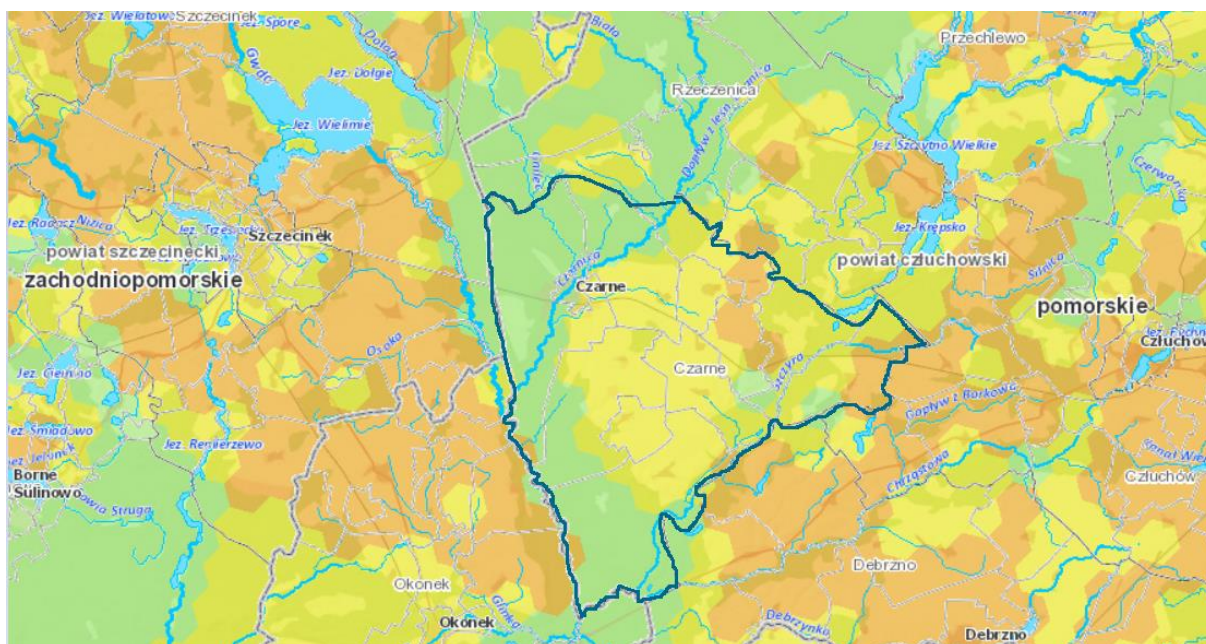
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 23 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 24 Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że tereny gminy Czarne są ekstremalnie zagrożone suszą rolniczą i atmosferyczną. W przypadku suszy hydrologicznej, hydrogeologicznej i łącznego zagrożenia suszą zagrożenie oszacowano odpowiednio jako silne, umiarkowane i słabe.

W Planie w katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazano:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,

- podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy,
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,
- przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i o bardzo intensywnym stopniu wykorzystania.

Przedmiotowa Strategia przewiduje w ramach celu operacyjnego 3.5 „Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska” m.in. zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania suszy i zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na charakter gospodarczy gminy oraz jej położenie, silny nacisk powinien być położony na wsparcie działań mających na celu zwiększeniu retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, co powinno następować poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwerozryjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

W Planie jako jedno z działań mających na celu adaptację do zmian klimatu wskazano retencję i zagospodarowanie wód opadowych. Ponadto Plan wskazuje na konieczność m.in. gospodarowania wodami roztopowymi, aby przeciwdziałać skutkom występowania susz. W Planie wskazano, że retencjonowanie wody ma nastąpić m.in. przez zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego terenu.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

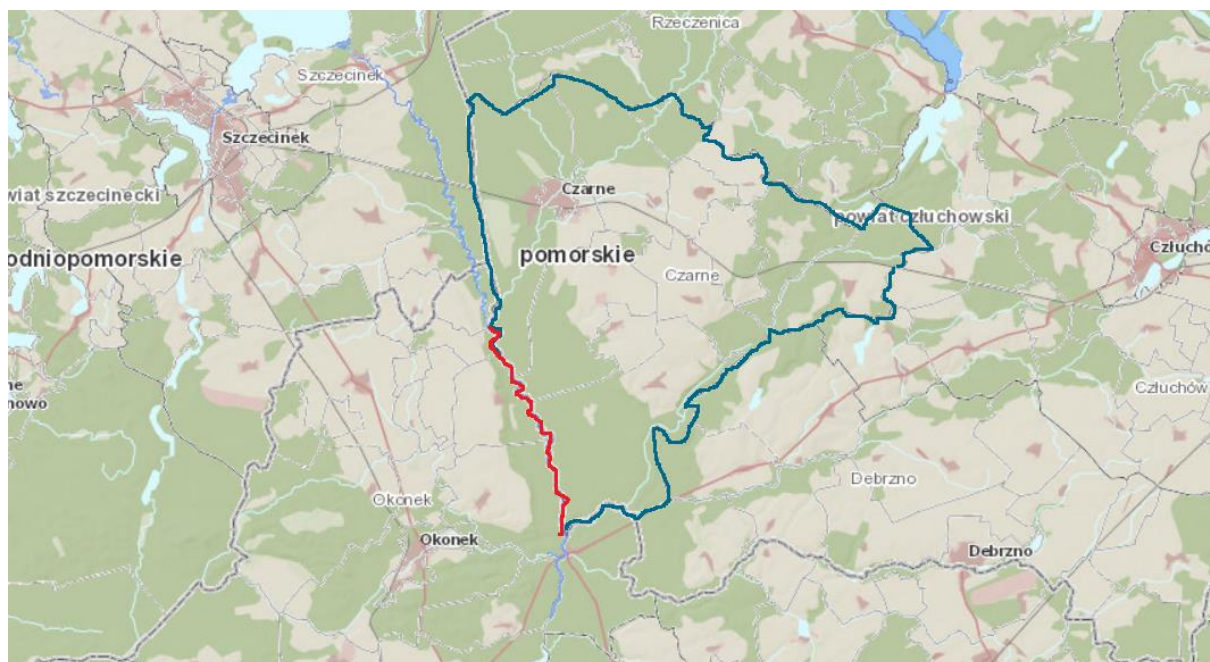
Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym stanowi strategiczny dokument służący właściwemu zarządzaniu ryzykiem powodziowym. W Planie (przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U.2022 poz. 2714), jako jedno z głównych działań przeciwdziałających zagrożeniu powodziowemu wskazano zbiorniki retencyjne. W dokumencie wskazuje się, że niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w obszarach zagrożenia powodziowego rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalnych jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje zatem ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować

zalewanie obszarów, może wystąpić w szczególności na obszarach, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych.

Poniżej przedstawiono mapę, na której zaznaczono (na czerwono) obszary szczególnie narażone na wystąpienie powodzi położone w gminie Czarne.

Rysunek 25 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią położone w gminie Czarne

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.hydroportal.isok.gov.pl

Na terenie gminy Czarne występują tereny szczególnie narażone wystąpieniem powodzi – są to tereny bezpośrednio graniczące z rzeką Gwdą.

Poziom krajowy

Zgodność z Krajowym Programem Odbudowy czy programami operacyjnymi będzie wynikała z realizacji poszczególnych projektów w ramach programów. Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – obejmuje swoim zakresem rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny zgodny z kierunkami wskazanymi w ww. dokumentach.

Poziom europejski

Europejski Zielony Ład

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Pakiet inicjatyw wyznacza kierunki, w których zmierzać powinna Europa:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna,
- energooszczędne budynki (nowe i wyremontowane),
- zdrowa i przystępna cenowo żywność,
- wzrost znaczenia transportu publicznego,

- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacji technologiczne,
- przyszłościowe miejsca pracy i umiejętności niezbędne do transformacji,
- odporny przemysł.

Europejski Zielony Ład ma pomóc przekształcić UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę:

- która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto,
- w której nastąpi oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów,
- w której żadna osoba ani żaden region nie pozostaną w tyle.

Strategia przewiduje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy – pod tym kątem należy rozpatrywać zgodność Strategii z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie pomorskim

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe („Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze” i „Obszar zagrożony trwałą marginalizacją”) i regionalne („Miejskie obszary funkcjonalne”).

Gmina Czarne została zaliczona do OSI „Obszar zagrożony trwałą marginalizacją”. Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 obszarami największej koncentracji problemów rozwojowych i w największym stopniu zagrożonymi trwałą marginalizacją są skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast. Identyfikuje się je w całej Polsce, niemniej kumulacja tych obszarów występuje głównie w pasie północnej i wschodniej części kraju. Obszary te cechują się peryferyjnym położeniem poza obszarami największych aglomeracji i słabą dostępnością transportową. Wyróżniają je m.in. problemy strukturalne w rolnictwie, wolny proces dezagrarnizacji lokalnych gospodarek, niski poziom przedsiębiorczości i niski zasób pozarolniczych miejsc pracy. Na tych obszarach identyfikuje się relatywnie niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców, niską mobilność zawodową, a tym samym niski poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Problemem jest również deprywacja infrastruktury publicznej co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Obszary te borykają się z niekorzystną sytuacją demograficzną (starzenie się społeczeństwa, odpływ młodych i lepiej wykształconych osób, wyludnienie), a także ze słabym dostępem do podstawowych usług publicznych i dużym zapotrzebowaniem na świadczenia pomocy społecznej. Istotną kwestią jest wreszcie niewystarczająca zdolność instytucjonalna JST do efektywnego i skutecznego zarządzania procesami rozwojowymi. Istotnym zagrożeniem jest dalsze pogarszanie się i tak słabej pozycji konkurencyjnej tych obszarów oraz zmniejszanie się ich udziału w procesach rozwojowych, co może prowadzić do ich trwałej społecznej i ekonomicznej marginalizacji. Gmina Czarne została zakwalifikowana do ww. OSI na lata 2021-2027.

Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Czarne

Punkt został opracowany w oparciu o obowiązujące „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Czarne” (Załącznik nr 1 do Uchwały nr 007.18.2023 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 27 kwietnia 2023 r.) oraz przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej powinien przyczynić się do koordynacji przestrzennej planowanych działań z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego. W Gminie Czarne proces taki ma miejsce przy wykorzystaniu instrumentów do kreowania polityk przestrzennych w postaci ogólnego dokumentu, którym jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Model z założenia stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego w tym przypadku gminy Czarne. Przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy, wynikającą z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi (zarówno globalnymi, np. demograficznymi, klimatycznymi czy technologicznymi, jak i specyficznymi dla gminy) oraz kierunki zmian oczekiwanych w wyniku realizacji strategii. Prezentuje cele jakościowe i ilościowe w kontekście przestrzennym. Model wskazuje (na podstawie m.in. wniosków z diagnozy, analizy uwarunkowań) obszary kluczowe dla osiągnięcia celów (np. obszary problemowe, obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach czy specjalnej roli) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami (powiązania funkcjonalne). Niekiedy obszarem problemowym dla rozwoju gminy jest obszar całej gminy. Model ma za zadanie nakreślić stan docelowy obszarów z uwzględnieniem relacji między nimi. Na podstawie modelu wskazywane są obszary strategicznej interwencji. Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuuje przestrzennie:

- wizję i cele rozwojowe gminy,
- obszary kluczowe dla rozwoju gminy,
- ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu,
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

W przedmiotowej Strategii przyjęto następujący zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Czarne:

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych w tym system powiązań przyrodniczych, główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688),
 - zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacją.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola gminy Czarne w rozwoju regionu

Gmina Czarne położona jest w powiecie człuchowskim, wzdłuż południowo-zachodniej części województwa pomorskiego. Przez gminę przepływa rzeka Gwda i Czernica. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami wiejską Człuchów, Debrzno i Rzeczenica z terenu powiatu człuchowskiego z województwa pomorskiego i gminami Okonek i wiejską Szczecinek z terenu powiatu szczecineckiego z województwa zachodniopomorskiego.

Najbliżej położone miasta to Szczecinek w odległości 20km, Człuchów w odległości 20 km i Chojnice w odległości 35 km. Przez gminę przebiegają drogi wojewódzkie nr 201 i 202. Gmina sąsiaduje od południa z drogą krajową nr 22. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa.

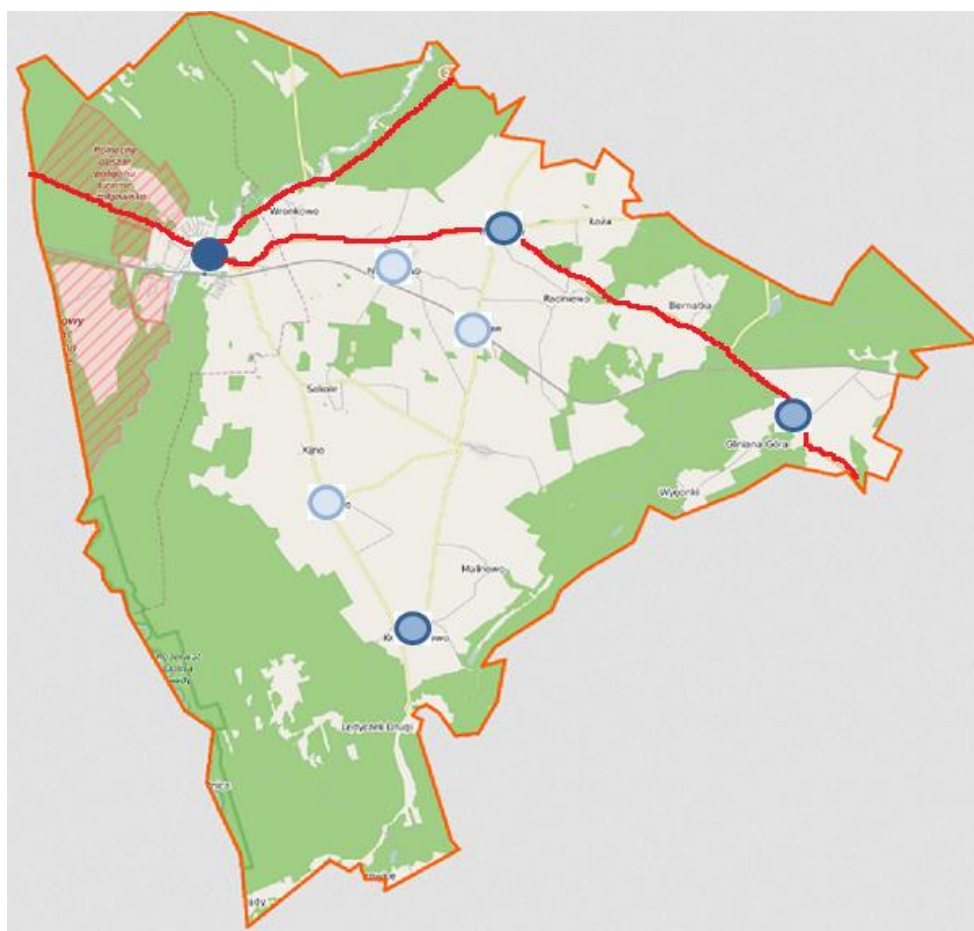
Gmina Czarne należy do najmniejszych gmin powiatu człuchowskiego zajmując powierzchnię 234,9km². Gmina ma charakter rolniczy, pozostaje w zasięgu wpływu miasta Człuchów, które stanowi dla niej ośrodek koncentrujący usługi i administracyjne dla mieszkańców na poziomie ponadlokalnym. Na gminę oddziałuje również Szczecinek stanowiący centrum usługowe dla mieszkańców.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych

Zauważalne jest oddziaływanie miasta Czarne na inne miejscowości z racji najważniejszych obiektów gminnych zlokalizowanych właśnie w Czarnem, które determinują lub mogą determinować rozwój całej gminy.

Poniżej przedstawiono podział gminy na ośrodki wzrostu. Ponadto wskazano inne powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Rysunek 26 Ośrodki wzrostu w gminie Czarne

- Główny ośrodek wzrostu gminy
- Lokalne ośrodki wzrostu
- Sublokalne ośrodki wzrostu

Źródło: opracowanie własne

Czarne jest głównym ośrodkiem wzrostu determinującym rozwój całej gminy.

W centralnej części gminy zauważalny jest znaczący wpływ dróg wojewódzkich nr 201 i 202 (kolor czerwony) na rozwój gospodarczy gminy.

Oprócz miasta Czarne również Wyczechy, Krzemieniewo i Bińcze są ośrodkami o dużej sile oddziaływania na rozwój gminy, co wynika z liczby mieszkańców ww. miejscowości oraz siłą gospodarczą jednostek. Te miejscowości zdefiniowano jako lokalne ośrodki wzrostu, które uzupełniają działanie głównego ośrodka wzrostu. Inne mniej znaczące ośrodki to Nadziejewo, Sierpowo i Domisław – sublokalne ośrodki wzrostu oddziałujące na najbliższą okolicę.

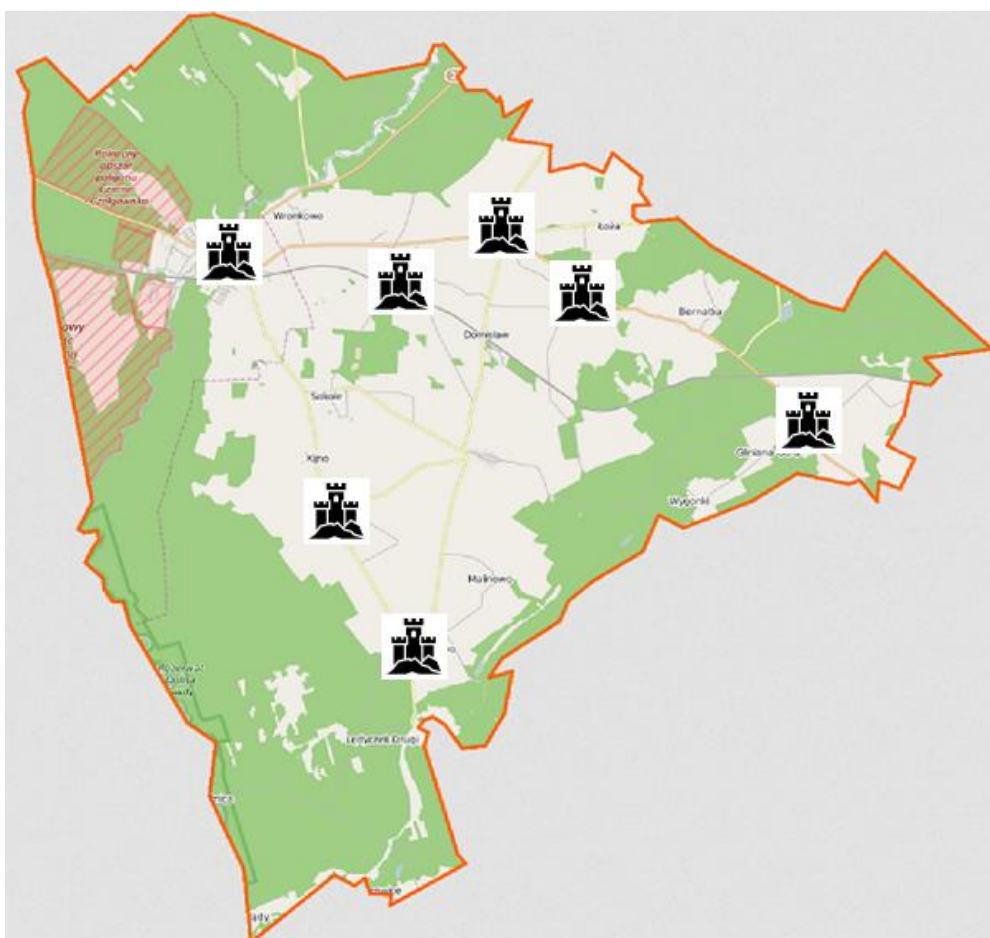
Charakterystyka funkcjonalno-przestrzenna gminy

Poniżej opisano szczegółowo kwestie wpływające na rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy Czarne.

a) Dobra kulturowe

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie dóbr kulturowych (zbytki wpisane do Rejestru Zabytków) w gminie Czarne.

Rysunek 27 Rozmieszczenie dóbr kulturowych w gminie Czarne

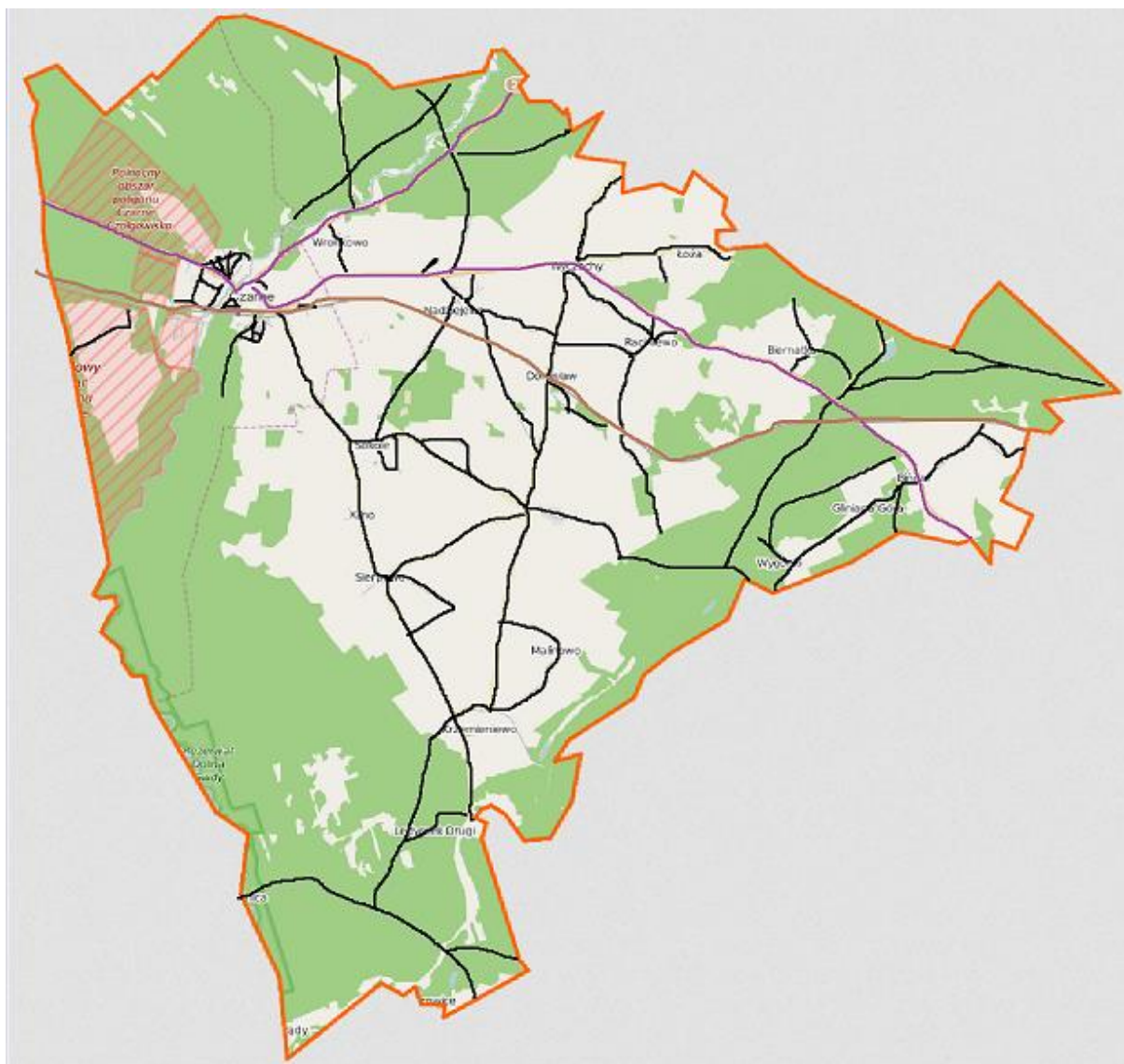
Źródło: opracowanie własne

Dobra kulturowe gminy zlokalizowane są w miejscowościach Bińcze, Czarne, Krzemieniewo, Nadziejewo, Raciniewo, Sierpowo i Wyczechy. Dobra rozmieszczone są na terenie całej gminy w najważniejszych ośrodkach.

b) Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny przebieg dróg w gminie Czarne.

Rysunek 28 Drogi w gminie Czarne

— Drogi gminne i powiatowe

— Drogi wojewódzkie

— Linie kolejowe

Źródło: opracowanie własne

Droga wojewódzka nr 201 łączy tereny północne, centralne i południowe gminy. Zapewnia łączność z drogami krajowymi nr 20 i 22. Droga krajowa nr 202 łączy tereny wschodnie i zachodnie na północy gminy i zapewnia połączenie z drogą krajową nr 25. Siatka dróg gminnych pozwala na przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami gminnymi.

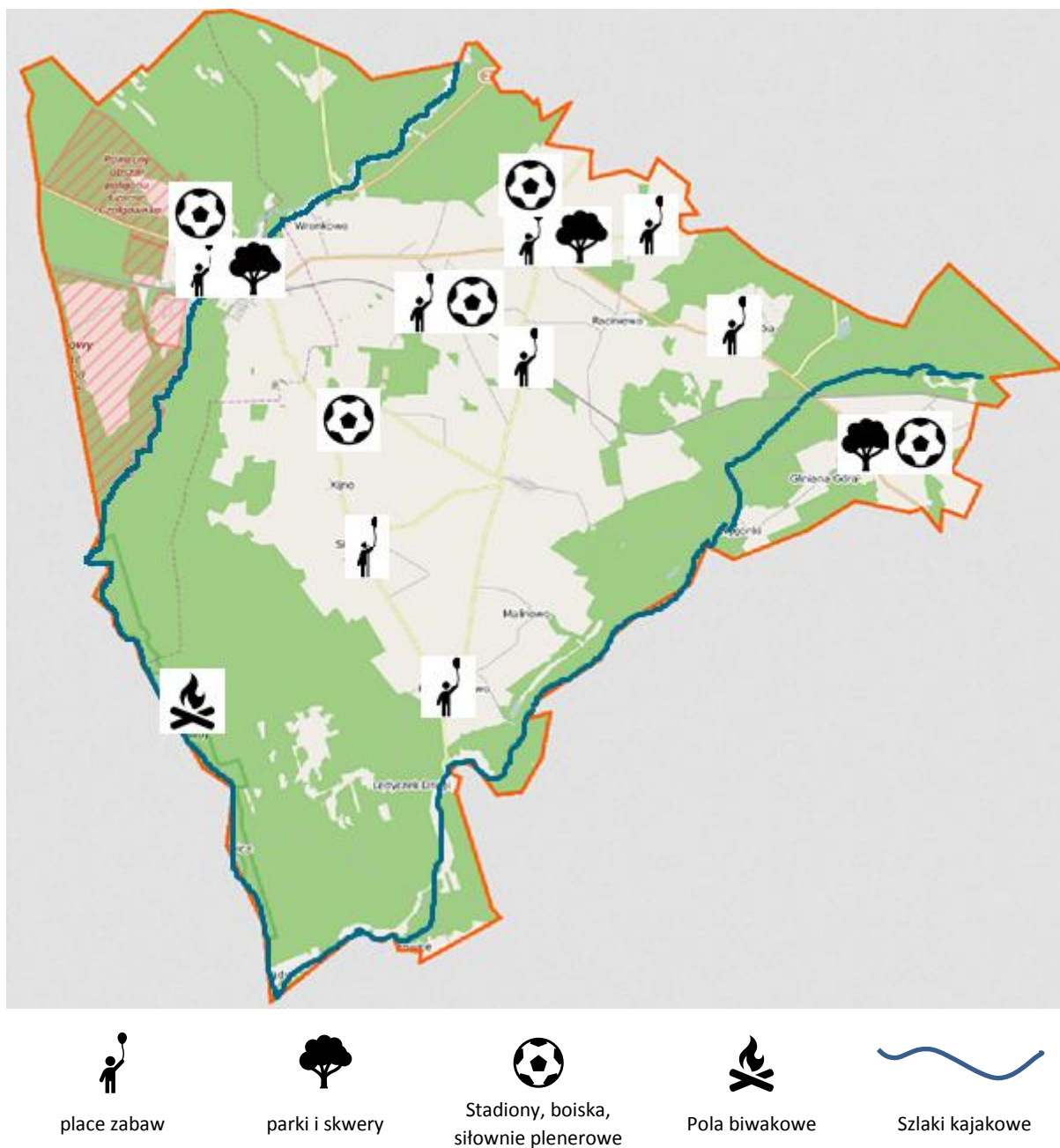
Wszystkie drogi układu podstawowego pełnią złożone funkcje od przenoszenia ruchu zewnętrznego, obsługi zbierania ruchu z dróg znaczenia bardziej lokalnego do bezpośredniej obsługi przyległych terenów, działek położonych w ich sąsiedztwie. Drogi kategorii wojewódzkiej pełniące funkcje dróg zbiorczych łączą pośrednio gminę ze Szczecinkiem i Człuchowem. Drogi kategorii gminnej pełnią funkcje dróg lokalnych i często dojazdowych. Natężenie ruchu na terenie gminy Czarne jest typowe dla

tego typu gmin i jest różne w zależności od lokalizacji dróg. Największe natężenie jest na drogach wojewódzkich w porze tzw. szczytu. Na terenie gminy odbywa się ruch pociągów.

c) Elementy infrastruktury społecznej ważnej z punktu widzenia rozwoju gminy

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie obiektów rekreacyjnych w gminie.

Rysunek 29 Obiekty turystyczne i rekreacyjne w gminie Czarne

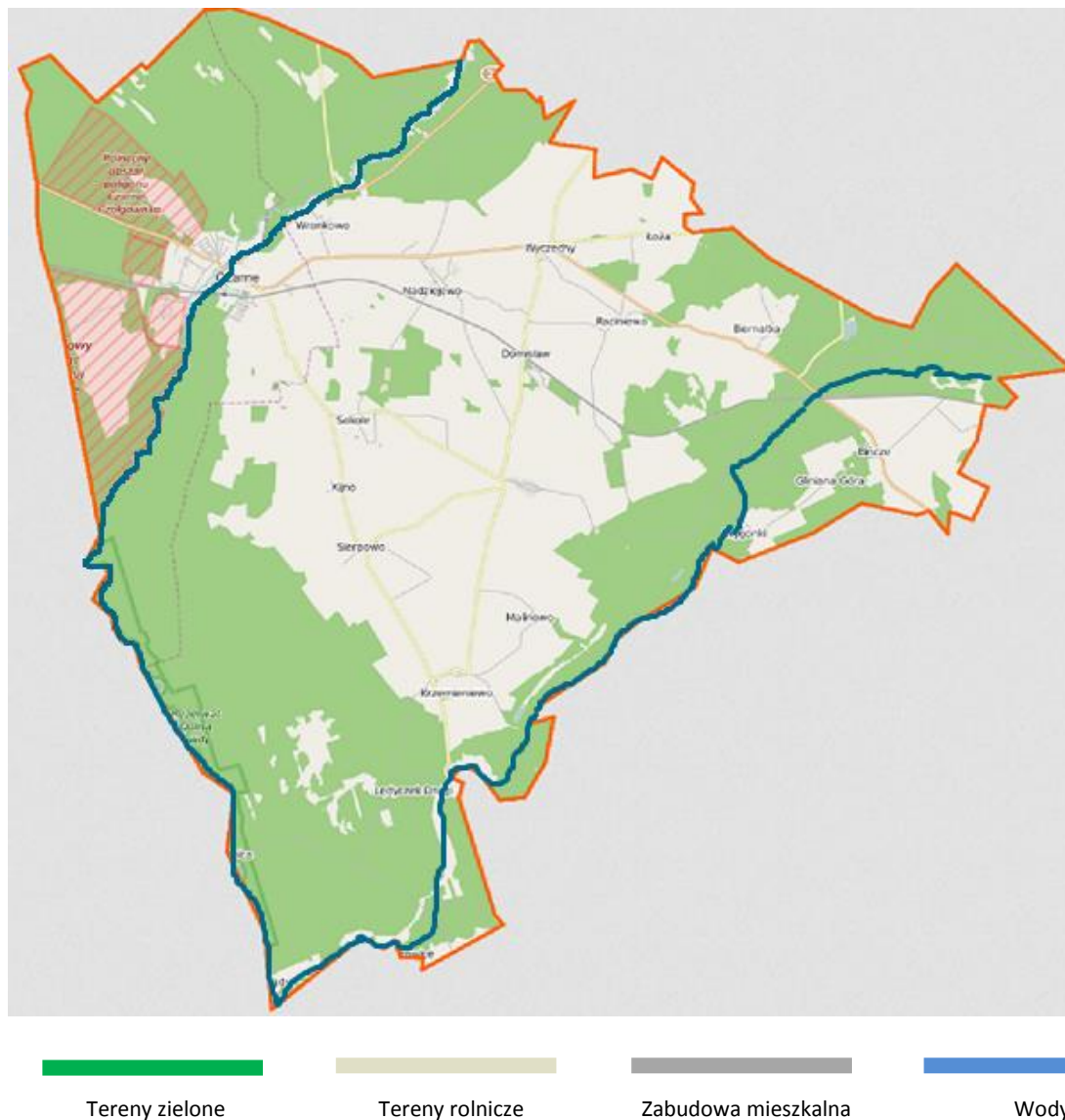
Źródło: opracowanie własne

Gmina boryka się z problemem stosunkowo małej liczby obiektów turystycznych i rekreacyjnych. Największe atrakcje turystyczne przyrodnicze znajdują się w południowej (tereny nad rzeką Szczyrą) i zachodniej części gminy (tereny nad rzeką Gwdą). Przez teren gminy przebiegają rowerowe trasy turystyczne oraz szlaki kajakowe.

d) System powiazań przyrodniczych

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny podział terenu gminy na tereny rolnicze, mieszkaniowe, zielone i wody.

Rysunek 30 Podział funkcjonalny terenu gminy Czarne

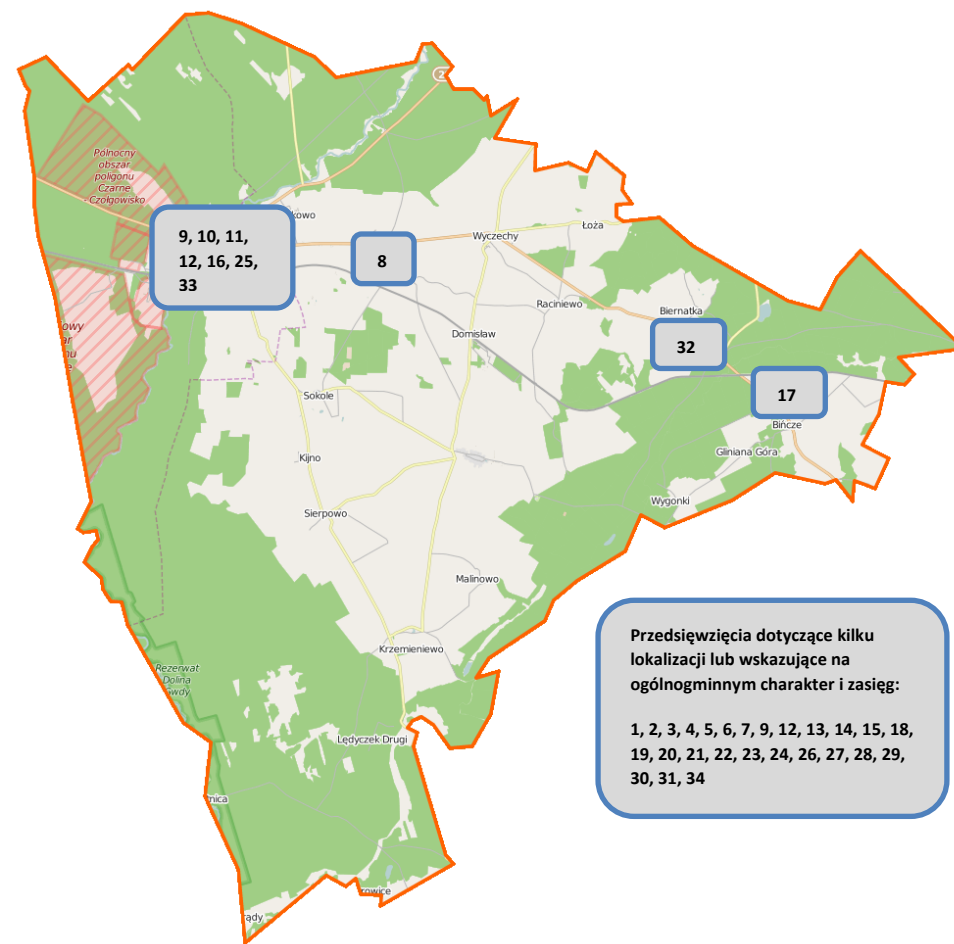
Źródło: opracowanie własne

Z powyższej mapy wynika, że obszar niemal całej centralnej części gminy Czarne zajmowany jest przez tereny rolnicze. Znaczny obszar zajmują tereny zielone w zachodniej, wschodniej, południowej i północnej części gminy. Niewielki obszar zajmują wody (rzeki) oraz zabudowa mieszkaniowa, która zlokalizowana jest w miejscowościach gminnych.

e) Planowane inwestycje

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Czarne. Na rysunku nie ujęto punktowo lokalizacji przedsięwzięć dotyczących kilku lokalizacji lub wskazujących na ogólnogminnym charakter i zasięg.

Rysunek 31 Rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Czarne

1. Rozbudowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy Czarne wraz z budową węzła osadowego
2. Budowa sieci wodociągowych na terenie gminy Czarne
3. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Czarne
4. Adaptacja i termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z dostosowaniem jej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami na terenie gminy Czarne
5. Rozbudowa, modernizacja i remonty szkół, przedszkoli, żłobka wraz z otoczeniem na terenie gminy Czarne
6. Remonty i modernizacja Kościołów i obiektów zabytkowych wraz z otoczeniem na terenie gminy Czarne
7. Przebudowa dróg gminnych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej i oświetlenia drogowego na terenie gminy Czarne
8. Rozbudowa i wyposażenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Nadziejewie
9. Budowa dróg dojazdowych (drogi gruntowe)
10. Modernizacja SUW i hydroforni w Czarnem
11. Budowa dużej obwodnicy Czarnego
12. Modernizacja dworca kolejowego w Czarnem wraz z zagospodarowaniem terenu
13. Rewitalizacja obszaru gminy Czarne
14. Rewitalizacja cmentarzy na terenie gminy Czarne
15. Zagospodarowanie terenów Zielonej Infrastruktury na terenie gminy Czarne
16. Budowa linii technologicznej przeróbki osadów przy Oczyszczalni Ścieków w Czarnem
17. Rewitalizacja Parku Historycznego w Bińczu
18. Termomodernizacja budynków komunalnych
19. Przebudowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy Czarne
20. Dostosowanie do e-usług w miejscach pracy instytucji publicznych i jednostek organizacyjnych
21. Modernizacja i rozbudowa monitoringu na terenie gminy Czarne
22. Rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy Czarne
23. Budowa i modernizacja miejsc infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom na terenie gminy Czarne
24. Budowa i modernizacja obiektów kulturalnych na terenie gminy Czarne
25. Remont pomieszczeń po byłej Policji wraz z budową windy dla osób niepełnosprawnych w budynku Urzędu miasta i Gminy w Czarnem
26. Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na terenie gminy Czarne oraz przy drogach wojewódzkich 201 i 202
27. Doświetlenie przejść dla pieszych na terenie gminy Czarne oraz przy drogach wojewódzkich 201 i 202
28. Przebudowa parkingów na terenie gminy Czarne
29. Budowa i modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy Czarne
30. Zagospodarowanie terenów przy zbiornikach wodnych wraz z małą architekturą na terenie gminy Czarne
31. Zagospodarowanie terenów przy rzece Czernicy i budowa ścieżki pieszo-rowerowej do cmentarza wojennego w Czarnem
32. Budowa Świetlicy Wiejskiej w Biematce
33. Budowa Remizy OSP w Czarnem
34. Utworzenie Centrum Rekreacyjno-Turystycznego

Źródło: opracowanie własne

Zauważalna jest znaczna koncentracja planowanych przedsięwzięć w Czarnem.

Część planowanych inwestycji, w tym również wpisanych do przedmiotowej Strategii, dotyczy obszaru całej gminy a ich dokładna lokalizacja nie jest możliwa do określenia na etapie tworzenia Strategii i rzonego modelu funkcjonalno-przestrzennego (np. termomodernizacja obiektów komunalnych). Są to inwestycje pożądane w gminie, ale ich dokładne umiejscowienie i określenie skali czy sposobu realizacji nie zostało dokonane przez Gminę na etapie opracowywania niniejszego dokumentu.

f) Obszar Strategicznej Interwencji gminy

Gmina Czarne boryka się na całym swoim terenie z problemami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Charakter gminy, jej powierzchnia i struktura mieszkaniowa determinuje traktowanie gminy jako jednego obszaru o wspólnych problemach do rozwiązania bez wyszczególniania konkretnych lokalizacji jako obszarów szczególnej interwencji. Tym samym gmina Czarne w całości traktowana jest jako Obszar Strategicznej Interwencji.

g) Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Jak już zaznaczono w części analitycznej Strategii do głównych problemów gminy Czarne w sferze przestrzennej należy zaliczyć jakość powietrza (problem tzw. „niskiej emisji”), sieć kanalizacji sanitarnej wymagającą rozbudowy), zasoby mieszkaniowe wymagające rozwoju.

W odniesieniu do regionu gmina Czarne – jako ośrodek subregionalnym – boryka się z problemem marginalnego oddziaływania na region.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Jak już wspomniano na wstępie podrozdziału – został on opracowany w oparciu o obowiązujące „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Czarne” (Załącznik nr 1 do Uchwały nr 007.18.2023 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 27 kwietnia 2023 r.). W szczególności dotyczy to kierunków rozwoju przestrzennego w gminie. Zapisy Studium stanowią będą podstawę do opracowania planu ogólnego gminy (dokumentu planistycznego o zasięgu całej gminy, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy), którego obowiązek sporządzenia wynika z Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688). Poniżej przedstawiono główne kierunki i zasady wskazane w Studium w poszczególnych elementach kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Należy nadmienić, że Strategia zawiera – w pewnym sensie – wyciąg najważniejszych zapisów studium w tym zakresie. Studium, na które powołuje się przedmiotowa Strategia, pozostaje w mocy do momentu uchwalenia Planu ogólnego gminy – zapisy Studium stanowią zatem zbiór szczegółowych zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarne i są podstawą do opracowania i uchwalenia Planu ogólnego Gminy.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Aby zachować środowisko przyrodnicze gminy Czarne jak najdłużej w dobrym stanie i nieprzekształconej formie należy przestrzegać głównych zasad ochrony przyrody, tj.:

- zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie gminy,
- powiększenie powierzchni obszarów prawnie chronionych o nieobjęte dotychczas ochroną obszary cenne przyrodniczo oraz wprowadzenie form indywidualnej ochrony przyrody (użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe), obejmujących większą gamę rzadkich i charakterystycznych siedlisk przyrodniczych – zwłaszcza wyróżniających się dużą liczbą gatunków chronionych oraz unikatowych walorów krajobrazowych,

- ochrona, rekultywacja, rewaloryzacja i restytucja korytarzy ekologicznych,
- zachowanie i uczytelnianie istniejących wartości estetyczno-widokowych związanych z rzeźbą terenu oraz jego naturalnym i kulturowym pokryciem,
- ograniczanie wprowadzania obcych krajobrazowo elementów i form zagospodarowania antropogenicznego oraz dewastowania elementów przyrodniczych i architektonicznych krajobrazu - ochrona tożsamości wszystkich typów krajobrazu,
- kształtowanie i podnoszenie walorów krajobrazowych oraz ich lepsze udostępnienie, jako elementu jakości życia i atrakcyjności turystycznej województwa,
- ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenia wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych.

W celu zachowania i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności ustala się następujące zasady:

- zasada zachowania i kształtowania spójności regionalnego systemu ekologicznego, w skład którego wchodzi istniejące obszary chronione oraz obszary potencjalne do objęcia ochroną (cenne przyrodniczo), a także system płatów i korytarzy ekologicznych, który tworzą:
 - korytarze ponadregionalne,
 - korytarze regionalne,
 - korytarze subregionalne,
 - płaty ekologiczne,
- zasada kształtowania zagospodarowania przestrzennego w dostosowaniu do specyfiki obszaru i przedmiotu ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, wynikających z funkcji i reżimu ochronnego obszarów będących:
 - formami ochrony przyrody - należy stosować zasady wynikające z dokumentów je ustanawiających oraz planów zadań ochronnych i planów ochrony (jeśli takie obowiązują) dla obszarów: Natura 2000, rezerwatów przyrody i obszarów chronionego krajobrazu,
 - lasami - należy stosować zasady wynikające z planów urządzania lasów,
 - dolinami rzek - należy uwzględniać potrzeby zachowania ciągłości łączności ekologicznej i migracji zwierząt (w postaci pozostawiania niezagospodarowanych fragmentów dna doliny i jej zboczy, posiadających łączność ekologiczną z pozostałą częścią doliny),
 - terenami podmokłymi - należy zapewnić trwałość istnienia ekosystemów poprzez wykluczenie ich z zagospodarowania zmieniającego funkcje i sposób użytkowania,
- zasada priorytetu ekologicznego – polegająca na stosowaniu rozwiązań techniczno-przestrzennych służących zachowaniu i podwyższeniu przyrodniczej, w tym krajobrazowej jakości przestrzeni i zapobiegania przekształceniom przestrzennym skutkującym utratą bądź istotnym obniżeniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych, fragmentacją terenów przyrodniczo cennych oraz utratą łączności przestrzennej ekosystemów,
- zasada zachowywania w stanie naturalnym terenów podmokłych - jako regulatorów warunków hydrologicznych, klimatycznych i ekologicznych środowiska oraz elementów naturalnej retencji wód,
- zasada trwałości istnienia lasów, kształtowania ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej oraz zachowania bogactwa biologicznego,
- zasada zachowania pozostałości naturalnych ekosystemów i ich ochrony planistycznej, jako cennych obiektów ochrony różnorodności biologicznej zapewniających trwałość ekosystemów

(w szczególności terenów podmokłych, łąk dolinnych i śródleśnych, zadrzewień śródpolnych, starorzeczy i oczek wodnych) - nieobjętych dotychczas ochroną prawną.

W celu ograniczania emisji zanieczyszczeń do środowiska ustala się następujące zasady:

- zasada stosowania i dostosowania rozwiązań w zakresie indywidualnych i lokalnych systemów oczyszczania ścieków do warunków środowiskowych, w tym ukształtowania terenu, warunków gruntowo-wodnych, rodzaju odbiornika, intensywności zabudowy, oraz z uwzględnieniem sposobów zaopatrzenia w wodę,
- zasada priorytetu podejmowania działań naprawczych w zakresie zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, uciążliwości lokalnych i indywidualnych, na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

Dla zasobów środowiska objętych ochroną prawną lub nieusankcjonowaną prawnie ochroną Studium ustala oddzielnie zasady ich ochrony i odtwarzania.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Obowiązujące zasady ochrony obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym:

- zasada harmonijnego kształtowania zagospodarowania przestrzennego obszarów i obiektów o wartościach kulturowych i krajobrazowych oraz ich otoczenia, w szczególności wpisanych do rejestru oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków, ustanowionych pomników historii i parków kulturowych,
- zasada ochrony walorów widokowych, w tym panoram oraz przedpoli ekspozycyjnych zabytkowych wsi i miast, obiektów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej stanowiących dominanty architektoniczne,
- zasada kształtowania w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego sieci szlaków kulturowych, wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę towarzyszącą oraz rozpoznawalny w przestrzeni system identyfikacji wizualnej,
- zasada kształtowania otoczenia obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej w sposób kreujący przestrzeń publiczną integrującą mieszkańców, z uwzględnieniem i poszanowaniem wartości kulturowych i krajobrazowych,
- zasada dokonywania weryfikacji programu opieki nad zabytkami pod względem aktualizacji gminnej ewidencji zabytków i zrealizowanych zadań ujętych w programie,
- zasada obejmowania ochroną planistyczną w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiektów ujętych w gminnych ewidencjach zabytków oraz wartościowych obiektów historyczno-kulturowych nie objętych dotychczas żadną prawną formą ochrony.

W Studium określa się zasady ochrony w zakresie dziedzictwa kulturowego wyznaczając budynki i obiekty zabytkowe oraz inne elementy (parki, krajobraz kulturowy, budowle inżynieryjne, elementy małej architektury, itp.) charakteryzujące się historycznymi wartościami, które są istotne dla ochrony historii i tradycji danego regionu. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [Dz.U. 2020, 282] wszystkie zabytki nieruchome, objęte ochroną konserwatorską, powinny znajdować się w gminnej ewidencji zabytków. W związku z w gminnej ewidencji zabytków powinny być: - zabytki nieruchome wpisane do rejestru - inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków – inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Ponadto, niekwestionowaną wartością kulturową są rozległe panoramy pól, łąk i lasów stanowiące

świadectwo wielopokoleniowej działalności gospodarczej rolniczo-leśnej człowieka w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym.

Dla wszystkich ww. elementów kulturowych w Studium określa się zasady ochrony dopuszczając zabudowę lub zabraniając jej:

- na terenach przeznaczonych pod zabudowę wyznacza się funkcje o parametrach określonych tak, aby nie pogarszały stanu obiektów i ich otoczenia, a w miarę możliwości podnosiły ich walory,
- zasady inwestowania w mieście Czarne i na terenie gminy wiejskiej różnią się ze względu na występowanie charakterystycznych dla nich uwarunkowań i związanych z tym kierunków rozwoju,
- należy powstrzymać proces niekontrolowanej zabudowy otoczenia obiektów zabytkowych obniżającej walory obiektów zabytkowych i ich otoczenia w mieście Czarne,
- powstrzymać należy także niekontrolowaną parcelację terenów szczególnie miasta lokacyjnego,
- aby skutecznie chronić walory historyczne miasta Czarne niezbędne jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego jego obszar,
- główną zasadę ochrony wartości kulturowych terenu gminy wiejskiej Czarne powinna stanowić obok ochrony zabytkowej substancji materialnej, przede wszystkim ochrona krajobrazu kulturowego,
- należy wykluczyć przypadkową rozproszoną urbanizację, polegającą na budowie budynków jednorodzinnych w otoczeniu terenów rolniczych w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- by ten cel osiągnąć zaleca się rozpocząć wykonywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całych obrębów łącznie z terenami rolnymi,
- dopuszcza się dodatkowo wyznaczenie obszarów mniejszych niż wyznaczone na rysunku studium w przypadku, gdy obszary te ograniczone będą drogami lub naturalnymi elementami przyrodniczymi (rzeka, las, ciek powierzchniowy) lub granicami obrębów.

Obok działań polegających na ochronie zabytkowych wartości kulturowych, ważnym elementem opieki nad zabytkami jest przywrócenie walorów zabytkowych obiektom i całym założeniom dworskim, które uległy degradacji wskutek często nieświadomej działalności człowieka. Studium wyznacza również szczegółowe zasady ochrony zabytków, stanowisk archeologicznych, pozostałych obiektów oraz dóbr kultury współczesnej.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

a) Sieć transportowa

Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej opiera się o następujące zasady:

- zasada hierarchizacji węzłów i połączeń w sieci transportowej według jej ważności dla dostępności zewnętrznej i wewnętrznej województwa, gdzie infrastrukturę drogową szczególnie ważną dla dostępności zewnętrznej województwa tworzy m. in. droga krajowa nr 22, a dostępności wewnętrznej województwa tworzą m.in. drogi wojewódzkie nr 201 i 202 oraz połączenie kolejowe nr 210 (odcinek: Chojnice - Człuchów - Czarne),
- zasada hierarchizacji sieci dróg ponadregionalnych i regionalnych:
 - według klas określających minimalne wymagania techniczne i przestrzenne usytuowania drogi:
 - drogi główne ruchu przyspieszonego (GP) - droga nr 22,

- drogi zbiorcze (Z) - pozostałe odcinki dróg wojewódzkich w granicach województwa
- z zachowaniem zasad szczegółowych:
 - dla dróg klasy G i Z na wniosek zarządcy drogi można przyjąć wyższą klasę,
 - dla dróg wojewódzkich położonych na granicy dwóch województw obowiązuje klasa drogi ustalona w województwie, na terenie którego znajduje się dłuższy odcinek tej drogi,
- zasada kształtowania sieci drogowej z zachowaniem wymagań w zakresie:
 - hierarchizacji sieci drogowej wynikającej z dopasowania do siebie kategorii i klas łączących się dróg,
 - użytkowania drogi zgodnie z jej przeznaczeniem, głównie poprzez oddzielanie od siebie ruchu lokalnego i tranzytowego,
 - ochrony przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko i kompensacji przyrodniczej,
 - minimalizacji kosztów dostępu i emisji zanieczyszczeń w przypadku obsługi terenów rozwoju osadnictwa,
- zasada hierarchizacji węzłowej infrastruktury służącej integracji transportu pasażerskiego w rejonie stacji i przystanków kolejowych, dworców autobusowych i portów lotniczych wyróżniając przystanki zintegrowane (PZ),
- zasada kształtowania infrastruktury transportowej wspierającej rozwój transportu niezmotoryzowanego i integracji transportu w ośrodkach lokalnych i subregionalnych oraz węzłach integracyjnych poprzez budowę:
 - dojazdowych tras rowerowych (2-5 km) w obrębie obszarów funkcjonalnych tych ośrodków i węzłów,
 - parkingów w systemie P+R i B+R przy węzłach integracyjnych, przy czym lokalizacja parkingów P+R powinna znajdować się poza strefami o ograniczonej dostępności dla pojazdów samochodowych,
 - infrastruktury drogowej, w tym przystankowej, dla obsługi linii lokalnego transportu autobusowego.

b) Sieć dróg rowerowych

Na terenie gminy nie wybudowano ścieżek rowerowych. Realizacja inwestycji tego typu będzie zależała od lokalnych potrzeb, jednak na razie gmina takowych nie przewiduje. Rowerzyści korzystają z istniejącej infrastruktury drogowej. Drogi na terenie gminy znajdują się w złym stanie technicznym, nie występują chodniki (jedynie w Bińczu i Nadziejewie), a infrastruktura oświetleniowa dróg publicznych jest szczątkowa. W Studium wyznacza się siatkę terenów zieleni urządzonej obsługujących komunikację pieszo-rowerową. Postuluje się budowę ciągu pieszo-rowerowego łączącego miejskie tereny zielone nad rzeką Czernicą z leśniczówką Sarniak.

c) Komunikacja kolejowa

Najważniejsze zagadnienia jakie powinny zostać podjęte w celu poprawy stanu infrastruktury kolejowej w gminie, co powinno zostać uzgodnione z właścicielem terenów i infrastruktury kolejowej:

- należy przeprowadzić modernizację pozwalającą na osiąganie przez pociągi większych prędkości, co usprawni sieć połączeń kolejowych i przyspieszy czas podróży,
- należy skoordynować rozkład jazdy pociągów z innymi środkami komunikacji, np. autobusów PKS,
- należy przeprowadzić remont dworca w Czarnem,

- należy prowadzić regularne działania konserwatorskie torów, a w czasie zalegania śniegu odśnieżać i udrażniać dworce oraz przystanki kolejowe,
- należy zabezpieczyć i wprowadzić urządzenia kontrolujące przejazdy kolejowe. W pierwszej kolejności należy podjąć takie działania w stosunku do niezabezpieczonego przejazdu w mieście Czarne, na ul. Leśnej.

d) Infrastruktura turystyczna

W celu wzmocnienia całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne wprowadza się następujące zasady:

- zasada harmonijnego kształtowania zagospodarowania rekreacyjnego i wypoczynkowego, realizowana między innymi przez:
 - tam, gdzie nie uniemożliwiają tego warunki naturalne, zapewnienie dostępności strefy brzegowej zbiorników wodnych wykorzystywanych turystycznie, poprzez traktowanie jej jako przestrzeni publicznej, wolnej od trwałego zainwestowania, niebędącego urządzeniami rekreacji,
 - unikanie zainwestowania przeciwległych brzegów jezior,
 - unikanie zainwestowania na osiach widokowych i innych eksponowanych punktach w krajobrazie
 - ochronę atrakcyjnych form krajobrazowych przed zainwestowaniem,
 - zapewnienie wizualno-akustycznych stref buforowych między jednostkami zainwestowania rekreacyjnego,
 - udostępnianie turystyczne cennych struktur przyrodniczych (tam, gdzie to nie koliduje z celami ochrony przyrody) przez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury o charakterze informacyjno-edukacyjnym.
- zasada poszanowania funkcji ekosystemowych i przestrzegania reżimów formalnej ochrony obszarów leśnych lub akwenów wodnych przy ich przeznaczaniu i wykorzystaniu na cele rekreacyjne Jez. Olszanowskie Małe,
- zasada kształtowania zintegrowanej i kompleksowej sieci szlaków turystycznych:
 - integrujących obszary przyrodniczo-krajobrazowe, kulturowe i wypoczynkowe województwa,
 - wyposażonych w infrastrukturę turystyczną (np. punkty odpoczynku) oraz zaplecze (np. bazę noclegową, miejsca parkingowe),
 - posiadających strukturę hierarchiczną i łączących się w sieć o zasięgu międzyregionalnym i międzynarodowym jeśli warunki naturalne na to pozwalają (szlaki rowerowe),
 - zaspokajających potrzeby różnych grup użytkowników niezależnie od stopnia ich sprawności fizycznej,
 - ograniczających negatywne oddziaływanie niezorganizowanego i masowego ruchu turystycznego na zasoby i walory środowiska,
 - wpisujących się w ideę regionalnych i sieciowych produktów turystycznych,
 - ukształtowanych z wykorzystaniem spójnego sposobu zagospodarowania na szlakach znajdujących się na obszarach dwóch lub więcej województw
- zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych, na które składają się:
 - międzyregionalna: nr 12 (Trasa Zamków Polski Północnej),
 - regionalna nr 128,

- zasada kształtowania regionalnych szlaków wodnych, w tym śródlądowych kajakowych, na systemie rzeczonym Czernicy.

W gminie Czarne brakuje elementów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi zbiorowej turystyki pobytowej. Duże zalesienie ogranicza dostępność do rzek i jezior, które mogłyby generować zainteresowanie wypoczynkiem zbiorowym, tak samo jak oddalenie ich w większości od terenów wiejskich i zły dojazd. Jedynym miejscem o walorach sprzyjających rozwojowi ośrodków wypoczynku zbiorowego może być teren wokół jez. Trzcinieckiego. W Studium, teren istniejącego tam dawniej campingu, powiększa się do ok. 2ha i przeznacza pod omawianą funkcję. Należy zlokalizować tam niezbędną infrastrukturę, zbudować molo oraz plażę strzeżoną i zbudować drogę dojazdową. Nie zakłada się szczególnego rozwoju ośrodków hotelarskich świadczących usługi rekreacyjne, gdyż nie sprzyjają temu uwarunkowania przyrodnicze. Oczywiście na terenach wyznaczonych w Studium pod funkcje mieszkaniowo-usługową z dopuszczeniem zabudowy usługowej możliwa jest realizacja budynków o tej funkcji i będzie ona uzależniona od decyzji poszczególnych inwestorów. Zabudowa ta będzie pełniła raczej funkcję hotelarską niż rekreacyjną. Uwarunkowania przyrodnicze nie stanowią waloru decydującego o rozwoju turystyki pobytowej w formie ośrodków wypoczynku indywidualnego. W Studium nie wyznacza się terenów przeznaczonych pod funkcję rekreacji indywidualnej. Lasy i rzeki stanowią główną atrakcję turystyczną sprzyjającą uprawianiu turystyki sezonowej, w formie wędkarstwa czy sezonowego zbioru owoców leśnych. Najlepsze warunki do uprawiania wędkarstwa panują na większych jeziorach znajdujących się na terenie gminy, tj. jez. Staruch, jez. Trzcinieckie oraz na rzekach Gwdzie, Czernicy, Szpęgawie, Gnilcu. Natomiast do zbioru owoców leśnych są predysponowane wszystkie tereny leśne, które na terenie gminy stanowią ponad 50% jej terenu i ciągną się rozległymi, zwartymi kompleksami wzdłuż w/w rzek. Ze względu na duży areał agrotechniczny (ok. 37% terenu gminy) oraz zachowane walory krajobrazowe i ruralistyczne, gmina dysponuje potencjałem dla prowadzenia działalności agroturystycznej. Wprowadzenie funkcji agroturystycznej w zabytkowych zagrodach rolniczych przyczyniłoby się do działań rewitalizacyjnych i stanowiłoby do nich zachętę. Gmina dysponuje niezwykle cennymi walorami dla rozwoju turystyki kwalifikowanej. Walory te, to zróżnicowana rzeźba terenu, duża lesistość, historyczna zabudowa ruralistyczna w formie czytelnych zabytkowych układów zwartej zabudowy oraz malowniczo wijące się rzeki i kanały.

e) Komunikacja zbiorowa

Podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej pozostanie autobus. W relacjach powiązań wszystkich jednostek osadniczych gminy utrzymuje się system komunikacji zbiorowej autobusowej z siecią przystanków, do których dojścia mieszczą się w izochronie 15 min. W świetle powyższych ustaleń utrzymuje się w Studium:

- urządzenia związane z autobusową komunikacją zbiorową tj. przystanki autobusowe,
- urządzenia związane z obsługą ruchu pasażerskiego przez transport kolejowy tj. przystanek (dworzec) kolejowy z urządzeniami towarzyszącymi w Czarne o charakterze przystanku zintegrowanego (PZ).

f) Zaopatrzenie w wodę

W północno-wschodniej części miasta, na granicy z obrębem Nadziejewo pozostawia się rezerwę terenu pod funkcję produkcyjną, która w zależności od rodzaju technologii będzie potrzebowała określonej ilości wody. Biorąc pod uwagę istniejącą rezerwę wody należy być założyc, że zapotrzebowanie na wodę zostanie zaspokojone w 100 %. Istniejącą sieć wodociągową z poszczególnych ujęć należy ze sobą spinać, w zależności od możliwości technicznych sieci i wydajności poszczególnych studni, aby w jak najlepszy sposób zaopatrzyć projektowane tereny pod zabudowę,

Dotyczyć to może przypadku, kiedy istniejące ujęcie wody z przyczyn eksploatacyjnych nie będzie w stanie obsłużyć nowych terenów inwestycyjnych. W takim wypadku należy przewidzieć zaopatrzenie z innego ujęcia. Określa się zasady zagospodarowania na terenach stref ograniczonego użytkowania ujęć wody:

- dla ujęć wody w pozwoleniu wodno-prawnym mogą być wyznaczone strefy ograniczonego użytkowania,
- dla ujęć wody znajdujących się na terenie miasta i gminy Czarne strefy ochronne wyznaczone są w promieniu 10m wokół ujęć, co mieści się w granicach działek, na których są one zlokalizowane,
- działki są ogrodzone, a dostęp do ujęć wody jest ograniczony,
- w strefach i obszarach ochronnych ujęć obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody na podstawie przepisów odrębnych,
- w strefach chronionych nie należy odprowadzać wód opadowych w taki sposób, aby mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody,
- w strefach ochronnych należy zapewnić szczelność instalacji sanitarnych, przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody,
- w strefach ochronnych zabrania się prowadzenia działań niezwiązanych z ujmowaniem wody i pracą urządzeń do tego służących,
- należy ograniczyć dostęp osób nieuprawnionych do urządzeń służących do poboru wód,
- w strefach ochronnych należy zagospodarować teren zielenią.

g) Gospodarka ściekowa

Określa się zasady gospodarowania ściekami oraz zagospodarowania na terenach stref ograniczonego użytkowania – oczyszczalnie ścieków:

- zgodnie z przepisami odrębnymi dla oczyszczalni ścieków, które mimo stosowania dostępnych rozwiązań technologicznych nie są w stanie dotrzymać standardów jakości środowiska (co wynika z przeprowadzonego przeglądu ekologicznego, oceny oddziaływania inwestycji na środowisko lub z analizy porealizacyjnej) tworzy się obszary ograniczonego użytkowania. Dla tych stref wyznacza się zasady gospodarowania określające sposób korzystania z terenów oraz typ i parametry dopuszczalnych w niej budynków i budowli. Oczyszczalnie zlokalizowane na terenie gminy Czarne nie mają wyznaczonych obszarów ograniczonego użytkowania,
- planowane inwestycje związane z modernizacją i/lub rozbudową oczyszczalni miejskiej w Czarnem (zgodnie z „Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego”) oraz oczyszczalni w Wyczechach (po zamknięciu oczyszczalni w Krzemieniewie i przekierowaniu odbioru ścieków do Wyczech) mogą wymóc wprowadzenie stref ograniczonego użytkowania,
- w zakresie realizacji gospodarki ściekowej na terenie gminy uzbrojenie terenu winno wyprzedzać lub być prowadzone równoległe z budową obiektów kubaturowych,
- wskazany jest monitoring systemów unieszkodliwiania ścieków, w tym okresowa kontrola szczelności i systematycznego opróżniania zbiorników bezodpływowych,
- po wybudowaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej zbiorniki należy bezwzględnie zlikwidować,
- na terenach, na których nie przewiduje się budowy kanalizacji sanitarnej, gospodarka ściekowa powinna polegać na budowie szczelnych bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, z udokumentowanym wywozem do oczyszczalni,
- na władzach gminy będzie spoczywał obowiązek egzekwowania dokumentacji potwierdzającej regularny wywóz ścieków.

h) Gospodarka wodami opadowymi

W zakresie gospodarki wodami opadowymi obowiązują następujące zasady:

- zasada wyprzedzającej lub równoległej budowy na terenach zabudowywanych urządzeń odbierających lub retencjonujących wody opadowe i roztopowe,
- zasada wskazywania w gminnych dokumentach planistycznych sposobów podnoszenia retencyjnej pojemności zlewni, jako elementów ochrony przed powodzią i suszą, a w szczególności maksymalnego zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w miejscu opadu,
- zasada ochrony ekosystemów wodnych i innych istotnych dla retencji naturalnej – przez zachowanie i odtwarzanie naturalnych ekosystemów (w tym mokradeł i torfowisk, łąk i lasów nadrzecznych, śródlęśnych zbiorników wodnych, starorzeczy), renaturalizację cieków i wód stojących.

Jako zasadę gospodarki opadowymi należy przyjąć:

- wody opadowe z powierzchni dachowych ekologicznych i terenów nieutwardzonych należy odprowadzać powierzchniowo,
- wody opadowe z powierzchni utwardzonych (drogi, parkingi, place manewrowe) należy podczyścić w stopniu zapewniającym spełnienie wymagań określonych w obowiązujących przepisach i odprowadzić je do pobliskich cieków powierzchniowych, systemu kanalizacji deszczowej, dołów chłonnych lub zbiorników retencyjnych. Konieczność realizacji zbiorników retencyjnych wynikać będzie z w/w analizy i bilansu wód opadowych w ujęciu zwartych zespołów zabudowy w powiązaniu z terenami przyległymi.
- obowiązkową rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej na nowe tereny przeznaczonych pod zainwestowanie - modernizację istniejącej sieci kanalizacji deszczowej na terenach zainwestowanych,
- podczyszczanie i gromadzenie wód opadowych na terenach inwestycji należy przyjąć jako zasadę dla obszarów przemysłowych i produkcyjnych. Działania te należy bezwzględnie realizować na terenie własnej nieruchomości, a wody przed wprowadzeniem do systemu kanalizacji deszczowej miejskiej należy podczyścić.

i) Systemy energetyczne - energia elektryczna, ciepłownictwo, gaz

W zakresie zwiększania stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych ustala się następujące zasady:

- zasada rozmieszczenia obszarów pod lokalizację biogazowni (z wyłączeniem biogazowni rolniczych) o mocy powyżej 0,5 MW z uwzględnieniem ich strefy ochronnej o nie mniejszej niż 300 metrów od istniejącej i planowanej zabudowy mieszkaniowej, z uwzględnieniem warunków wietrznych. Każde odstępstwo (in minus) od wyżej określonej odległości wymaga indywidualnego uzasadnienia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- zasada preferowania lokalizacji instalacji do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych na obszarach i w miejscach o największym potencjale zasobowym, przy uwzględnieniu konieczności eliminowania lub maksymalnego ograniczania zagrożeń i negatywnego oddziaływania tej infrastruktury na środowisko, w tym na bioróżnorodność, powiązania przyrodnicze, walory krajobrazowe oraz zdrowie ludzi, w tym:
 - elektrowni wiatrowych wszędzie tam, gdzie brak przeciwwskazań wynikających z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego, krajobrazu kulturowego oraz

bezpieczeństwa i obronności państwa, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych oraz wyznaczonej na rysunku studium stref

- instalacji na biomasę i biogaz na terenach wiejskich, w tym:
 - drewno odpadowe
 - słomy odpadowej z rolnictwa,
 - odpadów z hodowli i przetwórstwa rolno-spożywczego,
 - z plantacji roślin energetycznych
- instalacji na biomasę i biogaz w oparciu o składowiska odpadów komunalnych oraz duże oczyszczalnie ścieków;
- instalacji słonecznych, w tym:
 - z kolektorów słonecznych - na terenach zabudowanych i zurbanizowanych na obszarze całego województwa,
 - z systemów fotowoltaicznych (farm) - w obrębie kompleksów najstabszych gruntów rolnych o powierzchni co najmniej 1 ha i gruntach zrehabilitowanych na cele inne niż rolnicze i leśne,
 - z systemów fotowoltaicznych (instalacje na budynkach) - na terenach zabudowanych i zurbanizowanych na obszarze całego województwa, na potrzeby własne;
- zasada eliminowania lub maksymalnego ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko, walory krajobrazu i bezpieczeństwo ludności, obiektów liniowej i punktowej infrastruktury systemów przesyłu i magazynowania gazu, ropy naftowej i produktów naftowych.
- zasada uwzględniania w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb bezpieczeństwa energetycznego przez m.in.:
 - rezerwowanie pasów terenów wolnych od zabudowy i przeszkód terenowych dla projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej, a na etapie jej eksploatacji zapewniających dostęp do sieci i urządzeń energetycznych;
 - określanie ograniczeń w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w pobliżu projektowanej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej oraz źródeł produkcji energii elektrycznej i ciepłej.

j) Gospodarka odpadami

Cele i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy są zgodne z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 (PGO) obejmując:

- prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w ramach określonych regionów gospodarki odpadami komunalnymi oraz w oparciu o wyznaczone w regionach RIPOK (Region Południowy),
- uszczelnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych,
- rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji;
- tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- rekultywacja składowisk odpadów komunalnych,
- nadzór, monitoring, pielęgnacja i bieżące utrzymanie zrehabilitowanych składowisk odpadów;
- przeprowadzenie badań składu morfologicznego odpadów komunalnych,
- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji,

- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie należytego postępowania z odpadami komunalnymi w celu wyeliminowania praktyk spalania odpadów w paleniskach domowych oraz nielegalnego pozbywania się odpadów,
- stworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi w oparciu o BDO,
- zapewnienie finansowania inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami,
- zbilansowanie mocy przerobowych funkcjonujących instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w stosunku do dostępnego strumienia odpadów, pod kątem możliwości lokalizacji nowych instalacji,
- kojarzenie gospodarki odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji z gospodarką komunalnymi osadami ściekowymi; wsparcie wspólnych działań mających na celu zagospodarowanie ww. rodzajów odpadów przy maksymalnym wykorzystaniu istniejących instalacji i potencjału RIPOK,
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów w celu zapewnienia skutecznej egzekucji prawa,
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
- dokonywanie przez gminy corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi,
- weryfikacja danych dotyczących ilości odpadów zbieranych oraz przekazywanych do odzysku, recyklingu i unieszkodliwienia.

k) Telekomunikacja

Kierunki rozbudowy sieci telekomunikacyjnych na terenie gminy Czarne:

- dopuszcza się lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowej, przy czym brane być muszą pod uwagę uwarunkowania krajobrazowe oraz wynikające z zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom przebywającym na stałe w ich zasięgu,
- rozbudowa całej sieci telekomunikacyjno-informatycznej ma na celu umożliwienie wszystkim mieszkańcom województwa dostępu do sieci GSM (5G) i szerokopasmowego dostępu do Internetu, w szczególności w obszarach deficytowych i o niskiej opłacalności w zakresie światłowodowej sieci szkieletowej oraz węzłów usługowych,
- podejmując działania inwestycyjne należy uwzględnić rezerwy terenowe na realizację nowej infrastruktury telekomunikacyjnej na warunkach i w uzgodnieniu z operatorem,
- dopuszcza się również lokalizację innego rodzaju przekaźników radiowych wykorzystywanych np. w leśnictwie czy straży pożarnej do celów ochrony przeciwpożarowej.

l) Cmentarze

Na terenie gminy znajdują się czynne i nieczynne cmentarze (patrz rozdział XX Uwarunkowań). Zgodnie z przepisami odrębnymi:

- wokół cmentarzy, w strefie min. 150 m, obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności,
- odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,
- w Studium wyznacza się nowe tereny pod funkcję cmentarzy komunalnych, teren został wskazany na Załączniku graficznym do Studium,

- granice nowych cmentarzy i ich odległość od zabudowy należy wyznaczyć w oparciu o przepisy w/w ustawy oraz przepisy szczegółowe.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne przedstawiony podział miasta na cztery strefy przestrzenne A (strefa śródmiejska), B (strefa południowego przedmieścia), C (strefa osiedla wojskowego i zakładu karnego) i D (strefa osiedla północnego). W każdej ze stref występuje inny rodzaj kierunków zmian w strukturze przestrzennej, w zależności od uwarunkowań kulturowych, intensywności i rodzaju zabudowy, rodzaju funkcji istniejącej zabudowy, a także rezerwy terenów niezainwestowanych o sprzyjającym potencjale dla rozwoju zabudowy.

W strefie A tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej,
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.,
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym z zakresu handlu, gastronomii, oświaty, administracji, hotelarstwa, obiektów kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.

W strefie B tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej,
- sportu i rekreacji,
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, obiekty kultury, myjni samochodowych, zdrowia, sportu, kultu religijnego, itp.
- usług komunalnych i bazy komunikacyjnej zlokalizowanych na terenach należących do oczyszczalni ścieków,
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym, tj. parkingu publicznego i lądowiska dla helikopterów,
- produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, itp.

W strefie C tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej,
- usługowej o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego itp.,
- zieleni urządzonej,
- produkcji, rzemiosła, składów, magazynów, obsługi komunikacyjnej i samochodowej, przetwórstwa, składów budowlanych, stacji paliw, itp.

W strefie D tereny zabudowane pozostawia się w bieżącym użytkowaniu. Natomiast dla uzupełnień układów zabudowy nowymi budynkami i budowy nowych osiedli wyznacza się tereny dla rozwoju funkcji:

- mieszkaniowej jednorodzinnej,
- usługowej i drobnego rzemiosła o różnych formach usług podstawowych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych, np. handel, gastronomia, oświata, administracja, hotelarstwo, stacje benzynowe, stacje obsługi pojazdów, myjnie samochodowe, obiekty kultury, zdrowia, sportu, kultu religijnego itp.,
- usług komercyjnych o charakterze ponadlokalnym tj. rozbudowy Domu Pomocy Społecznej i budowy nowego cmentarza,
- zieleni publicznej.

Jako główny kierunek w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu użytkowania terenów wiejskich gminy Czarne pozostawia się jej obecną funkcję o przeznaczeniu rolniczym. Głównym celem rozwoju gminy powinna być chęć zachowania i ochrony istniejących niezabudowanych terenów rolnych ze skoncentrowaną zabudową wiejską ukształtowaną w historycznych założeniach ruralistycznych. We wsiach, w zależności od uwarunkowań zewnętrznych, zauważa się większy lub mniejszy rozwój. Główną zasadą rozwoju osadnictwa wiejskiego jest obecnie wprowadzenie ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowych układów ruralistycznych z ochroną zabytkowych form zabudowy i jednocześnie z dopuszczeniem uzupełniania nową zabudową zachowując historyczny układ ulicowy lub owalnicowy. We wsiach niewykazujących dynamiki rozwoju nie dopuszcza się wprowadzania nowej zabudowy poza granicami historycznego układu zabudowy. Do tych wsi zalicza się Biernatka, Domisław Górny, Łoża, Nadziejewo, Raciniewo i Sokole.

We wsiach o większej dynamice rozwoju wyznacza się obszary dla lokalizacji nowych zespołów osiedli mieszkaniowych sąsiadujących z historycznymi układami ruralistycznymi. Nowe osiedla projektuje się we wsiach Wyczechy i Bińcze. W obszarach zabudowy zagrodowo-mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację funkcji towarzyszących z zakresu: usług oświaty, szkolnictwa, służby zdrowia, handlu (o powierzchni sprzedaży nieprzekraczającej 400m²), obsługi komunikacji samochodowej, stacji benzynowych oraz innych związanych z obsługą osiedli mieszkaniowych. We wszystkich wsiach decydującą funkcję powinna stanowić zabudowa zagrodowa.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688)

Nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego. W obszarach zabudowy zagrodowo-mieszkaniowej dopuszcza się lokalizację funkcji towarzyszących z zakresu m.in. handlu (o powierzchni sprzedaży nieprzekraczającej 400 m²) związanego z obsługą osiedli mieszkaniowych.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- a) Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Na obszarze gminy Czarne w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego nie zostały zlokalizowane inwestycje celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i ust. 5 ww. ustawy (wynikające z dokumentów przyjętych przez Sejmik Województwa Pomorskiego), będące zadaniami samorządu województwa.

- b) Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Na obszarze gminy przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i ust. 5 ww. ustawy, niebędące zadaniami samorządu województwa:

- inwestycje wynikające z Planu gospodarki odpadami,
- zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej - poprawa bezpieczeństwa na szlakach kajakowych poprzez rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury turystycznej, w szczególności kajakowej oraz działania promujące tę formę aktywnej turystyki - szlak kajakowy na rzece Czernicy.

Ponadto, na terenie miasta i gminy Czarne planuje się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, dla których określony jest obszar lokalizacji, m.in. z zakresu:

- turystyki: trasa regionalna nr 128: Czarne – Rzeczenica – Przechlewo – Konarzyny wchodząca w skład tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych (częściowo zrealizowanych, oznakowanych) uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami rangi wyższej wiążą główne ośrodki regionalne województwa.
- energetyki: modernizacja linii energetycznej 110 kV Szczecinek – Czarne – Człuchów, której stan techniczny oceniany jest jako średni.
- dróg: na obszarze miasta i gminy Czarne droga wojewódzka nr 202 i 201 są to drogi o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważnym dla obsługi województwa pomorskiego. Zaleca się budowę obwodnicy w mieście Czarne
- infrastruktury ściekowej: budowa nowej oczyszczalni w Czarnem i Wyczechach.
- wody: budowa obiektu małej retencji - staw młyński w miejscowości Czarne, udrożnienie rzeki Czarnica.
- odpadów: rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów w gminie Czarne.

c) Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Obiekty użyteczności publicznej występujące na terenie gminy i miasta Czarne zaspokajają obecne potrzeby mieszkańców w zakresie funkcji publicznych. Ośrodki wyższego rzędu, z których korzystają mieszkańcy gminy znajdują się na terenie miasta Czarnego oraz Człuchowa i Chojnic. Potrzeby związane z lokalizacją obiektów inwestycji celu publicznego szczebla lokalnego, związane z rozwojem przestrzennym gminy i miasta, opierają się na zapisach w dokumentach szczebla lokalnego. Dopuszcza się ich lokalizację na wszystkich terenach wyznaczonych w Studium pod zainwestowanie. Dodatkowo na wszystkich terenach przeznaczonych w studium pod funkcje rolne dopuszcza się również lokalizację inwestycji celu publicznego w zakresie infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów publicznych o każdej funkcji np. sportu, oświaty, mieszkalnictwa komunalnego itp. Istniejące placówki oświaty zapewniają obsługę w zakresie dostępu do edukacji wszystkim dzieciom na terenie gminy i miasta Czarne. Na terenie miasta znajdują się przedszkola i placówki nauczania szczebla podstawowego i szczebla ponadpodstawowego, natomiast na terenie wiejskim gminy tylko szkoły podstawowe. Rozwój Miasta i urbanizacja terenów gminy wiejskiej obsługiwanej przez 3 szkoły podstawowe spowoduje nieznaczące zmiany liczby uczniów. Dlatego też, w Studium nie narzuca się rozbudowy szkół istniejących, utworzenia nowych oddziałów szkolnych, czy budowy nowej szkoły. Jednym z celów polityki społecznej jest polepszenie warunków mieszkańców miasta w zakresie dostępności do obiektów kultury, sportu i rekreacji. W celu zaspokojenia potrzeb obecnych mieszkańców i ich zwiększonej, w wyniku urbanizacji przewidzianej w studium, ilości na terenie miasta Czarne planowana jest realizacja inwestycji w zakresie budowy kąpieliska z plażą nad rzeką Czernicą.

Budowa kąpieliska z plażą będzie wchodziła w skład inwestycji związanych z uporządkowaniem terenu wzdłuż rzeki Czernicy. Planowane jest stworzenie tam zielonych terenów rekreacji i sportu, co w

konsekwencji spowoduje „odwrócenie się” miasta do rzeki, która jest jednym z jego największych atutów.

Predysponowanym miejscem budowy kąpieliska i plaży nad Czernicą jest górny odcinek rzeki – przed wpłynięciem do miasta. Należy także wybudować stanicę kajakową w wybranym miejscu nad rzeką Czernicą. Jej lokalizacja będzie zależała od możliwości gminy lub inwestorów oraz pozyskanych przez nich terenów.

Ponadto projektuje się połączenie ścieżką pieszo-rowerową terenów zielonych i rekreacyjnych projektowanych wzdłuż rzeki Czernicy w mieście Czarne z leśniczówką w Sarniaku (na obszarze obrębu wiejskiego Czarne). Wyznacza się także tereny zieleni na terenie miasta do uporządkowania oraz nowe skwery i ciągi pieszo-rowerowe na terenach wyznaczonych w studium pod zabudowę. W zakresie inwestycji w obszarze kultury przewiduje się realizację inwestycji, na które wydano decyzje o warunkach zabudowy, tj.: przekształcenie kaplicy p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Domistawiu Górnym w kościół. Studium na obszarze całej gminy, w granicach terenów przeznaczonych pod funkcję mieszkaniowo-usługową i usługową, dopuszcza lokalizację m.in. obiektów użyteczności publicznej, które będą pełnić funkcję kulturotwórczą, w tym kultu religijnego, oświaty, administracji i innych. Studium nie wskazuje działek ani obiektów, które będą pełnić funkcję publiczną, gdyż zależec to będzie od możliwości pozyskania nieruchomości na cele publiczne. Pozyskanie terenów bądź obiektów na ww. cel nastąpi na etapie przystąpienia do realizacji przedsięwzięcia, poza obiektami, dla których już wyznaczono lokalizację. Zmiany demograficzne oraz fakt, że spośród znajdujących się w mieście Czarne cmentarzy, które są zabytkowe i tylko jeden z nich jest czynny i grzebalny, uznać należy za niezbędne wyznaczenie terenu pod nowy cmentarz. Dogodny do tego celu obszar zlokalizowany jest w pobliżu proponowanej obwodnicy miasta Czarne. Lokalizacja taka jest korzystna także pod względem przyrodniczym, gdyż teren ten obecnie porośnięty jest lasem sosnowym, który występuje przeważnie na suchych piaskach, a także znajduje się w oddaleniu od cieków wodnych i terenów podmokłych. Granice nowego cmentarza i jego odległość od zabudowy należy określić w oparciu o obowiązujące przepisy. Propozycja lokalizacji cmentarza nie jest obowiązująca. Na terenach projektowanego cmentarza dopuszcza się inną funkcję publiczną o charakterze zieleni i obiektów sportowych publicznych. Ostateczna lokalizacja cmentarza zostanie określona po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych i spełnieniu przepisów odrębnych.

Dopuszcza się lokalizację cmentarza na obszarach wyznaczonych w studium pod zainwestowanie pod warunkiem spełnienia przepisów odrębnych, a ewentualna lokalizacja w innym miejscu (na terenach rolnych i leśnych) wymaga przeprowadzenia odrębnej procedury planistycznej. W studium przewiduje się obszar na powiększenie istniejących cmentarzy na terenie obrębów:

- Bińcze - powiększenie o powierzchnię ok. 0,7 ha,
- Krzemieniewo – powiększenie o pow. ok. 0,5 ha,
- Raciniewo – powiększenie o pow. ok. 1,0 ha,
- Sierpowo – powiększenie o pow. ok. 0,6ha.

Wielkość obszarów przeznaczonych pod powiększenie istniejących cmentarzy będzie zależała od zapotrzebowania gminy na tego rodzaju funkcję. Pozyskanie terenów bądź obiektów na w/w cel nastąpi na etapie przystąpienia do realizacji przedsięwzięcia.

W okresie najbliższych lat władze miejskie nie planują budowy nowych zasobów mieszkaniowych z uwagi na ograniczone możliwości finansowe budżetu, ilość posiadanych lokali nie ulegnie zwiększeniu, a wręcz będzie się sukcesywnie zmniejszała w związku z prowadzoną polityką mieszkaniową – sprzedażą lokali mieszkalnych. Potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach

zaspokajane będą przez lokale mieszkalne w budynkach komunalnych oraz lokale socjalne dla rodzin o trwale niskich dochodach.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Studium wprowadza obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie większej niż 500 kW (wraz z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu). Na ww. obszarach i strefach dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych, farm fotowoltaicznych oraz infrastruktury towarzyszącej takiej jak drogi umożliwiające dojazd w celu realizacji inwestycji, linie elektroenergetyczne, punkty zasilania, punkty odbioru, stacje transformatorowe itp., zgodnie z przepisami odrębnymi. W przypadku elektrowni wiatrowych oddziaływanie powinno uwzględniać obowiązujące przepisy w tym m.in. hałas i minimalne odległości od zabudowań. Ilość generatorów, wysokość wież oraz miejsce ich posadowienia, a także dokładne granice strefy oddziaływania wskazywać będzie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

W przypadku farm fotowoltaicznych oddziaływanie powinno zamknąć się w granicach działek, na których będą one realizowane. Przewiduje się także możliwość budowy elektrowni fotowoltaicznych w istniejących terenach zabudowanych i zainwestowanych o funkcjach produkcyjnych i magazynowo-składowych, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej. Dopuszcza się także lokalizacje tych przedsięwzięć w terenach przeznaczonych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, w obrębie projektowanych nowych terenów inwestycyjnych dla wiodącej funkcji produkcyjnej i usługowej oraz na terenach rolnych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Możliwe są także instalacje w terenach zabudowanych i zainwestowanych jako wolnostojące lub lokalizowane na budynkach. Zgodnie z przepisami odrębnymi – zapisów nie stosuje się do wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej nie większej niż 1000 kW zlokalizowanych na gruntach klas V, VI i VIz oraz nieużytkach a także do urządzeń innych niż wolnostojące (w tym na budynkach).

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Za główny kierunek kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej Studium przyjmuje utrzymanie wysokiego udziału powierzchni rolnej na obszarze gminy nie przeznaczonym pod zainwestowanie. Ponadto wyznacza się podstawowe zasady kształtowania gospodarki rolnej:

- zakaz realizacji nowej zabudowy zagrodowej na otwartych obszarach rolnych, jedynie z dopuszczeniem rozbudowy już istniejącej, na warunkach określonych w rozdziale 1 i 2 Kierunków,
- prowadzenie gospodarki rolnej w oparciu o tzw. rolnictwo ekologiczne, którego główne założenia zostały szczegółowo zapisane w rozdziale 1 w Kierunkach,
- ograniczenie przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolne, szczególnie gleb klas I – III, które zgodnie z ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. 2017.1161] jeżeli przeznaczone są na cele nierolnicze, a powierzchnia zwartego obszaru projektowanego do takiego przeznaczenia przekracza 0,5 ha – wymagają uzyskania zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Rolnictwo w gminie bazować winno na:

- dobrej i średniej jakości obszarach dla produkcji rolnej,
- upowszechnianiu działalności grup producenckich i realizacji przez nie programu inwestycyjnego,

- wykorzystaniu warunków przyrodniczych i ekologicznych do uprawy roślin o dużych wymaganiach glebowych oraz warzyw i owoców, /co do tej pory w dostatecznym stopniu nie było wykorzystane,
- upowszechnieniu zasad rolnictwa ekologicznego oraz rozwój gospodarstw agroturystycznych,
- stworzenie nowoczesnej bazy hodowlanej tylko w technologiach bezpiecznych dla środowiska poprzez modernizację i budowę nowoczesnych stanowisk inwentarskich,
- rozwoju hodowli na obszarze chronionego krajobrazu i w obszarach ciągów ekologicznych, w związku ze zmianą struktury użytkowania gruntów rolnych na tym obszarze – przekształcaniem gruntów ornych na użytki zielone,
- pełniejszym wykorzystaniu bazy produkcyjnej,
- przeprowadzeniu remontów obiektów produkcyjnych w złym stanie technicznym lub ich wymianie na obiekty nowe (dostosowane do nowych technologii produkcyjnych), z jednoczesną rozbiórką obiektów nie nadających się do dalszego wykorzystania lub nieopłacalnych pod względem ekonomicznym do remontu,
- tworzeniu bazy przetwórczej zarówno na obszarze wiejskim jak i na terenie miasta,
- tworzeniu rynków hurtowych, systemu powiązań producenckich z lokalnym przemysłem rolno-spożywczym,
- rozwoju usług dla rolnictwa.

W generalnych zasadach polityki przestrzennej uwzględniać należy:

- ochronę kompleksów rolnych klas I-III przed przeznaczeniem na cele nierolne,
- ograniczenie dostępności gruntów rolnych klasy I-IV przed przeznaczeniem na cele nierolne,
- stosowanie zabiegów agrotechnicznych minimalizujących negatywne oddziaływanie na rolniczą przestrzeń produkcyjną (odkwaszanie, zabiegi przeciwozyjne),
- stosowanie technologii uprawowych i agrotechnicznych nie naruszających równowagi przyrodniczej.

Polityka przestrzenna na obszarach wymagających ochrony potencjału produkcyjnego przestrzeni rolniczej obejmować powinna działania ograniczające procesy pogarszające walory produkcyjne przestrzeni rolniczej, w tym:

- stosowanie zabiegów agrotechnicznych i technologii uprawowych ograniczających negatywne przekształcenia przestrzeni rolniczej wskutek erozji mechanicznej i chemicznej gleb (ok. 1 400 ha gleb wymaga zabezpieczeń przeciwozyjnych – ponad 50 % (770 ha) gruntów narażonych jest na erozję w stopniu silnym i bardzo silnym),
- ochrona terenów szczególnie narażonych na denudację naturogeniczną i uprawową,
- ograniczenie chemizacji w rolnictwie, podnoszenie produktywności gleb metodami biologicznymi, przy dostosowaniu nawożenia organicznego i chemicznego do możliwości sorpcyjnych kompleksów glebowych,
- rozwój rolnictwa zintegrowanego, upowszechnianie - rolnictwa ekologicznego (szansa rozwojowa małych gospodarstw rolnych)
- prowadzenie zabiegów zmierzających do odkwaszania gleb.

W procesie restrukturyzacji obszarów wiejskich uwzględnić należy:

- zwiększanie powierzchniowe gospodarstw wiejskich,
- rozwój rzemiosła na bazie istniejących zagród i nieczynnych ośrodków produkcyjnych rolnictwa (m.in. po b. PGR),
- rozwój agroturystyki, w ramach której stworzenie warunków dla prowadzenia turystyki kwalifikowanej.

W obszarze zagospodarowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej należy:

- ograniczyć do niezbędnego minimum przeznaczanie gruntów leśnych na cele nieleśne;
- dążyć do uzupełnienia istniejących i zalesienia obszarów nieużytkowanych a także w miarę możliwości przeznaczać pod zalesienie tereny rolne zlokalizowane na glebach o wysokich klasach bonitacyjnych (V i więcej),
- priorytetowo zalesienia traktowane winny być w obrębie istniejących i projektowanych obszarów chronionego krajobrazu. Powyższe zgodne jest również z zasadami użytkowania terenów położonych na obszarze chronionego krajobrazu,
- gospodarka leśna odbywać się powinna według zasad ustalonych w planach urządzenia lasu.

Za główny kierunek kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej studium przyjmuje ochronę wszystkich obszarów leśnych oraz zwiększenie lesistości gminy. Wyznacza się podstawowe zasady kształtowania gospodarki leśnej:

- wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych o niskiej klasie przydatności:
 - poza terenami oznaczonymi na rysunku studium, dopuszcza się zalesienie terenów rolnych pozostających w zarządzie właściwego terenowo nadleśnictwa pod warunkiem spełnienia przepisów szczegółowych,
 - zalesienia, poza funkcją gospodarczą, będą spełniać rolę lokalnych korytarzy ekologicznych łączących ekosystemy wodne, rolne i leśne,
 - nie należy zalesiać naturalnych nieużytków rolnych będących miejscem żerowania zwierząt szczególnie chronionych.
- maksymalne ograniczenie przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne:
 - nie wprowadza się na obszarach leśnej przestrzeni produkcyjnej innej funkcji poza istniejącą, czyli leśną,
 - w przypadku planowanego rozwoju miasta Czarne niezbędne będzie odlesienie terenów pod inwestycje publiczne – tj. np. budowa obwodnicy miejskiej, rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków i terenów sportu i rekreacji itp.,
 - przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, a pozostałych gruntów leśnych wymaga uzyskania zgody Marszałka Województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

Nową zabudowę na terenach inwestycyjnych zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów leśnych należy sytuować w odległości min. 12,0 m od granicy lasu.

Przebieg tras rowerowych i szlaków konnych przez tereny leśne należy uzgodnić z właściwym terenowo nadleśnictwem.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Najbardziej problemową częścią miasta jest obszar ścisłego centrum, a właściwie jego część odpowiadająca granicom średniowiecznego miasta lokacyjnego. Teren ten wykazuje dość duże zniszczenia i brak bieżących działań renowacyjnych, co paradoksalnie spowodowało zachowanie wiele cennych elementów kulturowych, w tym najważniejszy z nich tj. zachowany układ urbanistyczny średniowiecznego miasta z rynkiem i zabudową lub jej relikty, opartą na osnowie wąskich długich działek z pierzeją frontową i oficynami na zapleczu. Istotny wysiłek, związany z rewitalizacją przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną przestrzeni miasta Czarne spoczywać powinno na właścicielach posesji i obiektów mieszkalnych, w tym m.in. na wspólnotach mieszkaniowych. Kluczowe dla efektywności tego procesu będzie włączenie jak największej liczby wspólnot do działań

remontowych, modernizacyjnych. Gmina powinna realizować komplementarne działania, związane z poprawą stanu technicznego dróg i chodników oraz poprawą stanu technicznego obiektów będących w jej zarządzie. Uzupełnieniem będą przedsięwzięcia wspierające estetyzację miasta, np. poprzez kształtowanie zieleni miejskiej, przebudowę Placu Wolności, stworzenie miejsc rekreacji.

Na terenie gminy Czarne można wyróżnić wsie o wyjątkowo zdegradowanym krajobrazie kulturowym i przyrodniczym. Osady te charakteryzują się chaotyczną zabudową, zdegradowanym układem ruralistycznym oraz formą architektoniczną. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest chaotyczna urbanizacja realizowana w oparciu o wydane decyzje o warunkach zabudowy na tych obszarach, jak również występowanie skoncentrowanych ośrodków produkcyjnoustugowych, które w swoim rozwoju nie „dbają” o przestrzeń. Rozwojowi tych miejscowi sprzyja również dogodna lokalizacja przy drodze wojewódzkiej biegnącej do miasta Czarne, lecz niekontrolowana zabudowa niszczy pierwotne założenia ruralistyczne. Do obszarów najbardziej problemowych można zaliczyć 5 wsi, tj. Biernatka, Bińcze, Domisław Dolny, Wyczechy oraz wszystkie 4 większe przysiółki znajdujące się na terenie gminy wiejskiej Czarne, tj. Kijno, Malinowo, Wronkowo i Domisław Dolny. Jedną z zasad przywrócenia ładu przestrzennego jest realizacja nowej zabudowy w harmonii z zabudową zabytkową. Kolejną formą działań przywracających ładu przestrzenny jest rehabilitacja obiektów zabytkowych, w tym głównie założeń dworsko-parkowych oraz ochrona innych obiektów o zachowanych wartościach kulturowych. Obiekty o walorach kulturowych, w zależności od potrzeb, winny być poddane zabiegom konserwacji lub restauracji. Konserwacja to wszelkie działania bieżące i profilaktyczne mające na celu ochronę i zachowanie zabytków, w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Restauracja dotyczy wszelkich działań interdyscyplinarnych zmierzających do przywrócenia zabytkowi jego utraconych walorów estetyczno-technicznych (łącznie z odtworzeniem) z jednoczesnym przystosowaniem do współczesnych standardów użytkowych. Naczelną zasadą robót restauratorskich powinno być maksymalne zachowanie wszystkich walorów zabytkowych przy minimalnym wprowadzaniu zmian. Konserwacja i restauracja założeń dworsko-parkowych czy byłych PGR-ów dotyczy w/w działań w skali całych układów przestrzennych.

Gmina powinna realizować założenia aktualnego programu rewitalizacji i planów odnowy poszczególnych wsi.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Planowane przedsięwzięcia

Poniżej przedstawiono priorytetowe przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym w przyjętej perspektywie czasowej Strategii.

Tabela 31 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii

L.P.	PRZEDSIĘWZIĘCIE
1.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Czarnem wraz z budowa węzła osadowego
2.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wraz z przepompownią na terenie gminy Czarne

3.	Adaptacja i termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z dostosowaniem jej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami na terenie gminy Czarne
4.	Rozbudowa, modernizacja i remonty szkół, przedszkoli, żłóbka wraz z otoczeniem na terenie gminy Czarne
5.	Remonty i modernizacja Kościołów i obiektów zabytków wraz z otoczeniem na terenie gminy Czarne
6.	Przebudowa dróg gminnych wraz z przebudową kanalizacji deszczowej i oświetlenia drogowego na terenie gminy Czarne
7.	Rozbudowa i wyposażenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Nadziejewie
8.	Budowa dróg dojazdowych (drogi gruntowe) i przebudowa dróg gminnych
9.	Modernizacja SUW i hydroforni w Czarnem
10.	Budowa dużej obwodnicy Czarnego
11.	Modernizacja dworca kolejowego w Czarnem, rewitalizacja obszaru ujętego w Gminnym Programie Rewitalizacji
12.	Rewitalizacja cmentarzy na terenie Gminy Czarne
13.	Zagospodarowanie terenów Zielonej Infrastruktury na terenie Gminy Czarne
14.	Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków wraz z budową kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki z miejscowości Wyczechy
15.	Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Czarne
16.	Budowa linii technologicznej przeróbki osadów przy Oczyszczalni Ścieków w Czarnem
17.	Rewitalizacja Parku Historycznego w Bińczu
18.	Termomodernizacja budynków komunalnych
19.	Przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym oświetleniowej na terenie Gminy Czarne
20.	Dostosowanie e-usług w miejscach pracy instytucji publicznych i jednostek organizacyjnych
21.	Modernizacja i rozbudowa monitoringu miejskiego
22.	Rozwój turystyki i rekreacji na terenie Gminy Czarne
23.	Budowa i modernizacja miejsc infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom na terenie Gminy Czarne
24.	Budowa i modernizacja obiektów kulturalnych na terenie gminy Czarne
25.	Remont pomieszczeń po byłej Policji wraz z budową windy dla osób niepełnosprawnych w budynku Urzędu Miasta i Gminy w Czarnem
26.	Budowa ścieżki pieszo-rowerowej na terenie Gminy Czarne oraz przy drogach wojewódzkich 201 i 202
27.	Doświetlenie przejść dla pieszych na terenie Gminy Czarne oraz przy drogach wojewódzkich 201 i 202
28.	Przebudowa parkingów na terenie Gminy Czarne
29.	Budowa lub modernizacja obiektów sportowych na terenie Gminy Czarne
30.	Zagospodarowanie terenów przy zbiornikach wodnych wraz z małą architekturą na terenie Gminy Czarne
31.	Zagospodarowanie terenów przy rzece Czernicy i budowa ścieżki pieszo-rowerowej do cmentarza wojennego w Czarnem
32.	Budowa Świetlicy Wiejskiej w Biernatce

Źródło: opracowanie własne

4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii i przyjętą perspektywę czasową na ogólne ramy finansowe Strategii składa się wiele elementów, w tym m.in.:

- wartość planowanych inwestycji,
- zmiany wartości pieniądza w czasie,
- zmiany wartości poszczególnych produktów rzutujących na wartość inwestycji,
- koszty administracyjne związane z wdrażaniem Strategii.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

- budżet Gminy Czarne,
- budżet Województwa Pomorskiego,
- budżet Powiatu Człuchowskiego,
- środki pochodzące z budżetu krajowego (w tym krajowe fundusze celowe np. Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Program inwestycji Strategicznych),
- środki prywatne,
- środki pochodzące z budżetu UE:
 - środki w ramach polityki spójności na lata 2021-2027, w tym program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027 i krajowe programy operacyjne,
 - wspólna polityka rolno UE,
 - programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - Europejski Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach instrumentu NextGenerationEU,
 - programy Komisji Europejskiej,
- inne środki, m.in. Fundusze norweskie i EOG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOR, Bank Światowy itp.).

4.3 System realizacji Strategii

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii zaangażowane będą instytucje publiczne z terenu gminy, podmioty finansujące i współfinansujące inwestycje wpisane do Strategii i te zgodne ze Strategią, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa z terenu gminy oraz mieszkańcy.

Do instytucji publicznych z terenu gminy należy zaliczyć Gminę Czarne i jej jednostki organizacyjne. Do organizacji pozarządowych należy zaliczyć m.in. Ochotnicze Straże Pożarne.

Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia w ramach Strategii należy zaliczyć m.in. Starostwo Powiatowe w Człuchowie, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Centrum Projektów Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przedsiębiorców.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono rolę poszczególnych rodzajów podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tabela 32 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu gminy	– stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią,

	<ul style="list-style-type: none"> – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami – aktualizacja Strategii – finansowanie i współfinansowanie działań – realizacja przedsięwzięć
Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie gminy Czarne	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji gminy, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> – finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> – finansowanie i realizacja przedsięwzięć
Mieszkańcy	<ul style="list-style-type: none"> – udział w konsultacjach

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu gminy.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. Nr 227 z dnia 11 grudnia 2006 roku, poz. 1658). Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitalnych,
- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,
- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednio odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Burmistrz Gminy:
 - odpowiada za wdrażanie Strategii,
 - wyznacza Koordynatora Strategii,
- Rada Miejska:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii,
 - akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii,
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
 - uwzględni zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych,
- Koordynator Strategii:
 - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych podmiotów,
 - mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii,
 - upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców gminy,
 - koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii,
 - rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii,
 - inicjuje realizację kierunków działań,
- partnerzy realizacji Strategii tj. poszczególne komórki Urzędu Miasta i Gminy Czarne oraz jednostki organizacyjne Gminy:
 - realizują poszczególne kierunki działań,
 - przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Koordynatora Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
 - zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- zgodność na poziomie misji,
- zgodność na poziomie celów,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. W celu przeprowadzenia monitoringu (w zależności od potrzeby Gminy może to być monitoring coroczny lub w innym odstępie czasowym) jednostki organizacyjne gminy oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Koordynatorowi Strategii informację na temat napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd Strategii może odbyć się corocznie, w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

- Burmistrz Gminy na sesji Rady Miejskiej przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii),
- w oparciu o decyzję Rady Miejskiej Burmistrz we współpracy z Koordynatorem Strategii określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
- w ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
 - zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz, misja rozwoju gminy i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
 - cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
 - kierunki działań,
- zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom a następnie zostaje przedstawiony Radzie Miejskiej.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów,
- skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania,
- efektywności – ocena dotyczącej tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych,
- spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań i analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032 została opracowana przy udziale mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu gminy Czarne. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Czarne. Analizy te wykazały, że gmina Czarne boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Czarne do roku 2032 związane ze sferą społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

- Cel strategiczny 1: Poprawa jakości zamieszkania na terenie gminy Czarne:
 - Cel operacyjny 1.1 Powszechny dostęp do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług
 - Cel operacyjny 1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia
 - Cel operacyjny 1.3 Wysoki poziom działalności placówek oświatowych
 - Cel operacyjny 1.4 Rozwój placówek edukacyjnych i sportowych
 - Cel operacyjny 1.5 Wspieranie usług społecznych i przeciwdziałanie erozji więzi społecznych
 - Cel operacyjny 1.6 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych
 - Cel operacyjny 1.7 Wzmocnienie współpracy terytorialnej
 - Cel operacyjny 1.8 Bezpieczeństwo Mieszkańców
- Cel strategiczny 2: Podniesienie konkurencyjności gminy Czarne:
 - Cel operacyjny 2.1 Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie innowacyjności, sektora B+R
 - Cel operacyjny 2.2 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy
 - Cel operacyjny 2.3 Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy
 - Cel operacyjny 2.4 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom
 - Cel operacyjny 2.5 Rozwój różnych form rolnictwa
 - Cel operacyjny 2.6 Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej
- Cel strategiczny 3: Rewitalizacja przestrzeni gminy Czarne i zrównoważony rozwój:
 - Cel operacyjny 3.1 Zintegrowane działania rewitalizacyjne w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, przyrodniczym, społecznym, gospodarczym i technicznym
 - Cel operacyjny 3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych na rewitalizowanym obszarze, włączenie społeczne, walka z ubóstwem
 - Cel operacyjny 3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego
 - Cel operacyjny 3.4 Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych
 - Cel operacyjny 3.5 Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele Strategii wykazują zgodność z szeregiem innych dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Przyjęto, że system wdrażania Strategii będzie oparty na Radzie Miejskiej i na strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy i Miasta Czarne. Strategia zawiera listę przedsięwzięć priorytetowych. Lista działań priorytetowych jest listą otwartą – każde nowo zidentyfikowane przedsięwzięcie, które zdaniem Gminy powinno być traktowane priorytetowo, może zostać wpisane na listę poprzez aktualizację treści Strategii. Należy zaznaczyć, że realizacja działań w ramach Strategii uwarunkowana jest w głównej mierze od pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych. Ponadto bieżący monitoring realizacji celów Strategii i jej bieżąca aktualizacja mają za zadanie sprawić, aby główne założenia Strategii mogły być kontynuowane w kolejnej perspektywie czasowej. Podstawą do wyznaczania kierunków rozwoju przestrzennego gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne .

Spis tabel, rysunków, wykresów i zdjęć**Spis tabel**

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Czarne w latach 2017-2022.....	6
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Czarne w latach 2016-2021	6
Tabela 3 Wydatki z budżetu gminy Czarne na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022 (zł)	11
Tabela 4 Wskaźnik liczby zgonów na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2017-2022.....	15
Tabela 5 Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców w gminie Czarne w latach 2016-2021	16
Tabela 6 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Czarne w latach 2016-2021	16
Tabela 7 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Czarne w latach 2016-2021	17
Tabela 8 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2016-2021	19
Tabela 9 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Czarne w latach 2019-2022	23
Tabela 10 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2018-2022	25
Tabela 11 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w gminie Czarne w latach 2018-2022	25
Tabela 12 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Czarne w latach 2016-2021	25
Tabela 13 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Czarne w latach 2017-2022.....	26
Tabela 14 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Czarne w 2022 w porównaniu do gmin powiatu człuchowskiego	26
Tabela 15 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego – stan na 31.12.2022 r.	27
Tabela 16 Pomniki przyrody w gminie Czarne	41
Tabela 17 Charakterystyka inwestycyjna gminy Czarne	55
Tabela 18 Podsumowanie ocen z badania ankietowego	65
Tabela 19 Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców gminy w badaniu ankietowym, które są najpilniejsze w celu poprawy warunków życia i zachęcenia mieszkańców do pozostania w gminie lub powrotu do niej.....	66
Tabela 20 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Czarne.....	68
Tabela 21 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Czarne	68
Tabela 22 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Czarne.....	69
Tabela 23 Wnioski z analizy atrakcyjności inwestycyjnej gminy Czarne	69
Tabela 24 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze społecznej.....	70
Tabela 25 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze gospodarczej	72
Tabela 26 Analiza SWOT gminy Czarne w sferze przestrzennej.....	74
Tabela 27 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów	81
Tabela 28 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny.....	90
Tabela 29 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii	129
Tabela 30 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii.....	131

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Gminy i Miasta Czarne.....	5
Rysunek 2 Lokalizacja gminy Czarne na planie województwa pomorskiego	29
Rysunek 3 Lokalizacja gminy Czarne na planie powiatu człuchowskiego	29
Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Czarne.....	30
Rysunek 5 Lokalizacja złóż kopalin w gminie Czarne.....	32
Rysunek 6 Położenie gminy Czarne względem parków narodowych.....	37
Rysunek 7 Położenie gminy Czarne względem obszarów chronionego krajobrazu.....	37
Rysunek 8 Położenie gminy Czarne względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 .	38
Rysunek 9 Położenie gminy czarne względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000	38
Rysunek 10 Położenie gminy Czarne względem rezerwatów przyrody	39
Rysunek 11 Położenie gminy Czarne względem parków krajobrazowych	40
Rysunek 12 Położenie gminy Czarne względem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.....	40
Rysunek 13 Położenie gminy Czarne względem użytków ekologicznych.....	41
Rysunek 14 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.....	43
Rysunek 15 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.	44
Rysunek 16 Lokalizacja PSZOK na planie gminy Czarne	46
Rysunek 17 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Czarne.....	67
Rysunek 18 Proces formułowania głównych założeń Strategii	78
Rysunek 19 Cele strategiczne Strategii.....	81
Rysunek 20 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną.....	97
Rysunek 21 Mapa zagrożenia suszą rolniczą.....	98
Rysunek 22 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną.....	98
Rysunek 23 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną	99
Rysunek 24 Mapa łącznego zagrożenia suszą	99
Rysunek 25 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią położone w gminie Czarne	101
Rysunek 26 Rozmieszczenie dób kulturowych w gminie Czarne	106
Rysunek 27 Drogi w gminie Czarne	107
Rysunek 28 Obiekty turystyczne i rekreacyjne w gminie Czarne	108
Rysunek 29 Podział funkcjonalny terenu gminy Czarne.....	109
Rysunek 30 Rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Czarne	110
Rysunek 31 Ośrodki wzrostu w gminie Czarne.....	105

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (stan na 31.12.2022 r.)	7
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (stan na 31.12.2021 r.) (osoby na km ²)	7
Wykres 3 Ludność gminy Czarne w podziale na płeć na koniec 2022 r.(%)	7
Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Czarne w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.)	8

Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Czarne (stan na 31.12.2022 r.)	9
Wykres 6 Piramida wieku gminy Czarne (2022 r.).....	10
Wykres 11 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023.....	12
Wykres 12 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023.....	13
Wykres 13 Porównanie średnich wyników egzaminu ósmoklasisty z matematyki w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2019-2023.....	13
Wykres 14 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego (poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023.....	14
Wykres 15 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z języka polskiego (poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023.....	14
Wykres 16 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego z matematyki (poziom podstawowy, formuła 2015) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023.....	14
Wykres 17 Porównanie średnich wyników egzaminu maturalnego (formuła 2023) w gminie Czarne, powiecie człuchowskim i województwie pomorskim w latach 2021-2023.....	15
Wykres 14 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Czarne w latach 2017-2022.....	19
Wykres 15 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa pomorskiego, powiatu człuchowskiego i gmin wchodzących w jego skład (2022 r.)	20
Wykres 16 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Czarne w 2022 r. (%).....	24
Wykres 17 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Czarne (2022 r.).....	24
Wykres 18 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa pomorskiego, powiatu człuchowskiego i gmin wchodzących w jego skład.....	25
Wykres 19 Dochody i wydatki ogółem gminy Czarne w latach 2016-2021 (zł).....	26
Wykres 20 Liczba bezrobotnych w gminie Czarne w latach 2017-2022	27
Wykres 21 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu człuchowskiego.....	45
Wykres 22 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Czarne w latach 2020-2022 (w zł).....	47
Wykres 23 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Czarne w latach 2020-2022 (Mg)	47
Wykres 24 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Czarne	48
Wykres 25 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)	48
Wykres 26 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)	49
Wykres 27 Osoby korzystające z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.)	50
Wykres 28 Liczba mieszkań w gminie Czarne w latach 2018-2022.....	52
Wykres 29 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu człuchowskiego (2021 r.).....	52

Wykres 30 Liczba ankietowanych w podziale na wiek	57
Wykres 31 Liczba ankietowanych z podziałem na wykształcenie	57
Wykres 32 Liczba ankietowanych w podziale na status na rynku pracy	57
Wykres 33 Ankietowani według miejsca zamieszkania	57
Wykres 34 Odpowiedzi mieszkańców na pytanie: „Czy gmina Czarne jest dobrym miejscem do życia?” – wyniki badania ankietowego	58
Wykres 35 Ocena ogólnego standardu życia – wyniki badania ankietowego.....	58
Wykres 36 Ocena dostępności usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści) – wyniki badania ankietowego	58
Wykres 37 Ocena poziomu dostępności domów opieki i klubów seniora – wyniki badania ankietowego	58
Wykres 38 Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego – wyniki badania ankietowego	59
Wykres 39 Ocena atrakcyjności oferty kulturalnej – wyniki badania ankietowego.....	59
Wykres 40 Ocena dostępności świetlic wiejskich – wyniki badania ankietowego.....	59
Wykres 41 Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej – wyniki badania ankietowego	59
Wykres 42 Ocena dostępności mieszkań – wyniki badania ankietowego	59
Wykres 43 Ocena dostępności żłobków i przedszkoli – wyniki badania ankietowego	60
Wykres 44 Ocena poziomu edukacji – wyniki badania ankietowego	60
Wykres 45 Ocena dostępności do pozaszkolnej oferty edukacyjnej – wyniki badania ankietowego...	60
Wykres 46 Ocena poziomu usług pomocy społecznej – wyniki badania ankietowego.....	60
Wykres 47 Ocena poziomu rozwiązywania problemów społecznych – wyniki badania ankietowego.	60
Wykres 48 Ocena poziomu zarządzania w sytuacjach kryzysowych – wyniki badania ankietowego ...	61
Wykres 49 Ocena poziomu dostępności komunikacyjnej gminy – wyniki badania ankietowego	61
Wykres 50 Ocena stanu infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów) – wyniki badania ankietowego	61
Wykres 51 dostępu i stanu podstawowych mediów (wodociągi, kanalizacja) – wyniki badania ankietowego	61
Wykres 52 Ocena cen nieruchomości – wyniki badania ankietowego	61
Wykres 53 Ocena poziomu dochodów mieszkańców – wyniki badania ankietowego	62
Wykres 54 Ocena możliwości podjęcia/zmiany pracy – wyniki badania ankietowego.....	62
Wykres 55 Dostęp do nowoczesnych technologii (internet) – wyniki badania ankietowego.....	62
Wykres 56 Ocena czystości, porządku, estetyki gminy – wyniki badania ankietowego	62
Wykres 57 Ocena poziomu tożsamości lokalnej mieszkańców – wyniki badania ankietowego.....	62
Wykres 58 Ocena poziomu aktywności społecznej – wyniki badania ankietowego	63
Wykres 59 Ocena poziomu lokalnego patriotyzmu, dziedzictwa i historii – wyniki badania ankietowego	63
Wykres 60 Ocena jakości usług administracji publicznej – wyniki badania ankietowego	63
Wykres 61 Ocena życzliwości społecznej wśród mieszkańców – wyniki badania ankietowego.....	63
Wykres 62 Ocena możliwości prowadzenia działalności gospodarczej – wyniki badania ankietowego	63
Wykres 63 Ocena warunków dla rolnictwa, prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego – wyniki badania ankietowego	64
Wykres 64 Ocena atrakcyjności inwestycyjnej gminy – wyniki badania ankietowego	64
Wykres 65 Ocena poziomu oferty turystycznej (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne, szlaki piesze i rowerowe, obszary chronione, zabytki) – wyniki badania ankietowego	64
Wykres 66 Ocena jakości terenów rekreacyjnych (parki promenada, mała architektura) – wyniki badania ankietowego	64

Wykres 67 Ocena poziomu bazy turystycznej i wypoczynkowej (hotele, agroturystyka, pola biwakowe) – wyniki badania ankietowego	64
Wykres 68 Ocena stanu środowiska naturalnego – wyniki badania ankietowego	65
Wykres 69 Ocena poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy – wyniki badania ankietowego	65
Wykres 70 Ocena lokalnych produktów, wyrobów usług, z których znana jest gmina – wyniki badania ankietowego	65

Bibliografia

1. Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo pomorskie, SGH w Warszawie, 2017
2. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2020 r.
3. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2021 r.
4. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Czarne za 2022 r.
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii dla Gminy Czarne
6. Lokalny Program Rewitalizacji gminy Czarne na lata 2016-2023
7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
8. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Czarne
9. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry
10. Plan przeciwdziałania skutkom suszy
11. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
12. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry
13. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
14. Strategia Rozwoju Gminy Czarne na lata 2017-2022
15. Raport o stanie Gminy Czarne za 2022 rok
16. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
17. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarne
18. Średniookresowa Strategia rozwoju kraju
19. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
20. www.agrometeo.imgw.pl
21. www.bdl.stat.gov.pl
22. www.gov.pl
23. www.geoserwis.gdos.pl
24. www.google.pl/maps
25. www.gov.pl
26. www.rspo.gov.pl
27. www.wody.isok.gov.pl
28. www.czarne.pl
29. www.ochronazabytkow.gda.pl